

Univerzita palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

REGULACE ZAHRANIČNÍHO OBCHODU S VOJENSKÝM MATERIÁLEM
V ČESKÉ REPUBLICE

Bakalářská práce

Autor: Petr Vajda, ochrana obyvatelstva

Vedoucí práce: doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.

Olomouc 2019

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora: Petr Vajda

Název bakalářské práce: Regulace zahraničního obchodu s vojenským materiálem v České republice

Pracoviště: Katedra aplikovaných pohybových aktivit

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.

Rok obhajoby bakalářské práce: 2020

Abstrakt: Tato bakalářská práce se zabývá regulací zahraničního obchodu s vojenským materiálem v České republice. První část této práce si klade za cíl seznámit čtenáře s touto problematikou a související legislativou. Hlavním cílem práce je identifikovat slabá místa kontrolního režimu v praxi a předložit návrhy k jejich řešení.

Klíčová slova: zahraniční obchod, vojenský materiál, regulace

Souhlasím s půjčováním bakalářské práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author: Petr Vajda

Title of the bachelor thesis: Regulation of foreign trade of military material in the Czech Republic

Department: Department of adapted physical activities

Supervisor: doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.

The year of presentation: 2020

Abstract: This bachelor thesis deals with the regulation of foreign trade of military material in the Czech Republic. The first part of this work aims to acquaint readers with this issue and related legislation. The main aim of this thesis is to identify weak points of control procedure in practice and submit a proposal of their solutions.

Key words: foreign trade, military material, regulation

I agree the bachelor thesis to be lent within the library services.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně s odbornou pomocí doc. Ing. Jaromíra Nováka, CSc., uvedl všechny použité literární a odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 18. 11. 2019

Děkuji doc. Ing. Jaromíru Novákovi, CSc. za pomoc a cenné rady, které mi poskytl při zpracování bakalářské práce.

OBSAH

1	ÚVOD	8
2	PŘEHLED POZNATKŮ	9
2.1	Důvody a přínosy regulace	11
2.2	Legislativní rámec	13
2.2.1	Mezinárodní smlouvy.....	13
2.2.2	Evropská legislativa	16
2.2.3	Národní legislativa	21
2.3	Činnost nestátních neziskových organizací	28
2.3.1	Akcent na humanitární kontext	33
2.3.2	Důraz na vyšší transparentnost.....	33
2.3.3	Požadavek dohledu nad transfery.....	34
3	CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	35
3.1	Hlavní cíl	35
3.2	Dílčí cíle	35
3.3	Výzkumné otázky	35
4	METODIKA PRÁCE.....	36
5	VÝSLEDKY	37
5.1	Analýza dat z otevřených zdrojů	37
5.1.1	Dovoz a vývoz v roce 2018.....	39
5.1.2	Dovoz v období 2009-2018.....	42
5.1.3	Vývoz v období 2009-2018.....	43
5.1.4	Komparace vývozu v období 2009–2017 dle indexu Freedom House	48
5.1.5	Komparace vývozu v roce 2017 s rokem 2016	51
5.1.6	Komparace vývozu v období 2009–2018 se zbrojnými embargy.....	52

5.2	Identifikace slabých míst v praxi.....	59
5.2.1	Nízká transparentnost.....	61
5.2.2	Nerespektování společných pravidel.....	62
5.2.3	Absence informací o transferech.....	62
5.2.4	Zastaralá a nevyhovující definice vojenského materiálu	62
5.2.5	Nedostatečné procesní zázemí pro rozšiřování povolení	63
5.2.6	Délka období pro vydání licence.....	63
5.3	Návrhy na zlepšení regulace.....	63
5.3.1	Informační povinnost o transferech.....	65
5.3.2	Vyšší transparentnost	65
5.3.3	Dodržování osmi kritérií	67
5.3.4	Nová legislativní definice vojenského materiálu	68
5.3.5	Zohlednění lidskoprávní problematiky	69
5.3.6	Zapojení neziskových organizací	70
6	ZÁVĚR.....	72
7	SOUHRN	74
8	SUMMARY	76
9	REFERENČNÍ SEZNAM.....	78
9.1	Přehled tabulek	87
9.2	Přehled obrázků	89

1 ÚVOD

Zahraníční obchod s vojenským materiálem je ve srovnání s obchodem s běžnými komoditami velmi specifickou oblastí, neboť vzhledem k citlivé povaze tohoto materiálu není možno zohledňovat pouze ekonomické hlediska, ale zejména rizika související se vznikem, udržováním či eskalací ozbrojených konfliktů, nárůstu zločinu a terorismu, porušování lidských práv a mnoha dalších negativních jevů přispívajících ke zhoršení bezpečnostní situace, obzvláště v dnešním globalizovaném světě se stále větším a rychlejším tokem informací, finančních prostředků, zboží a obyvatelstva napříč jednotlivými státy i kontinenty. V této globalizované době tak mohou být i velmi geograficky vzdálené hrozby stejně rizikové jako hrozby bezprostřední. Mimo zmíněných rizik a nesporného ekonomického přínosu má zahraniční obchod s vojenským materiálem vysoký potenciál naopak ke zlepšení bezpečnosti a obranyschopnosti přispět, ovšem pouze za předpokladu, že bude konečným uživatelem obchodovaného zboží správný subjekt, čehož lze reálně dosáhnout pouze dostatečně účinnou státní regulací. V posledních letech jsme neustále, zejména prostřednictvím zpráv z internetu, rádia a televize, vystaveni velkému množství informací o nejrůznějších hrozbách a globálně se zhoršující bezpečnostní situaci. Obzvláště citlivě reaguje veřejnost na zprávy týkající se informací o teroristických útocích, které byly provedeny českými zbraněmi, nebo informací o českém vojenském materiálu ve výzbroji extremistů a povstalců v Sýrii, Libyi či Jemenu. V těchto souvislostech si jistě většina lidí, společně s autorem této práce, klade otázku, zdali není příčinou, případně katalyzátorem tohoto stavu právě úroveň stávající regulace zahraničního obchodu s vojenským materiálem. Předmětné téma je dle mého názoru velmi významné a stále aktuální. Text této práce může přispět k vhledu do problematiky zahraničního obchodu s vojenským materiálem a související národní a mezinárodní legislativy. Dále může být přínosný v identifikaci slabých míst v praxi, s navržením možností ke zlepšení.

Tato práce si neklade za cíl podrobný rozbor celé problematiky. Při zpracování byla přizpůsobena míra detailu, neboť velké množství informací je neveřejných, a také s ohledem k velkému rozsahu a složitosti problematiky k zachování přiměřeného rozsahu práce.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

V současném světě neexistuje v podstatě žádný stát, který může být spokojen s úrovní svého obranného akvizičního systému. Hospodářsky i vojensky vyspělé země se snaží stále více zdokonalovat a usilují o neustálou optimalizaci procesů, které souvisí s generováním hodnoty obrany za jimi vynakládané prostředky. To znamená, že hledají cesty, jak si pořizovat zbraňové systémy, vojenský materiál či služby v rámci mezinárodního obchodu. Pokud vlády neustále usilují o tvorbu takových ozbrojených sil, které budou schopné efektivně zvládat různé krizové situace a válečné konflikty, tak k tomu nutně potřebují zapojení do mezinárodního obchodu s vojenským materiálem (Procházka, 2002).

„V otázkách vyzbrojování ozbrojených sil a jejich zabezpečení potřebným vojenským materiálem a službami mají demokratické státy obdobné ambice. Usilují o pořizování takových produktů, které nebyly ještě vyvinuty a vyrobeny. Tím je splněn základní předpoklad pro zabezpečení technologické převahy nad potenciálním protivníkem a úspěšné zvládnutí budoucích krizových situací a konfliktů (Procházka, 2002).“

Zhoršená mezinárodní situace pomáhá tuzemskému obrannému průmyslu v tom, aby se prosazoval v zahraničí. V současnosti se podle odhadů vrací jedna koruna zbrojní produkce do ekonomiky 2,80 koruny a jeden zaměstnanec vytváří další 3,7 pracovních míst. Vývoj zbrojního průmyslu je však závislý na přístupu státu a jeho podpoře. Bez patřičné státní podpory nedokáže tento průmysl dlouhodobě uspět (Šulc, 2016).

Zároveň platí, že mezinárodní obchod s vojenským materiálem vytváří různá rizika bezpečnostního charakteru. Jednotlivé obchodní operace tak mohou narušit lokální, regionální, globální bezpečnost, protože vytváří podmínky pro eskalaci konfliktů, jejich vznik, a to s ještě vyšší a nepředvídatelnou intenzitou. Vojenský materiál se v takovém případě stává reálným nástrojem porušování lidských práv, jejichž obnova je pak v dlouhodobém horizontu velmi komplikovaná (Amnesty International, 2016).

Na druhou stranu integrace české armády do zahraničních vojenských operací a misí (ale také požadavek na zajištění obranyschopnosti České republiky) vytváří poptávku po pořízení odpovídající vojenské výzbroje, výstroje, vojenského materiálu a po dalších souvisejících službách (Kolín, 2010).

Z hlediska komparace s jinými členskými zeměmi Evropské unie patří Česká republika mezi největší evropské exportéry vojenského materiálu. V roce 2013 patřila Česká republika mezi sedm největších vývozců, a to s objemem obchodu v hodnotě 286 mil. EUR. První Španělsko

vyvezlo vojenský materiál v hodnotě 3,9 mld. EUR, další v pořadí Francie 3,7 mld. EUR, Itálie 2,8 mld. EUR, Švédsko 1,2 mld. EUR, Rakousko 528 mil. EUR a Polsko 336 mil. EUR (Amnesty International, 2016).

Vývoz českého vojenského materiálu průběžně roste. Českým organizacím se postupně daří navyšovat míru exportu, což je dáno jejich schopností navazování dlouhodobé a hluboké spolupráce s různými partnery ve světě. Růst exportu očekávali představitelé zbrojního průmyslu i v roce 2017. Předpokládali však, že vzhledem dosažení maximální výrobní kapacity u řady organizací a nedostatku kvalifikované pracovní síly, nebude dosahovat takového trendu jako v předchozích letech. Například největší česká zbrojovka z Uherského Brodu prodala v roce 2016 zboží za 4 mld. Kč, kdy 90 % bylo určeno na export (Wirnitzer, 2017).

Dle prezidenta Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu Jiřího Hynka roste export českého vojenského materiálu už deset let v průměru o třicet procent ročně a v podstatě kopíruje celosvětový trend (údaj je z roku 2017). V řadě oborů patří tuzemské zbrojní organizace k celosvětové špičce (například v rámci ochrany proti biologickým, chemickým a jaderným zbraním, v rámci ručních palných zbraní či munice) (Němcová, 2017).

V současné době vyvážejí čeští exportéři do více než stovky zemí. Nejvíce vývozu směřuje z Česka do Iráku, Spojených arabských emirátů, Slovenské republiky, Spojených států Amerických a do Egypta. Z hlediska finančního objemu exportu je na prvním místě zastoupena pozemní technika (31 %), letecká technika (29 %), dále následuje munice, elektronika a výrobní zařízení (Česká televize, 2018).

Nestátní nezisková organizace NESEHNUTÍ uvádí, že „při porovnání zemí, které nakupovaly české zbraně vyplývá, že 32 % hodnoty zbraní skončilo v nesvobodných zemích a dalších 13 % v zemích částečně svobodných (Česká tisková kancelář, 2018).“

2.1 Důvody a přínosy regulace

V této podkapitole jsou představené důvody a přínosy legislativní úpravy tak, aby mohlo dojít k pochopení její smysluplnosti.

Nepřehledná situace v rámci obchodu s vojenským materiálem dlouhodobě zhoršuje možnosti předcházení vypuknutí konfliktů a zvyšuje napětí mezi různými zeměmi. Nepřehlednost a nízká transparentnost exportu vojenského materiálu se objevuje jako klíčový problém prakticky na všech kontinentech. Vyšší riziko představují zvyšující se zásoby zbraní v nestabilních státech (Hykl, 2014).

Příkladem, kdy pravděpodobně došlo k obcházení pravidel o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, je podezření z nezákonného vývozu vojenské technologie do Ázerbájdžánu, kterému čelí dva manažeři organizace Explosia, a to v souvislosti s vývozem linky na výrobu bezdýmého prachu do Ázerbájdžánu. Předmětná linka však byla deklarována a vyvezena jako civilní artikl, přestože lze předmětnou technologií vyrábět vojenský materiál (například pohon do raket). V době vývozu se však na cílovou zemi vztahovalo embargo¹ na vývoz zbraní, a to v souvislosti s konfliktem v Náhorním Karabachu (pro přehled zbrojních embarg viz podkapitolu 5.1.6). Podezřelé stíhá policie pro trestný čin provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence a zkresení údajů a nevedení podkladů ohledně zahraničního obchodu s vojenským materiálem (Hrbáček, 2018).

Pojem transparentnost mezinárodního obchodu lze definovat jako obchod, který probíhá mezi státy a organizacemi, a který je přehledný a kontrolovatelný. Data o tomto obchodu se poskytují veřejným institucím pravidelně a jsou dostupná pro veřejnou kontrolu (například i prostřednictvím nevládních organizací či akademických institucí). Dostupnost a ucelenost dat v mezinárodním obchodě zvyšuje důvěru ostatních států, zajišťuje přehlednost a vede k efektivnějšímu boji proti nelegálnímu obchodování, včetně toho, že usnadňuje prevenci a prognózu krizových situací a míst případného konfliktu (Hykl, 2014).

Například v roce 1989 uvalila Evropská unie embargo na vývoz zbraní do Číny (v souvislosti s událostmi na Náměstí nebeského klidu v Pekingu), ale v posledních letech se uvažuje o zrušení tohoto embarga v důsledku prohlubujících se vzájemných mezinárodních vztahů,

---

¹ Zbrojní embargo je typem sankce, kterou lze použít k donucení států a nevládních subjektů ke zlepšení jejich chování v zájmu mezinárodního míru (SIPRI, 2019)

a to bez ohledu na potenciální bezpečnostní hrozbu v podobě vojenského konfliktu mezi Čínou a Taiwanem. Celý tento konflikt pak může ohrozit bezpečnost v Asii a Pacifiku. Je zřejmé, že zde záleží na přístupu jednotlivých členských zemí k této problematice (Tzou, 2015).

V rámci mezinárodního obchodu s vojenským materiálem hrají kromě ekonomických faktorů velmi důležitou roli i faktory politické a bezpečnostní. Jako podstatné se jeví řešit, komu státy vojenský materiál dodávají, protože vyzbrojení nesprávných subjektů může narušit politické či bezpečnostní zájmy daného státu. Na druhou stranu, obchod s vhodnými partnery přináší mnohé ekonomické a politické výhody (Machander, 2016).

Kromě států se do obchodování s vojenským materiálem zapojuje i řada polostátních či soukromých společností. Z mezinárodního hlediska zastávají významnou roli například Organizace spojených národů či Evropská unie. Dále například nevládní mezinárodní organizace typu Stockholm International Peace Research. Jejich úkolem je regulace obchodu s vojenským materiálem, monitoring a informování o tomto obchodu (Machander, 2016).

Z výše uvedeného jednoznačně vyplývá nutnost přísné státní regulace a nastavení účinných kontrolních mechanismů v souvislosti se závažností možných negativních konsekvencí. Na zmíněném příkladu vývozu vojenského materiálu do embargované lokality byl představen jeden z možných způsobů, jakým může docházet k obcházení kontrolních opatření. Je však pozitivní, že příslušné státní orgány jsou schopny tyto případy odhalovat. K růstu českého i světového zahraničního obchodu s vojenským materiálem zcela jistě přispívá zhoršující se bezpečnostní situace. Na druhou stranu byly představeny i důvody, proč je pro každý stát nezbytné se tohoto obchodu účastnit, neboť bez něj nelze dosáhnout rozvinutého a technologicky vyspělého obranného a bezpečnostního průmyslu, bez kterého se žádná armáda neobejde (zejména u menších zemí jako v případě České republiky). Bylo by velmi naivní se spoléhat, že v případě většího konfliktu bude veškerý potřebný materiál zajištěn dodávkami ze zahraničí. Pozitivní je skutečnost, že se českým výrobcům a exportérům vojenského materiálu daří, a dokáží ve velké konkurenci obstát, což bylo prezentováno na příkladu největší české zbrojovky, která v roce 2016 vyvezla 90 % své produkce. Na druhou stranu je zřejmá obrovská závislost na zahraničních trzích... Vývozy z ČR jsou sice realizovány do více než stovky zemí, ovšem třetina hodnoty vývozu směřuje pouze do 6 zemí (odvozeno z desetiletého průměru za období 2009-2018, viz Tabulka 9), dále bylo zjištěno, že 37 % hodnoty vývozu směřuje do nesvobodných zemí (odvozeno z průměru v období 2009-2017, viz Obrázek 9), což zvyšuje míru rizika vzniku konfliktu v dané zemi a následného uvalení zbrojního embarga,

v důsledku čehož dojde k výraznému poklesu exportu (doporučuji k prozkoumání a zamyšlení Tabulka 11). Jako řešení se nabízí, co největší možné zapojení tuzemských zbrojařských subjektů do zakázek resortu obrany, což je ovšem vzhledem k „velikosti“ Armády České republiky a stávajícímu objemu vývozu vojenského materiálu (viz Obrázek 7) velmi problematické.

2.2 Legislativní rámec

Tato kapitola se věnuje rešerši aktuální legislativní úpravy řešené problematiky. Obsahuje výčet nejpodstatnějších legislativních dokumentů, které oblast vývozu vojenského materiálu ovlivňují.

Vojenský materiál je zboží citlivého charakteru, což znamená, že je kontrola zahraničního obchodu nezbytná. To je dáno zahraničněpolitickými a bezpečnostními důvody, tedy je zájem realizovat zde legislativní regulaci (Česká republika, 2015).

2.2.1 Mezinárodní smlouvy

Problematika vývozu vojenského materiálu, globálního obchodování s tímto materiálem či kontrola těchto obchodů je středobodem zájmu celé řady mezinárodních institucí, a také příslušných států. Jde o oblast, která je dlouhodobě v popředí mezinárodní spolupráce, a to i ve vztahu k tomu, že objem globálního obchodu se zbraněmi neustále roste. Největší problém však nepředstavuje prodej vojenského materiálu důvěryhodným státním subjektům, ale prodej materiálu nelegálním a nestátním polovojenským subjektům, teroristickým skupinám apod. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018).

Aktuálně existují dva hlavní mezinárodní mechanismy, které se snaží zajistit veřejnou transparentnost obchodu se zbraněmi. Jedná se o Registr konvenčních zbraní OSN, v jehož rámci více než 100 států světa předkládá pravidelně zprávy o stavu dovozu a vývozu zbraní v dané zemi. Dále se jedná o Operativní ustanovení č. 8 Kodexu chování EU při vývozu zbraní. Dle tohoto ustanovení členské země Evropské unie každý rok předkládají národní zprávy o svém vývozu zbraní, takže plní základní podmínku transparency. Tento kodex však požaduje jen minimální množství informací, takže záleží na konkrétní členské zemi, kolik a jakých informací v konečném důsledku zveřejní (Evropská komise, 2015).

Arms Trade Treaty

V dnešním světě je v devíti zemích rozmístěno přes 15 700 jaderných hlavic, z nichž je 1 800 připraveno k okamžitému použití. Ozbrojené konflikty se neustále rozšiřují, ať už na území severní Afriky, Středního východu, východní Evropy či jinde. Mezinárodní vztahy klíčových mocností jsou stále napjatější a objevují se náznaky vzniku další „studené“ války. V takovémto světě je stále obtížnější garantovat mír a potlačovat bezpečnostní rizika. Smlouva o obchodu se zbraněmi (Arms Trade Treaty) je právě jedním z nástrojů, který má sloužit pro posílení globální bezpečnosti a garantovat mír a jeho další rozvoj (Devoto a Guerra, 2015).

Organizace spojených národů vytvořila mezinárodní dohodu v podobě Smlouvy o obchodu se zbraněmi (tj. Arms Trade Treaty), která je založena na principu, že se státy zavazují k odmítnutí, pozastavení či odejmutí licence na mezinárodní transfer výrobků obranného průmyslu pro případy, kdy lze dle dostupných informací identifikovat závažné riziko, že může daný materiál přispět k vážnému porušování lidských práv či mezinárodního humanitárního práva. Jde o výrazný posun k realizaci zodpovědného obchodu s vojenským materiálem. Tato smlouva byla schválena rezolucí v dubnu 2013 a nabyla platnosti v prosinci 2014. (Amnesty International, 2016).

Vývozní licence má charakter úředního oprávnění, které vydává vnitrostátní licenční orgán na vývoz nebo převod vojenského vybavení, ať už na dobu určitou či neurčitou. Vývozní licence sestává z licence na fyzický vývoz (včetně případu, kdy je účelem licencovaná výroba vojenského vybavení), licence na zprostředkování, licence na tranzit nebo překládku, licence na případné nehmotné převody programového vybavení a technologie pomocí prostředků typu elektronických médií, faxu či telefonu (Evropská komise, 2015).

Dohoda je prvním globálním nástrojem pro kontrolu mezinárodního obchodu se zbraněmi, vojenským materiálem a dalším souvisejícím materiálem. Až do jejího přijetí byla taková kontrola realizována pouze na národní úrovni, popř. jako součást regionálních integračních uskupení. Problémem bylo, že řada států nedisponovala pokročilým systémem pro kontrolu, takže jim dohoda přinesla žádoucí nástroj pro zlepšení, protože smluvním stranám přináší povinnost implementovat do národní legislativy kontrolní systém vycházející z podoby smlouvy (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018).

Obsah smlouvy reaguje na skutečnost, že se často export vojenského materiálu realizuje do zemí, které porušují lidská práva, nebo do rukou neautorizovaných příjemců (namísto vládních orgánů). V takovém případě export vojenského materiálu podporuje nestabilitu a představuje narušení bezpečnosti (Devoto a Guerra, 2015).

Smlouva o obchodu se zbraněmi klade důraz na posouzení humanitárního kontextu, který se váže k vývozu vojenského materiálu, a který nebyl často brán v potaz (Devoto a Guerra, 2015).

Arms Trade Treaty však nevyvolává pouze pozitivní reakce, ale také je terčem kritiky. Často je kritizován její omezený rozsah (zaměřuje se pouze na konvenční zbraně a jiné typy vojenského materiálu opomíjí), dále je vytýkáno, že ke skutečné regulaci prostřednictvím dohody nedochází – tuto regulaci musí provést státy, které se k této dohodě zavazují (Lustgarten, 2015).

Česká republika patří mezi země, které se k této dohodě připojují a tuto dohodu dodržují. Česká republika je navíc členem řídicího výboru, a také se aktivně podílí na odborné diskuzi, jejímž cílem je podpora implementace dohody a její univerzalizace (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018).

Na základě smlouvy (mezinárodní dohody) musí státy (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018):

- Kontrolovat transakce zahrnující 8 kategorií konvenčních zbraní, separátně potom kontrolovat munici a součásti a komponenty zbraní.
- Přebrat závazek k zamezení vývozu zbraní v situaci, kdy může vývoz znamenat porušení mezinárodních závazků, smluv, ujednání, či vést k páchání genocidy, zločinů proti lidskosti a k porušení Ženevských úmluv.
- Realizovat zhodnocení rizik v souvislosti s mezinárodní bezpečností a mírem, porušováním mezinárodního humanitárního práva a lidských práv, terorismem, organizovaným zločinem.
- Realizovat opatření směřující k prevenci rizika diverze zbraní a kontrolovaného materiálu jinému než deklarovanému konečnému uživateli a toto akceptovat v rámci jednotlivých případů exportu.

Dle OSN jsou konvenční zbraně: bitevní tanky, ozbrojená bojová vozidla, dělostřelectvo velké ráže, bojové letouny, útočné helikoptéry, válečné lodě, rakety a raketometry, ruční palné a lehké zbraně (Hykl, 2014).

Poprvé v historii se tedy stalo, že byly mezinárodní standardy lidských práv kodifikovány společně s dalšími mezinárodními měřítky pro posuzování udělování licencí pro vývoz vojenského materiálu v podobě konvenčních zbraní (Wood, Abdul-Rahim, 2015).

Evropská unie podporuje odpovědnost a transparentnost při vývozu či dovozu vojenského materiálu, a to včetně kladení důrazu na dodržování, co nejvyšších regionálních a mezinárodních norem, ať už se jedná o Smlouvu o obchodu se zbraněmi (Arms Trade Treaty) či Společný postoj Evropské unie ke kontrole vývozu zbraní (Evropská unie, 2015).

Arms Trade Treaty považují za nejvýznamnější mezinárodní smlouvu týkající se regulace konvenčních zbraní. Doposud se nikdy v historii nepodařilo prosadit celosvětově právně závazný akt, který by tuto oblast reguloval a nastavil společné standardy. Nesporný význam a přínos má tato mezinárodní smlouva i pro státy, jejíž regulace byla dostatečná již před účinností smlouvy, neboť přispěla ke snížení nerovných podmínek s exportéry ze zemí, kde tyto standardy chyběly. Hlavní význam této smlouvy však musí ocenit každý, neboť přispívá ke snížení celosvětového zločinu a terorismu.

2.2.2 Evropská legislativa

„Evropská unie sehrává v posledních letech důležitou roli v boji proti šíření zbraní v lokálním, ale i celosvětovém měřítku. Vzhledem ke zvyšování počtu ozbrojených konfliktů a nelegálnímu šíření zbraní došlo v posledních letech ke zpřísnění pravidel pro vývoz či dovoz zbraní do nebo z Evropské unie, a dovoz zbraní do konfliktních oblastí (Novotná, 2018).“

Společný postoj Rady 2008/944/SZBP stanovuje závazek členských států k definici společných standardů, které budou všechny členské státy považovat za minimální v rámci rozhodování o transferech vojenských technologií a vojenského materiálu, a také o omezování těchto transferů, včetně rozhodnutí o posílení výměny příslušných informací s cílem dosažení vyšší transparentnosti. Zároveň je definováno rozhodnutí, že budou členské státy bránit vývozu vojenského materiálu, který může být využit pro vnitřní represí, mezinárodní agresi či může vést k nestabilitě (Evropská unie, 2008).

Jedním z výstupů tohoto společného postoje je vzájemné rozesílání důvěrných výročních zpráv o vývozech vojenského materiálu mezi jednotlivými členskými státy Evropské unie. Z těchto zpráv je pak zpracována výroční zpráva Evropské unie, která je předložena Radě a zveřejněna v rámci Úředního věstníku Evropské unie. (Evropská unie, 2008).

Hlavní normou vymezující společná pravidla členských států EU pro kontrolu vývozu vojenských technologií a vojenského materiálu je Společný postoj rady 2008/994/SZBP ze dne 8. prosince 2008. Klíčovým bodem této normy je stanovení společného postupu při udělování licencí k vývozu vojenského materiálu, který vychází z hodnocení níže uvedených osmi kritérií:

- 1) Dodržování mezinárodních povinností a závazků členských států, zejména sankcí přijatých Radou bezpečnosti OSN nebo Evropskou unií, dohod o nešíření a jiných tématech, jakož i dalších mezinárodních závazků.
- 2) Dodržování lidských práv v zemi konečného určení a dodržování mezinárodního humanitárního práva touto zemí.
- 3) Vnitřní situace v zemi konečného určení jako výsledek napětí nebo ozbrojených konfliktů.
- 4) Zachování regionálního míru, bezpečnosti a stability.
- 5) Národní bezpečnost členských států a území, za které členské státy ve vnějších vztazích odpovídají, jakož i bezpečnost spřátelených a spojeneckých zemí.
- 6) Chování kupující země vůči mezinárodnímu společenství, zejména pokud jde o její přístup k terorismu, povahu jejích spojeneckých závazků a dodržování mezinárodního práva.
- 7) Existence rizika, že vojenské technologie nebo vojenský materiál budou v kupující zemi dodány jinému než deklarovanému odběrateli nebo znovu vyvezeny za nežádoucích podmínek.
- 8) Slučitelnost vývozu vojenských technologií nebo vojenského materiálu s technickou a hospodářskou kapacitou přijímající země, přičemž je žádoucí, aby státy své legitimní potřeby v oblasti bezpečnosti a obrany naplňovaly s co nejmenším využitím lidských a hospodářských zdrojů pro potřeby zbrojení.

Případné nedodržení kritérií č. 1 až 4 má vést k zamítnutí udělení vývozní licence. Pokud nejsou dodržena kritéria č. 5 až 8, tak má dojít ke zvážení možnosti zamítnout vývozní licenci. Konečné rozhodnutí o povolení nebo zákazu transferu však zůstává v pravomoci každého členského státu (Evropský parlament, 2018).

Společný postoj Evropské unie o kontrole vývozu zbraní definuje mechanismus pro oznamování či konzultování vývozních licencí pro vojenský materiál, a to včetně pravidel zachování transparentnosti. Jeho formulace výrazně přispěla k harmonizaci vnitrostátních politik kontroly exportu vojenského materiálu, rozšířila možnosti kontroly (Evropská unie, 2015).

Společný postoj rady 2008/994/SZBP doplňuje Společný vojenský seznam Evropské unie, který obsahuje podrobný seznam jednotlivých položek. Je úkolem členských států zajistit, aby jejich vnitrostátní předpisy umožnily kontrolu exportu vojenského materiálu, který je uveden na Společném vojenském seznamu Evropské unie, tedy tento seznam je referenčním bodem pro vnitrostátní seznamy vojenských technologií a vojenského materiálu členských států, tyto seznamy ovšem přímo nenahrazuje (Evropská unie, 2008).

Další související normou je Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/43/ES ze dne 6. května 2009 o zjednodušení podmínek transferů produktů pro obranné účely uvnitř Společenství. Cílem směrnice je harmonizace odlišné právní úpravy při obchodu s produkty pro obranné účely uvnitř Společenství a odstranění překážek, jež by mohly narušovat hospodářskou soutěž a průmyslovou spolupráci, komplikovat inovaci v důsledku toho narušit konkurenceschopnost obranného průmyslu Evropské unie. Směrnici doplňuje příloha nazývaná Seznam produktů pro obranné účely, která je aktualizovaná podle Společného vojenského seznamu Evropské unie.

Tento Společný seznam je ovšem terčem kritiky, protože například některé z jeho položek jsou dostupné na běžném trhu a nepodléhají regulaci. Nutno dodat, že tato argumentace má jistá omezení, neboť z dostupnosti na „běžném trhu“ není možno dovozovat, že konkrétní zboží nepodléhá regulaci. Například v jednotlivých členských zemích Evropské unie mohou být v národních normách implementovány do seznamu vojenského materiálu další položky. Problémy pak může působit obchodování těchto národně regulovaných položek z členských států, kde regulovány nejsou. Dále je nutno zmínit, že uvedení konkrétní položky v seznamu vojenského materiálu neznamena, že je vojenským materiálem (podrobně vysvětleno v podkapitole 2.2.3).

V rámci tvorby politiky a přístupů Evropské unie vůči problematice exportu vojenského materiálu hraje důležitou roli expertní komise EU Non-Proliferation Consortium, která sestává z akademiků, výzkumníků, expertů a politiků, kteří se podílejí na tvorbě diskurzu a věnují se tématům bezpečnosti a nešíření zbraní, či ozbrojování (Novotná, 2018).

Kodex chování EU při vývozu zbraní

Kodex chování Evropské unie při vývozu zbraní a uživatelská příručka ke Kodexu chování EU jsou klíčovými dokumenty, které ovlivňují přístup členských států k vývozu vojenského materiálu. Uživatelská příručka charakterizuje komunikaci mezi členskými státy, odkazuje na osvědčené postupy v rámci vydávání licencí, specifikuje způsob aplikace osmi kritérií Společného postoje 2008/944/SZBP a charakterizuje způsob, kterým členské státy přispívají do Výroční zprávy EU (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018).

Uživatelská příručka

Cílem uživatelské příručky je předat úředníkům vystavujícím vývozní licence potřebné informace, a to při zachování požadavku na harmonizaci (Evropská komise, 2015).

„Uživatelská příručka je klíčovým nástrojem, který shrnuje dohodnuté pokyny pro provádění operativních ustanovení společného postoje 2008/944/SBZP a výklad jeho kritérií. Odkazuje se na ni v článku 13 společného postoje (Evropská komise, 2017).“

Uživatelská příručka je pravidelně aktualizována. Její podstatou je významným způsobem přispět ke sblížení politik a postupů jednotlivých členských států v rámci rozhodovacích procesů týkající se povolování vývozu vojenského materiálu (Evropská komise, 2017).

Obsah uživatelské příručky je rozdělen do pěti kapitol, kdy v první kapitole jsou definované nejlepší příklady z praxe jednotlivých členských států, které mohou sloužit jako inspirace ostatním členským státům. Ve druhé kapitole je uvedeno podrobné vyhodnocení jednotlivých kritérií. Ve třetí kapitole se nachází požadavky na zachování transparentnosti. Čtvrtá kapitola potom obsahuje Společný vojenský seznam Evropské unie. V závěrečné kapitole jsou definované instrukce pro případné konzultace a notifikace (Evropská komise, 2015)

Výroční zprávy Evropské unie

Zpráva o vývozu zbraní: provádění společného postoje 2008/944/SZBP

Evropská unie se jako člen mezinárodního společenství zavazuje k vytvoření přísného, transparentního, efektivního a všeobecně přijímaného a vymezeného systému pro kontrolu zbraní. To je dáno zejména tím, že vývoz vojenského materiálu má nezpochybnitelný dopad na lidská práva, lidskou bezpečnost, socioekonomický rozvoj a demokracii. Dále přispívá k okolnostem, v jejichž důsledku jsou lidé nuceni uprchnout z vlastní země (Evropský parlament, 2018).

Výroční zpráva Evropské unie hovoří o tom, že 40,5 % licencí pro vývoz vojenského materiálu v hodnotě 77,5 miliardy EUR bylo uděleno zemím Blízkého východu a severní Afriky (doporučují provést srovnání s českými exporty viz Tabulka 6 a Tabulka 7). Z toho většina exportu směřovala do Saudské Arábie, Egypta a Spojených arabských emirátů (tj. 57,9 miliardy EUR). V některých případech došlo dle zprávy k využití tohoto vojenského materiálu například při konfliktu v Jemenu, což mělo katastrofické důsledky na udržitelný rozvoj této země. Jednotlivé členské země, které vydaly předmětné licence k transferu, tak jednaly v rozporu se společným postojem Evropské unie (Evropský parlament, 2018).

Evropská unie je v podstatě jediným svazkem zemí, který vytvořil legislativně závazný rámec, jehož prostřednictvím se snaží zkvalitnit kontrolu exportu vojenského materiálu, a to i do krizových regionů či v zemích s problematickou situací v rámci dodržování lidských práv (Evropský parlament, 2018).

Ve výroční zprávě Evropská unie vyzývá členské státy a Evropskou službu pro vnější činnost, aby využila stávající postup přezkumu k posílení mechanismů výměny informací, a to tím, že zpřístupní kvalitativně a kvantitativně lepší informace za účelem posouzení rizik při udělení vývozních licencí (Evropský parlament, 2018):

- Poskytování většího množství informací o vývozních licencích a realizovaném vývozu, u kterých dojde k včasnému a systematickému sdílení (včetně informací o koncovém uživateli, případně odklonu, padělání, či podobně znepokojujících faktorech).
- Vedení seznamu subjektů a osob, které jsou usvědčeny z porušování legislativních předpisů vztahujících se k exportu zbraní, či k případům odklonu a osob, u kterých bylo prokázáno zapojení do nezákonného obchodu se zbraněmi či do činností, které ohrožují mezinárodní a vnitrostátní bezpečnost.
- Sdílení osvědčených postupů přijatých za účelem dodržení osmi kritérií.

- Transformace uživatelské příručky v interaktivní online zdroj.
- Transformace výroční zprávy EU v otevřenou on-line databázi do konce roku 2019.
- Prosazení jasných a osvědčených postupů spolupráce mezi donucovacími a pohraničními orgány, a to za účelem boje proti nezákonnému obchodu se zbraněmi.

2.2.3 Národní legislativa

Česká republika dlouhodobě respektuje základní principy Společné zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie, kam se zařazuje i oblast kontroly vývozu vojenského materiálu v souladu se zodpovědným přístupem k této problematice a v souladu se snahou o omezení a eliminaci rizika nekontrolovaného šíření zbraní (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018).

V rámci legislativní úpravy obchodu s vojenským materiálem platí, že Česká republika aktivně podporuje globální regulaci obchodu s konvenčními zbraněmi, a to nejen formou legislativy, ale také prostřednictvím mezinárodních vztahů a zapojení do mezinárodních dohod či společenství (Amnesty International, 2016).

V České republice je podnikatelský subjekt oprávněn nabízet svoje výrobky a služby, realizovat jednání se zahraničními partnery (v souvislosti s vojenským materiálem), až po tom, co obdrží příslušné povolení k obchodu s vojenským materiálem. Následně ještě musí subjekt pro realizaci konkrétních obchodních případů požádat o licenci (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2014).

Při dovozu vojenského materiálu z území jiného členského státu nemusí dovozce žádat o udělení licence. Jedinou povinností je, aby byl držitelem platného povolení k realizaci zahraničního obchodu s vojenským materiálem, dle platného zákona (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2014).

Od 30. 6. 2012 se licence k provádění zahraničního obchodu s vojenským materiálem udělují bez omezení doby platnosti, kdy je však stále ponechána správnímu úřadu možnost v zákonem stanovených případech povolení zrušit či pozastavit. To je zejména v důvodech zahraničně politických zájmů České republiky či ochrany veřejného pořádku, bezpečnosti a ochrany obyvatelstva. Tato možnost platí pro všechny typy licencí udělovaných pro zahraniční obchod s vojenským materiálem v rámci Evropské unie či mimo Evropskou unii (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2014).

Strategie vztahu státu a obranného a bezpečnostního průmyslu České republiky je založena na budování strategického, systémového a konzistentního přístupu k obrannému a bezpečnostnímu průmyslu, tedy obranný průmysl je aktivně podporován ze strany veřejné správy České republiky (Ministerstvo zahraničních věcí, 2012).

Vývoz vojenského materiálu z České republiky není možný bez politické podpory, tedy bez podpory státu, který přidělí danému vývozci licenci. Tímto je zajištěno, že bude vývoz v souladu s mezinárodními závazky České republiky a zahraničně-politickými prioritami vlády České republiky. Jakékoliv „problematické“ rozhodnutí může negativně ovlivnit prestiž České republiky na mezinárodní scéně a poškodit dosavadní partnerství (Ministerstvo obrany, 2016).

Česká republika podporuje zejména formu prodeje vojenského materiálu prostřednictvím kontraktu vláda – vláda, který je ve světě standardním způsobem akvizice v obranném průmyslu, či je dokonce přímo vyžadován. Tento způsob umožňuje nakupujícímu státu vyšší míru jistoty a garanci kvality, protože je prodávajícím přímo partnerská vláda nebo subjekt pod její přímou kontrolou. Z hlediska dodavatelského státu je tato forma obchodu, také nástrojem pro posílení vztahu se zahraničním partnerem a pro udržení exportu vojenského materiálu pod důslednou kontrolou (Ministerstvo obrany, 2016).

Zákon o zahraničním obchodu s vojenským materiálem

V České republice upravuje zahraniční obchod s vojenským materiálem zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (Česká republika, 2015).

Působnost zákona se nevztahuje na²:

- 1) vývoz nebo nakládání s vojenským materiálem mimo území České republiky při působení ozbrojených sil České republiky, bezpečnostních sborů³ nebo základních složek integrovaného záchranného systému České republiky⁴ podle vyhlášených mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, včetně zpětného dovozu,

---

² § 3 zákona č. 38/1994 Sb. o zahraničním obchodu s vojenským materiálem

³ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

- 2) dovoz nebo nakládání s vojenským materiálem na území České republiky v souvislosti s působením ozbrojených nebo záchranných složek jiných států, Organizace spojených národů a dalších mezinárodních organizací na území České republiky podle vyhlášených mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, včetně zpětného vývozu,
- 3) vývoz nebo nakládání s vojenským materiálem mimo území České republiky za účelem poskytování humanitární nebo rozvojové pomoci anebo zapojení do mezinárodních humanitárních záchranných operací, včetně zpětného dovozu, nebo daru představiteli jiného státu, rozhodne-li o tom vláda, a to za podmínek vládou stanovených,
- 4) dovoz nebo nakládání s vojenským materiálem na území České republiky za účelem přijímání humanitární pomoci, včetně zpětného vývozu, rozhodne-li o tom vláda, a to za podmínek vládou stanovených.

Dále se zákon nevztahuje na vysílání a přijímání odborníků za účelem výzkumu, vývoje, konstrukce, výroby, úprav, oprav, údržby, použití a ovládní vojenského materiálu v rámci studijních programů akreditovaných podle zvláštního právního předpisu⁵, které jsou uskutečňovány vojenskou vysokou školou.

V souvislosti se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou vyplývající z členství České republiky v Evropské unii byla prostřednictvím zákona o zahraničním obchodu s vojenským materiálem implementována společná pravidla Evropské unie pro kontrolu vývozu vojenských technologií a vojenského materiálu⁶ do národní legislativy.

Obchod s vojenským materiálem je dále podmíněn souladem s mezinárodními závazky České republiky a jejími zahraničně politickými, obchodními a bezpečnostními zájmy.⁷ Předmětem obchodu tudíž nesmí být zbraně hromadného ničení (jaderné, chemické a biologické)⁸,

---

⁵ Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Společný postoj Rady 2008/944/SZBP ze dne 8. prosince 2008, kterým se stanoví společná pravidla pro kontrolu vývozu vojenských technologií a vojenského materiálu

⁷ § 1 odst. 2 zákona č. 38/1994 Sb. o zahraničním obchodu s vojenským materiálem

⁸ Například Smlouva o nešíření jaderných zbraní, vyhlášená pod č. 61/1974 Sb., Úmluva o zákazu vývoje, výroby, hromadění zásob a použití chemických zbraní a o jejich zničení, vyhlášená pod č. 14/2009 Sb. m. s., zákon č. 19/1997 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní a o změně a doplnění zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, Úmluva o zákazu vývoje, výroby a hromadění zásob bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o jejich zničení, vyhlášená pod

dále zboží na které se vztahují ustanovení zvláštních právních předpisů nebo vyhlášených mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, zakazujících použití, skladování, výrobu a převod protipěchotních min a nařizujících jejich zničení⁹ a zakazujících nebo omezujících použití některých konvenčních zbraní, které mohou způsobovat nadměrné utrpení nebo mohou mít nerozlišující účinky¹⁰.

Pro účely zákona je vojenský materiál definován jako¹¹:

- 1) Výrobky, jejich součásti a náhradní díly, které jsou vzhledem ke svým charakteristickým technicko-konstrukčním vlastnostem posuzovány jako zkonstruované nebo přizpůsobené pro použití v ozbrojených silách nebo bezpečnostních sborech, nebo jsou hromadně v těchto složkách užívány k zabezpečení úkolů obrany a bezpečnosti státu,
- 2) stroje, zařízení, investiční celky, technologie, programové vybavení, technická dokumentace nebo návody vyrobené, upravené, vybavené, zkonstruované nebo přizpůsobené pro vojenské použití, zejména pro vývoj, výrobu, kontrolu a zkoušení dalších výrobků, jejich součástí a náhradních dílů (uvedených v předchozím odstavci),
- 3) vojenským materiálem se pro účely tohoto zákona rozumí i služby poskytované v souvislosti s vojenským materiálem, zejména provádění oprav, úprav, poskytování informací, vysílání a přijímání odborníků za účelem výzkumu, vývoje, konstrukce, výroby, úprav, oprav, údržby, použití a ovládání vojenského materiálu.

Přesné vymezení vojenského materiálu je klíčovým bodem a široce pojatá definice může působit zásadní problémy při aplikaci zákona, a to i přes existenci podrobného seznamu vojenského materiálu, který je uveden v příloze vyhlášky č. 210/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, neboť skutečnost, že se zboží nachází na seznamu vojenského materiálu (v příloze vyhlášky)

č. 96/1975 Sb., zákon č. 281/2002 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ Zákon č. 305/1999 Sb., o zákazu použití, skladování, výroby a převodu protipěchotních min a o jejich zničení a o změně zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 41/2009 Sb.

¹⁰ Úmluva o zákazu nebo omezení použití některých konvenčních zbraní, které mohou způsobovat nadměrné utrpení nebo mít nerozlišující účinky, vyhlášená pod č. 21/1999 Sb.

¹¹ § 5 odst. 2 zákona č. 38/1994 Sb. o zahraničním obchodu s vojenským materiálem

ještě neznamená, že se jedná o vojenský materiál, pokud není současně naplněna jeho zákonná definice. Bohužel posouzení charakteristicko technicko-konstrukčních vlastností jednotlivých položek, na základě, kterých má být určeno, zdali jsou zkonstruované nebo přizpůsobené pro použití v ozbrojených silách nebo bezpečnostních sborech, či jsou zde hromadně užívány je subjektivní (tudíž nejasné) a absence zákonem pověřeného subjektu jež by mohl o podstatě věci rozhodnout (vydat závazné stanovisko), vytváří problém, který musí v případě sporu rozhodovat soud.¹²

Pro účely zákona se za obchod s vojenským materiálem považuje¹³:

- 1) vývoz vojenského materiálu z území České republiky do jiného než členského státu (propuštění zboží do celního režimu vývozu nebo pasivního zušlechťovacího styku a zpětný vývoz na základě celního prohlášení, výstupního souhrnného celního prohlášení nebo prohlášení o zpětném vývozu),
- 2) dovoz vojenského materiálu na území České republiky z jiného než členského státu (propuštění zboží do celního režimu volného oběhu včetně zpětného dovozu, aktivního zušlechťovacího styku, konečného užití, dočasného použití, uskladnění v celním skladu nebo svobodného pásma),
- 3) nákup vojenského materiálu od zahraniční osoby, prodej vojenského materiálu zahraniční osobě (jakož i plnění dalších závazků vůči zahraniční osobě a přijímání dalších plnění od zahraniční osoby, jejichž předmětem je vojenský materiál, pokud jde o obchod s vojenským materiálem ve vztahu k jiným než členským státům Evropské unie)
- 4) transfer vojenského materiálu uvnitř Evropské unie.

Obchodem s vojenským materiálem se rozumí i zprostředkování výše uvedených činností a nákup vojenského materiálu v zahraničí a jeho následný prodej do jiného než členského státu Evropské unie.¹⁴

Za obchod s vojenským materiálem se pro účely tohoto zákona považuje také písemný projev vůle směřující k uzavření smluv.¹⁵

---

¹² např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4.7.2013, č.j. 7 As 28/2013-35

¹³ § 2 odst. 1 zákona č. 38/1994 Sb. o zahraničním obchodu s vojenským materiálem

¹⁴ § 2 odst. 2 zákona č. 38/1994 Sb. o zahraničním obchodu s vojenským materiálem

¹⁵ § 2 odst. 3 zákona č. 38/1994 Sb. o zahraničním obchodu s vojenským materiálem

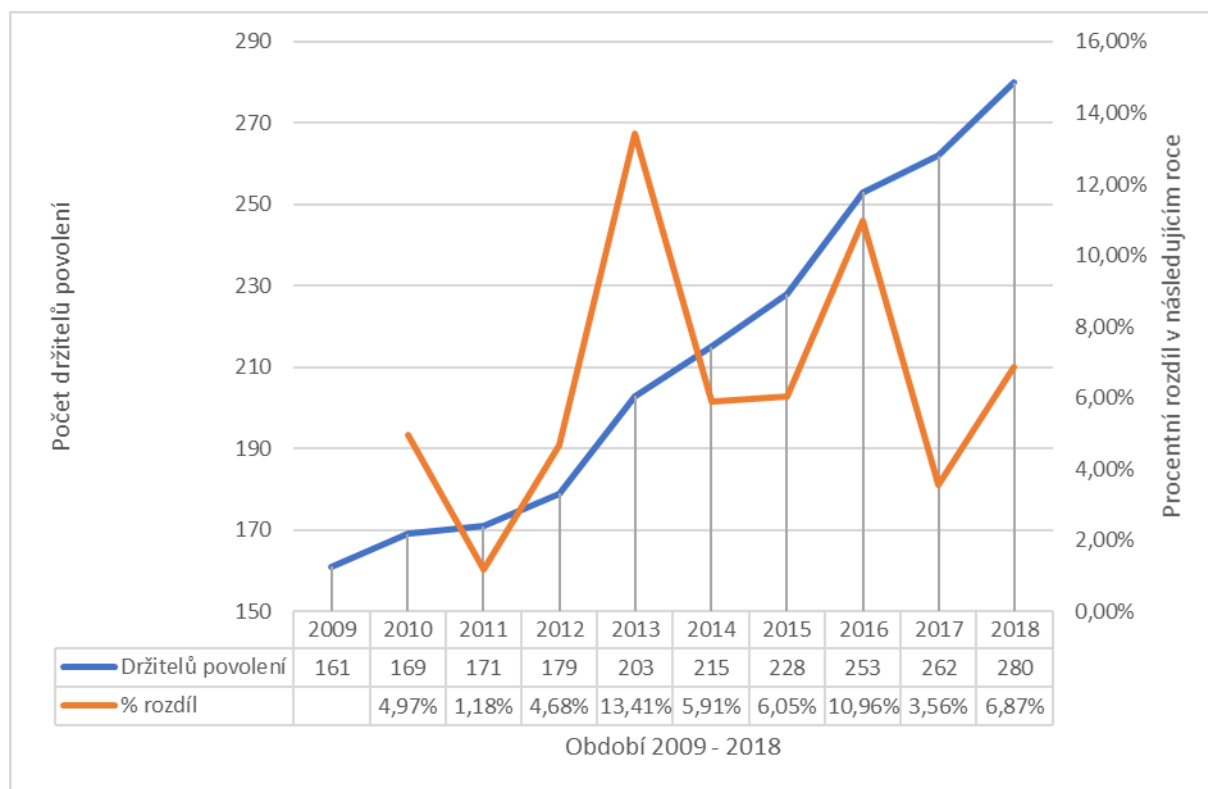
V systému kontroly vývozu vojenského materiálu z České republiky z hlediska institucionálního hrají klíčovou úlohu Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo obrany, Ministerstvo financí – Generální ředitelství cel, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, kdy je pro dosažení efektivity důležitá jejich vzájemná spolupráce. Za účelem zvyšování transparentnosti dochází k různým konzultacím a odborným diskuzím mezi těmito orgány, a to také při zapojení neziskových organizací, které se zabývají monitoringem obchodu s vojenským materiálem (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018).

Institucionální zabezpečení regulace obchodu s vojenským materiálem

Ministerstvo průmyslu a obchodu uvádí, že má mezinárodní obchodování se zbraněmi a vojenským materiálem přísná pravidla, která Česká republika dodržuje. Povolení k danému obchodu vydává stát. Tento proces má dvoukolovou podobu. V prvním kole je jednáno o rozhodnutí vydat povolení. Ve druhém kole se potom uděluje licence k exportu. Každé řízení je přesně kodifikováno a řízeno. Dané povolení je vydáno dle závazných stanovisek Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra. Povolení vydává Ministerstvo průmyslu a obchodu (Česká tisková kancelář, 2018).

Ministerstvo průmyslu a obchodu zajišťuje tuto činnost prostřednictvím oddělení vojenského materiálu, které realizuje správní řízení týkající se oblasti zahraničního obchodu s vojenským materiálem, tj. konkrétně správní řízení v souvislosti se vstupem do podnikatelské činnosti, povolení realizace obchodních případů či sankcionování za porušení zákonů (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2014).

Pro seznámení se s vývojem počtu držitelů povolení k zahraničnímu obchodu s vojenským materiálem viz Obrázek 1.

Obrázek 1. Vývoj počtu držitelů povolení k zahraničnímu obchodu s vojenským materiálem v ČR (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2019, vlastní zpracování)

Ministerstvo zahraničních věcí každou žádost o stanovisko k vývozu vojenského materiálu posuzuje jednotlivě. Při rozhodování přihlíží ke všem relevantním faktorům, a to včetně mezinárodně legislativních závazků České republiky. Dále sleduje vliv na situaci v konkrétní zemi a bezpečnostní situaci v celém regionu. Každý vývozní případ se posuzuje z hlediska povahy dodávaného vojenského materiálu a jeho koncového uživatele a zkoumá se také celkový trend vývozu jednotlivých položek (Wirnitzer, 2017).

Pořizování vojenského materiálu v České republice je v gesci Ministerstva obrany ČR. Při pořizování platí, že lze využít principy v podobě nákupu výstroje, výzbroje či služeb na obranném trhu (tj. buying off the shelf), nebo využít tzv. plný akviziční cyklus, který trvá i několik let a sestává se ze specifikace požadavků na cílové zařízení, výzkum, vývoj, výrobu prototypu, systémovou integraci, testování a následnou sériovou výrobu (Kolín, 2010).

Kontrola nad prováděním zahraničního obchodu s vojenským materiálem přísluší do kompetence celních orgánů¹⁶, které dohlíží, zda je tento obchod prováděn pouze oprávněnými osobami a je v souladu a v rozsahu se stanovenými licenčními podmínkami. V případě porušení celních a daňových předpisů související s výkonem působnosti celních orgánů, jsou pověřeni pracovníci Celní správy v postavení policejního orgánu¹⁷.

2.3 Činnost nestátních neziskových organizací

Tato podkapitola představuje rešerši informací od nestátních neziskových organizací, které se věnují problematice vývozu vojenského materiálu.

V rámci vývozu vojenského materiálu hrají velmi důležitou roli různé nestátní neziskové organizace, a to zejména nestátní neziskové organizace globálního charakteru. Jejich činnost se dlouhodobě zaměřuje i na prevenci či mírnění následků ozbrojených konfliktů, což se vztahuje i k oblasti vývozu vojenského materiálu. Dlouhodobě například apelují na vlády jednotlivých států, aby regulovaly vývoz vojenského materiálu takovým způsobem, aby se nedostával do zemí, které porušují lidská práva apod. (Wood, Abdul-Rahim, 2015).

Nestátní neziskové organizace v globálním prostředí neustále poukazují na vysokou dostupnost zbraní a vojenského materiálu, což jednoznačně podporuje vznik a přetrvávání různých vojenských a ozbrojených konfliktů. Dle jejich četných prohlášení vyplývá, že ekonomické zájmy jsou akcentovány více než globální bezpečnost a mezinárodní solidarita (Deník Referendum, 2017).

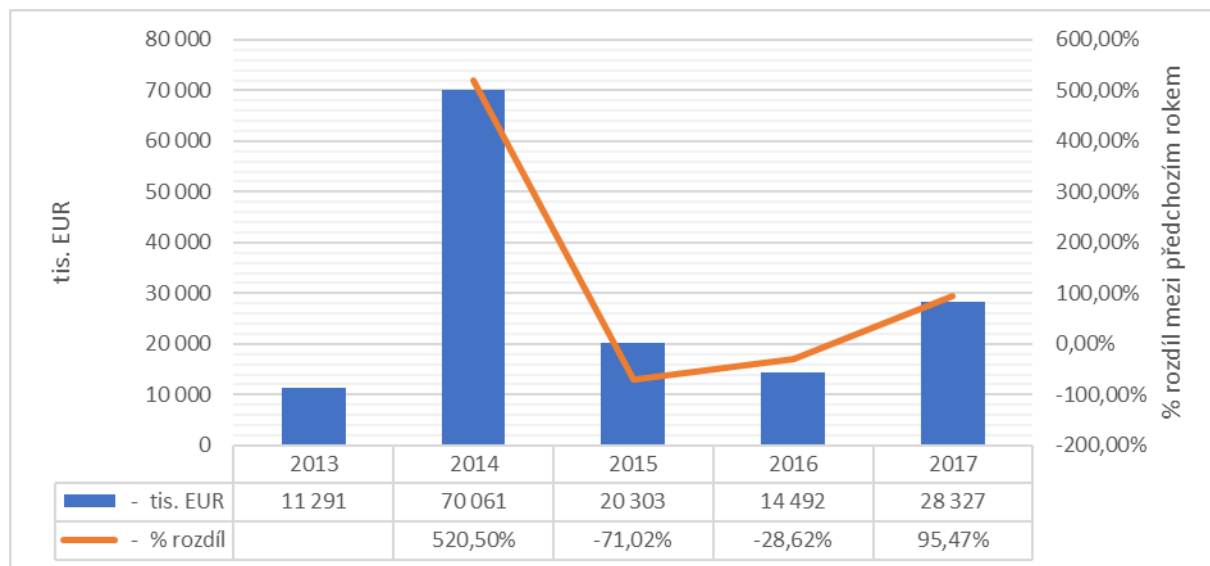
Podobné příklady lze vysledovat i v České republice. Nestátní nezisková organizace NESEHNUTÍ (NEzávislé Sociálně Ekologické Hnutí) v roce 2018 vydala na tiskové konferenci zprávu, dle které je kontrola exportu tuzemských zbraní nedostatečná. Dále vyzvala k zastavení vývozu zbraní a vojenského materiálu z České republiky do států, kde panují nedemokratické podmínky, tj. zejména Saudská Arábie, či do států, kde se zbraně mohou dostat do rukou extrémistů a povstalců typu Sýrie, Libye, či Jemenu. Tímto jednáním podporuje Česká republika konfliktní a násilné režimy. V letech 2013 až 2017 směřoval do Saudské Arábie vojenský materiál v hodnotě 144 mil. EUR, kdy existuje důvodné podezření,

---

¹⁶ § 23a zákona č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem

¹⁷ § 12 odst. 2 písm. d) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

že je dále reexportován právě do Sýrie, Libye či Jemenu, kde jej využívají povstalecké a extremistické skupiny (viz Obrázek 2).

Obrázek 2. Vývoz vojenského materiálu z ČR do Saúdské Arábie v období 2013-2017 (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2014-2018, vlastní zpracování)

V souvislosti s tímto připomíná organizace NESEHNUTÍ případ z roku 2017, kdy Ázerbájdžán získal české raketometry a houfnice, a to i přes existenci embarga ze strany Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. Pochybnosti vyvolává dle NESEHNUTÍ, že statistiky o vývozu zbraní a vojenského materiálu uváděné Ministerstvem průmyslu a obchodu nejsou v souladu s informacemi ze zprávy Evropské unie (hodnoty zbraní se liší u 14 cílových zemí dle údajů z roku 2016) (Česká tisková kancelář, 2018).

NESEHNUTÍ pak navrhuje postup v této podobě: „Česká republika by měla respektovat mezinárodní závazky, ne podporovat zbrojařský průmysl. Ministerstvo zahraničí by mělo sledovat, zda zbraněmi z České republiky nejsou ve světě porušována lidská práva (Deník Referendum, 2017).“

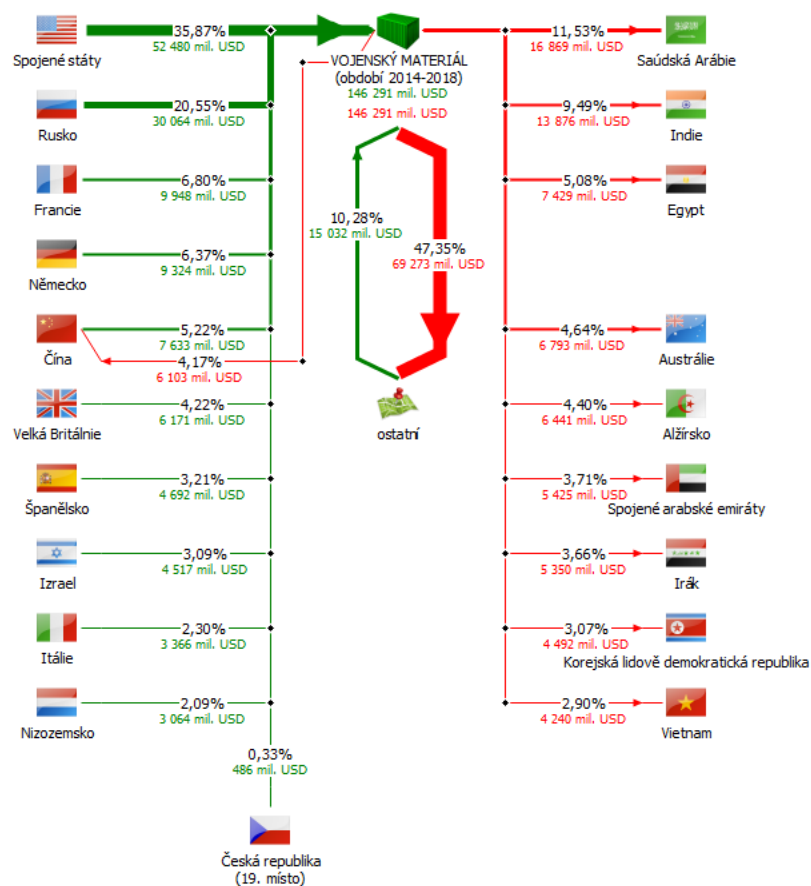
Nestátní neziskové organizace využívají ke splnění svých cílů různých prostředků a nástrojů, od vyjednávání se zástupci veřejné správy, po realizaci edukačních kampaní pro veřejnost, vydávání různých zpráv, publikací, pořádání akcí (Wood, Abdul-Rahim, 2015).

Mezinárodní síť občanských organizací Social Watch poukazuje na to, že Česká republika v rozporu se závazky Evropské unie či schválenými cíli udržitelného rozvoje vyváží zbraně a vojenský materiál do řady zemí, kde hrozí jejich zneužití při potlačování lidských práv. To je v rozporu s tím, jak se politici chovají, a s tím, co říkají (Deník Referendum, 2017).

Stockholm International Peace Research Institute

Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) je nezávislý mezinárodní institut, který se zaměřuje na zkoumání problematiky ozbrojených konfliktů, vyzbrojování, kontrolu zbrojení a odzbrojení. Od roku 1966 poskytuje údaje, analýzy a doporučení, která jsou založená na různých zdrojích informací, ať už od politiků, novinářů, vlastních pracovníků či zástupců zainteresovaných skupin. Vizí organizace je svět, ve kterém jsou identifikované zdroje bezpečnostních rizik, ty jsou srozumitelné a veškerým konfliktům je preventivně předcházeno. Mír má být nepřetržitý. Posláním organizace je realizace výzkumu a podobných činností v oblasti bezpečnosti, konfliktů, zajištění míru, dále realizace analýz, politik a doporučení, usnadnění dialogu mezi různými skupinami, podpora transparentnosti a odpovědnosti (SIPRI, 2019a).

Dle zprávy SIPRI objem mezinárodního obchodu s vojenským materiálem z globálního hlediska roste, tj. v letech 2014 až 2018 byl o 7,8 % vyšší než v letech 2009 až 2013, dále pak o 23 % vyšší než v letech 2004 až 2008. K největším vývozcům (v letech 2014 až 2018) patřily Spojené státy americké, Rusko, Francie, Německo a Čína. K největším dovozcům potom Saudská Arábie, Indie, Egypt, Austrálie a Vietnam (více viz Obrázek 3). Česká republika byla devatenáctým největším exportérem vojenského materiálu na světě (SIPRI, 2019b).

Obrázek 3. Deset největších světových dovozců a vývozců vojenského materiálu v období 2014-2018 (zdroj dat: SIPRI, 2019b, vlastní zpracování)

V další zprávě SIPRI se uvádí, že v roce 2018 pokračoval růst světových výdajů na zbrojení (tj. druhý rok po sobě). V daném roce stoupl o 2,6 % na odhadem 1,82 bilionu amerických dolarů (tj. 42 bilionů korun českých). Tato částka je navíc historicky nejvyšší od konce studené války. Největší objem financí vydaly Spojené státy americké (Česká tisková kancelář, 2019).

Dle analýzy SIPRI došlo v letech 2013 až 2017 k výraznému růstu vývozu vojenského materiálu pro Saúdskou Arábii a Spojené Arabské Emiráty, kdy tento materiál je využíván ve vojenském konfliktu v Jemenu. Mezi největší vývozce přitom patří Francie a Velká Británie, a to i přes zvyšující se tlak, na omezení dodávek vojenského materiálu do těchto zemí. Vývozci se brání tím, že neporušují žádná platná ustanovení a veškeré dodávky vojenského materiálu bedlivě sledují, aby bylo postupováno dle mezinárodního práva. Některé členské státy ovšem takovou argumentaci kritizují (Novotná, 2018).

Memorandum za zodpovědný vývoz zbraní z ČR

Nevládní organizace Amnesty International vytvořila zmíněné memorandum v reakci na mezinárodní dohodu Organizace spojených národů v podobě Arms Trade Treaty, která však v praxi není pravděpodobně příliš dodržována. To dle organizace vyplývá z toho, že v roce 2014 došlo ke zdvojnásobení hodnoty využitých licencí na mezinárodní transfer výrobků obranného průmyslu, ale způsob jejich přidělování a kontrolní mechanismy zůstaly neměnné. Téměř polovina vojenského materiálu pak byla exportována do zemí, kde přetrvává represivní režim, či se tam porušují lidská práva (tj. Saudská Arábie, Egypt, Irák, Jemen, Turkmenistán, Bahrajn atd.) Tímto je (i v prostřednictvím České republiky) prohlubována militarizace v dlouhodobě nestabilních regionech, a to právě vývozem vojenského materiálu (Amnesty International, 2016).

V rámci memoranda vyzývá Amnesty International k přijetí reformních kroků, které povedou k transparentnímu a zodpovědnému vývozu vojenského materiálu, který je momentálně jako součást české proexportní politiky výrazně upřednostňován na úkor lidskoprávních hledisek (Amnesty International, 2016).

Amnesty International se domnívá, že dosavadní jednání České republiky v rámci mezinárodního obchodu s vojenským materiálem je odklonem od deklarovaných principů zahraniční politiky: *„podle údajů výroční zprávy Ministerstva průmyslu a obchodu vyvezla Česká republika v roce 2014 vojenský materiál do 35 zemí, které jsou z pohledu dodržování lidských práv dlouhodobě problematické, a kde podle výzkumů Amnesty International dochází k jejich vážnému porušování. V řadě případů se jedná o státy s represivními režimy, ve kterých neexistuje demokratická kontrola ozbrojených složek, nezávislé soudnictví a vládní elity zodpovědné vůči občanům.“* (Amnesty International, 2016).

Problematické je dále podle Amnesty International, že do těchto rizikových zemí směřovalo v roce 2014 celkem 49,29 % vojenského materiálu v rámci celkového objemu jeho exportu. V meziroční komparaci se jedná o růst objemu o 56,56 % (Amnesty International, 2016).

Výstupem z memoranda Amnesty International jsou potom následující řešení (Amnesty International, 2016):

- Důkladné hodnocení a řádné zohlednění lidskoprávních rizik vývozu zbraní
- Transparentnost jako podmínka efektivní kontroly – podrobnější zprávy o vývozu vojenského materiálu
- Efektivní kontrola a dohled nad transfery

2.3.1 Akcent na humanitární kontext

Důkladné hodnocení a řádné zohlednění lidskoprávních rizik vývozu zbraní.

Nevládní organizace Amnesty International navrhuje využití tzv. zlatého pravidla, kdy se při vývozu vojenského materiálu dle transparentních kritérií a postupů vyhodnotí, jestli nemůže materiál přispět k vážnému porušování lidských práv či mezinárodního humanitárního práva. Priority definované v koncepčních dokumentech je nutné doplnit o mezinárodní závazky České republiky v tomto směru a vyhodnocovat lidskoprávní rizika související s daným vývozem. K tomuto je nutné do procesu hodnocení zapojit i síť zastupitelských úřadů a zpravodajské služby České republiky, které mají dostatek informací o povaze prostředí, kam má být vojenský materiál exportován (Amnesty International, 2016).

2.3.2 Důraz na vyšší transparentnost

Transparentnost jako podmínka efektivní kontroly – podrobnější zprávy o vývozu vojenského materiálu.

Odpovědné veřejné orgány mají doplnit výroční zprávy (v souvislosti s obchodem s vojenským materiálem) o standardizované ukazatele, které mají reálně zvýšit informační hodnotu představených dat a posílit transparentnost v obchodě s vojenským materiálem. Například informace o konkrétních počtech a hodnotách udělených licencí dle jednotlivých kategorií, informace o koncovém uživateli vojenského materiálu, datum rozhodnutí o udělení licence. V mezinárodním prostředí platí, že některé země takového přístupu využívají, takže by se od nich Česká republika výrazně neodlišovala. Navíc tento návrh není v rozporu s koncepcí zahraniční politiky České republiky, která přímo zmiňuje zajištění funkčních a transparentních režimů kontroly zbrojení, které lze chápat jako integrální součást zajišťování bezpečnosti ČR (Amnesty International, 2016).

2.3.3 Požadavek dohledu nad transfery

Efektivní kontrola a dohled nad transfery.

Nad procesem poskytování licencí je nutné udržovat, alespoň minimální úroveň dohledu. Vysoký objem finančních prostředků, které se zde vyskytují navíc vytváří riziko, že vznikne prostor pro korupční jednání, což potom ohrozí nestrannost posuzování jednotlivých žádostí o vydání licence. Nevládní organizace Amnesty International doporučuje realizovat kontrolu parlamentním výborem či stálou mezirezortní komisí. Dané instituty mohou v případě kontroverzních transferů provést hloubkové zkoumání. Cílem se má stát podpora diskuze o povaze exportu vojenského materiálu, což reflektuje problematiku bezpečnostní, politickou a ekonomickou, lidskoprávní, či demokratickou (Amnesty International, 2016).

3 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

3.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem práce je identifikovat slabá místa regulace zahraničního obchodu s vojenským materiálem v České republice a současně také navrhnout doporučení jež mohou přispět ke zlepšení stávajícího stavu.

3.2 Dílčí cíle

- 1) Zprostředkovat čtenáři vhled a základní orientaci v problematice zahraničního obchodu s vojenským materiálem v České republice.
- 2) Získat z veřejných zdrojů spolehlivé informace o českém zahraničním obchodu s vojenským materiálem týkající se období od roku 2009 do současnosti. Předmětné informace podrobit analýze a vypracovat přehledné grafické výstupy, ze kterých bude možné získat vhled do vývoje českého zahraničního obchodu s vojenským materiálem, jeho struktury a nejvýznamnějších trendů.

3.3 Výzkumné otázky

Klíčovou otázkou v rámci zpracování práce je možné stanovit jako:

Je stávající regulace dostatečná a plní svoji funkci?

4 METODIKA PRÁCE

Za účelem splnění stanovených cílů je čtenář nejprve seznámen s hlavními body související s problematikou zahraničního obchodu s vojenským materiálem, následuje představení důvodů a přínosů regulace z níž má vyplynout její význam a nezbytnost (podkapitola 2.1). Následuje rešerše legislativní úpravy (podkapitola 2.2), a to z důvodu identifikace aktuálního stavu regulace zahraničního obchodu s vojenským materiálem tak, jak tuto regulaci zajišťují mezinárodní smlouvy, legislativa Evropské unie a České republiky. Přehled poznatků uzavírá rešerše informací od nestátních neziskových organizací, které problematiku pozorně sledují a hodnotí například formou vydávání různých zpráv, analýz a hodnocení (podkapitola 2.3).

Přehled poznatků doplňuje analýza dat z otevřených zdrojů, která se zabývá strukturou, vývojem a trendy českého zahraničního obchodu s vojenským materiálem od roku 2009 (podkapitola 5.1).

Slabá místa v praxi jsou identifikována a představena na základě analýzy získaných informací, zejména však z výstupů ze Stockholm International Peace Research Institute a z výročních zpráv Evropské unie (podkapitola 5.2).

Na identifikovaná slabá místa v praxi navazuje podkapitola zabývající se návrhy na zlepšení regulace (podkapitola 5.3).

5 VÝSLEDKY

5.1 Analýza dat z otevřených zdrojů

Pro získání vhledu do struktury, vztahů a časoprostorových souvislostí jednotlivých prvků v systému českého zahraničního obchodu s vojenským materiálem, bylo z veřejných zdrojů získáno množství informací a poznatků, které byly podrobeny analýze.

Hlavním zdrojem informací o vývozech vojenského materiálu z ČR byly výroční zprávy o kontrole vývozu vojenského materiálu, ručních zbraní pro civilní použití a zboží a technologií dvojího užití v České republice za rok 2009-2018.

Výroční zprávy byly vypracovány Ministerstvem průmyslu a obchodu ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí s využitím podkladů Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra, Generálního ředitelství cel a Státního úřadu pro jadernou bezpečnost. Zprávy byly vypracovány v souladu s metodikou zpracování společných výročních zpráv Evropské unie (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2019).

Informace pro vyhodnocení struktury vývozu z hlediska stupně demokratické svobody v cílových zemích byly získány z veřejné databáze americké nevládní neziskové organizace Freedom House, která se specializuje na prosazování demokracie, politické svobody a lidských práv.

Informace týkající se zbrojních sankcí zavedených Organizací spojených národů, Evropskou unií a dalšími společenstvími byly získány z veřejné databáze nezávislého mezinárodního institutu Stockholm International Peace Research Institute.

Výsledky analýzy jsou představeny převážně prostřednictvím grafické formy (tabulky, grafy, diagramy, časové osy). Tato forma byla zvolena pro svoji přehlednost, kompaktnost, a především vysokou vypovídající hodnotu, neboť jeden obrázek dokáže nahradit „tisíc slov“. Každý jednotlivý přehled pomůže pochopit určitou část celku a v souhrnu může vést ke splnění vytyčeného cíle tj. dosažení vhledu.

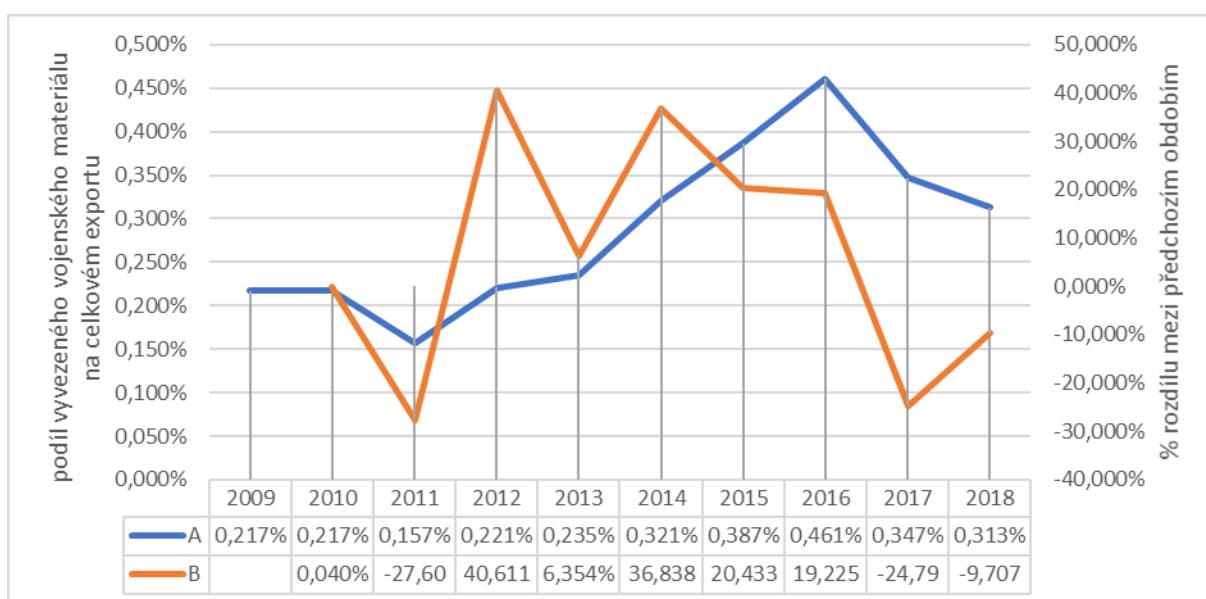
Analýza a grafický výstup byl proveden za použití software Microsoft Excel, CaseWare IDEA a IBM i2 Analyst's Notebook.

Pro vytvoření představy jakou měrou se podílí vývoz českého vojenského materiálu na celkovém exportu viz Tabulka 1 a Obrázek 4.

Tabulka 1. Porovnání hodnoty vyvezeného vojenského materiálu s celkovou hodnotou exportu (zdroj dat: Český statistický úřad, 2019, Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2019, vlastní zpracování)

Období	Vojenský materiál	Celkový export
2009	175 117	80 816 937
2010	216 990	100 101 550
2011	183 423	116 873 507
2012	269 170	121 974 882
2013	286 096	121 899 587
2014	421 948	131 388 578
2015	548 530	141 820 336
2016	674 776	146 329 360
2017	557 420	160 726 131
2018	536 051	171 180 398

Poznámka: Hodnoty uvedeny v tis. EUR

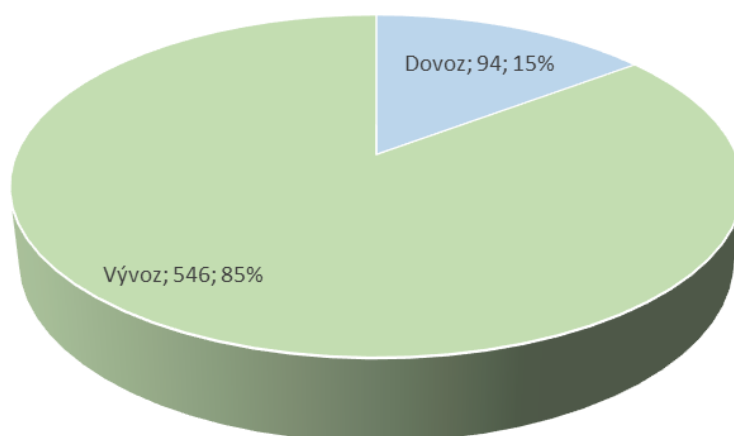

Legenda: A=procentuální podíl vývozu vojenského materiálu na celkovém exportu, B=procentuální rozdíl mezi předchozím rokem

Obrázek 4. Podíl vývozu vojenského materiálu na celkovém exportu z ČR v období 2009-2018 (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2019, vlastní zpracování)

5.1.1 Dovoz a vývoz v roce 2018

Celkový obrat zahraničního obchodu s vojenským materiálem v roce 2018 dosáhnul hodnoty 639 630 tis. EUR. Výše dovozu činila 94 093 tis. EUR (včetně brokeringu¹⁸ ve výši 5 878 tis. EUR). Vývoz činil 545 537 tis. EUR (včetně brokeringu ve výši 9 486 tis. EUR). Nutno však upozornit na zásadní zkreslení znázorněného poměru vyplývající z absence dat týkající se transferu vojenského materiálu ze států EU do ČR, neboť 30. června 2012 došlo ke zrušení dovozních licencí v rámci transferu mezi státy EU.

Poznámka: Hodnoty uvedeny v tis. EUR

Obrázek 5. Poměr dovozu a vývozu na celkovém objemu zahraničního obchodu s vojenským materiálem v roce 2018 (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2019, vlastní zpracování)

---

¹⁸ Brokering znamená zprostředkování obchodu (dovozní – vývozní licence)

Tabulka 2. Význam jednotlivých skupin vojenského materiálu z hlediska jeho podílu na celkovém dovozu a vývozu v roce 2018 (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2019, vlastní zpracování)

SVM		Vývoz	SVM		Dovoz
SVM 10		29,95%	SVM 10		53,54%
SVM 6		21,02%	SVM 11		13,55%
SVM 3		15,68%	SVM 3		11,97%
SVM 11		10,94%	SVM 6		7,54%
SVM 1		7,92%	SVM 16		7,23%
SVM 16		3,15%	SVM 15		1,73%
SVM 4		2,55%	SVM 8		1,10%
SVM 18		2,41%	SVM 2		1,07%
SVM 2		1,79%	SVM 5		0,81%
SVM 15		1,66%	SVM 1		0,71%
SVM 8		1,25%	SVM 13		0,47%
SVM 14		0,95%	SVM 4		0,17%
SVM 7		0,29%	SVM 14		0,07%
SVM 5		0,21%	SVM 12		0,03%
SVM 22		0,15%	SVM 7		0,00%
SVM 13		0,08%			

Legenda: Zkratky SVM 1 až SVM 22 označují kategorii položek seznamu vojenského materiálu podle vyhlášky č. 210/2012 Sb.¹⁹

¹⁹ SMV 1 = Zbraně s hladkým vývrtem a ráží menší než 20 mm, další zbraně a samočinné zbraně s ráží 12,7 mm (ráže 0,50 palce) nebo menší, příslušenství a rovněž pro ně speciálně určené součásti;
 SMV 2 = Zbraně s hladkým vývrtem a ráží od 20 mm, další zbraně a výzbroj s ráží větší než 12,7 mm (ráže 0,50 palce), vrhací zařízení a příslušenství, a rovněž pro ně speciálně určené součásti;
 SMV 3 = Střelivo a zapalovače a pro ně speciálně určené součásti;
 SMV 4 = Pumy (letecké), torpéda, rakety, raketové střely, další výbušná zařízení a nálože a příslušné vybavení a příslušenství a součásti speciálně pro ně určené;
 SMV 5 = Vybavení sloužící k řízení palby a s tím spojená poplašná a varovná zařízení, a dále související systémy a testovací a směrovací zařízení a prostředky, a zařízení pro protipatření, speciálně určené pro vojenské použití a součásti a příslušenství pro ně speciálně určené;
 SMV 6 = Pozemní vozidla a jejich součásti;
 SMV 7 = Chemické látky, „biologická agens“, „látky určené pro potlačování nepokojů“, radioaktivní materiály, související vybavení, součásti a materiály;
 SMV 8 = „Energetické materiály“ a příbuzné látky;
 SMV 9 = Válečná plavidla (hladinová i podmořská), speciální námořní výzbroj a výstroj, příslušenství, součásti a jiná hladinová plavidla;
 SMV 10 = „Letadla“, „vzdušné dopravní prostředky lehčí než vzduch“, „bezpilotní vzdušné prostředky“ („UAV“), letecké motory a výzbroj a výstroj „letadel“, související vybavení a součásti, speciálně určené nebo upravené pro vojenské použití;
 SMV 11 = Elektronické vybavení „kosmické lodě“ a součásti nepodléhající kontrole podle jiných bodů Společného vojenského seznamu EU;
 SMV 12 = Zbraňové systémy využívající kinetickou energii o vysoké rychlosti, příslušné vybavení a pro ně speciálně určené součásti;
 SMV 13 = Pancéřové nebo ochranné vybavení, konstrukce a součásti;
 SMV 14 = Specializované vybavení pro vojenský výcvik nebo pro simulaci vojenských taktických situací, simulátory speciálně určené pro výcvik v používání jakékoliv palné zbraně nebo zbraně podle bodů SMV 1 nebo SMV 2 a pro ně speciálně určené součásti a doplňky;
 SMV 15 = Zobrazovací vybavení nebo vybavení pro ochranu proti průzkumu, konstruované speciálně pro vojenské účely a speciálně pro ně určené součásti a příslušenství;
 SMV 16 = Výkivky, odlitky a další nedokončené výrobky, které jsou speciálně určeny pro položky podle bodů SMV 1 až SMV 4, SMV 6, SMV 9, SMV 10, SMV 12 nebo SMV 19;
 SMV 17 = Různé vybavení, materiály a „knihovny“ a pro ně speciálně určené součásti;
 SMV 18 = Výrobní zařízení a součásti;

Tabulka 3. Význam jednotlivých oblastí a regionů z hlediska dovozu jednotlivých položek SVM v roce 2018
(zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2019, vlastní zpracování)

Oblast	Region	SVM 10	SVM 11	SVM 3	SVM 6	SVM 16	SVM 15	SVM 8	SVM 2	SVM 5	SVM 1	SVM 13	SVM 4	SVM 14	SVM 12	SVM 7
Evropa	Další evropské země	48,44%	4,42%	70,27%	23,57%		14,98%	90,04%	6,44%	74,50%	67,36%		100,00%			
	Evropská unie	0,94%														100,00%
Evropa Celkem		49,38%	4,42%	70,27%	23,57%		14,98%	90,04%	6,44%	74,50%	67,36%		100,00%			100,00%
Amerika	Severní Amerika	47,56%	20,31%			98,20%	68,06%				15,42%	78,01%				
	Jižní Amerika			9,33%	0,06%											
Amerika Celkem		47,56%	20,31%	9,33%	0,06%	98,20%	68,06%				15,42%	78,01%				
Blízký východ		2,15%	75,28%		54,16%				93,56%					98,82%		
Asie	Severovýchodní Asie			20,38%			16,96%	6,34%		16,58%	7,32%					
	Jihovýchodní Asie				21,92%						14,68%					
	Střední Asie	0,87%			0,28%											
	Jižní Asie	0,03%		0,01%		1,80%		3,62%						1,18%		
Asie Celkem		0,90%		20,40%	22,20%	1,80%	16,96%	9,96%		16,58%	21,99%			1,18%		
Sub-Saharská Afrika										25,50%				100,00%		
Austrálie a Oceánie											0,64%					

Legenda: Zkratky SVM 1 až SVM 22 označují kategorii položek seznamu vojenského materiálu podle vyhlášky č. 210/2012 Sb.¹⁹

V roce 2018 se nejvíce dovážel vojenský materiál kategorie SMV 10. Jeho podíl na celkovém dovozu vojenského materiálu tvořil 53,54 %, kdy 48 % bylo dovezeno z neunijních evropských států a 47,56 % ze Severní Ameriky. Poté se nejvíce dovážely položky kategorie SMV 11, kdy 75,28 % bylo dovezeno z Blízkého východu.

Tabulka 4. Význam jednotlivých oblastí a regionů z hlediska vývozu jednotlivých položek SVM v roce 2018
(zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2019, vlastní zpracování)

Oblast	Region	SVM 10	SVM 6	SVM 3	SVM 11	SVM 1	SVM 16	SVM 4	SVM 18	SVM 2	SVM 15	SVM 8	SVM 14	SVM 7	SVM 5	SVM 22	SVM 13
Evropa	Evropská unie	22,72%	27,05%	67,79%	9,51%	49,51%	82,83%	51,99%	11,92%		47,35%	38,26%	49,91%	79,66%	4,45%		
	Další evropské země	2,05%	8,41%	7,12%		7,20%	12,07%	5,88%	54,40%		23,25%	4,60%	47,30%		81,18%		
Evropa Celkem		24,77%	35,46%	74,91%	9,51%	56,71%	94,90%	57,87%	66,33%		70,60%	42,86%	97,21%	79,66%	85,63%		
Blízký východ		14,57%	28,59%	8,90%	0,84%	9,78%	5,10%		10,06%	0,14%	20,16%	50,29%	2,27%				
Asie	Jižní Asie	23,71%	17,15%	1,06%	8,80%	0,00%			6,38%							100,00%	
	Jihovýchodní Asie	0,50%	5,33%	2,73%	58,44%	7,73%			6,83%	17,78%		6,11%					1,72%
	Severovýchodní Asie	2,66%	0,14%	0,14%		0,05%			8,50%	0,01%		0,12%	0,52%	6,45%			6,09%
	Střední Asie	1,48%	1,15%	0,02%	0,41%	0,62%									14,37%		
Asie Celkem		28,34%	23,78%	3,95%	67,64%	8,39%			21,71%	17,79%		6,23%	0,52%	6,45%	14,37%	100,00%	7,81%
Amerika a Karibská oblast	Severní Amerika	20,26%		0,20%	20,50%	13,33%			0,57%	81,08%							86,01%
	Jižní Amerika	7,43%	8,12%			0,70%			0,34%			0,01%					
Amerika a Karibská oblast Celkem		27,74%	8,12%	0,90%	20,50%	14,21%			0,91%	81,08%		0,01%					86,01%
Afrika	Sub-Saharská Afrika	2,46%	1,50%	3,23%	0,91%	10,85%		42,13%		0,98%	9,25%	0,61%					6,18%
	Severní Afrika	2,12%	2,55%	8,07%	0,59%				0,99%					13,89%			
Afrika Celkem		4,58%	4,05%	11,30%	1,50%	10,85%		42,13%	0,99%	0,98%	9,25%	0,61%		13,89%			6,18%
Austrálie a Oceánie				0,04%		0,06%				0,00%							

Legenda: Zkratky SVM 1 až SVM 22 označují kategorii položek seznamu vojenského materiálu podle vyhlášky č. 210/2012 Sb.¹⁹

V roce 2018 se nejvíce vyvážel vojenský materiál kategorie SMV 10 („letadla“). Jeho podíl na celkovém vývozu vojenského materiálu tvořil 29,95 %, kdy 23,71 % bylo vyvezeno do Jižní Asie, 22,72 % do zemí Evropské unie a 20,26 % do Severní Ameriky. Poté se nejvíce vyvážely položky kat. SVM 6, kdy 28,59 % bylo vyvezeno na Blízký východ a 27,05 % do zemí EU.

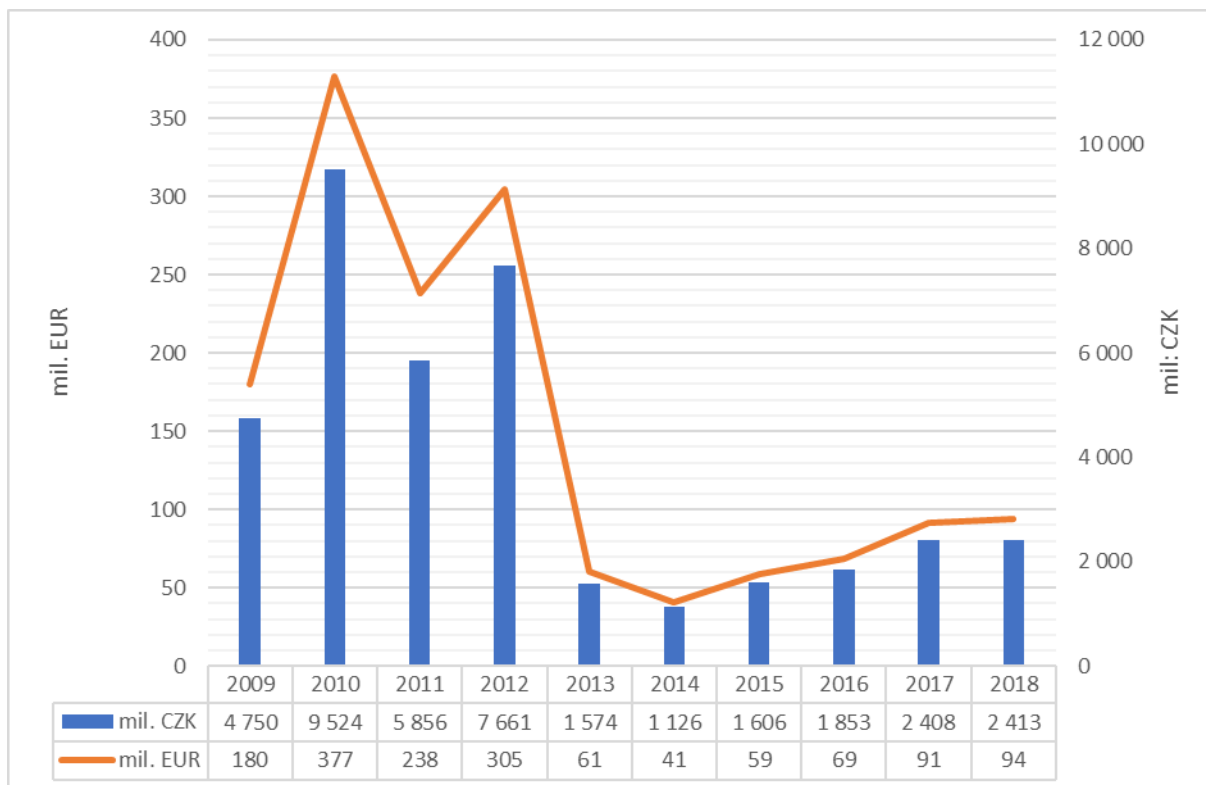
SMV 19 = Zbraňové systémy se směrovým vyzařováním energie, příslušná vybavení, vybavení pro protiopatření a testovací modely, a dále pro ně speciálně určené součásti;

SMV 20 = Kryogenní a „supravodivé“ vybavení a pro něj speciálně určené součásti a doplňky;

SMV 21 = „Programové vybavení“;

SMV 22 = „Technologie“ (Česká republika, 2012).

5.1.2 Dovoz v období 2009-2018

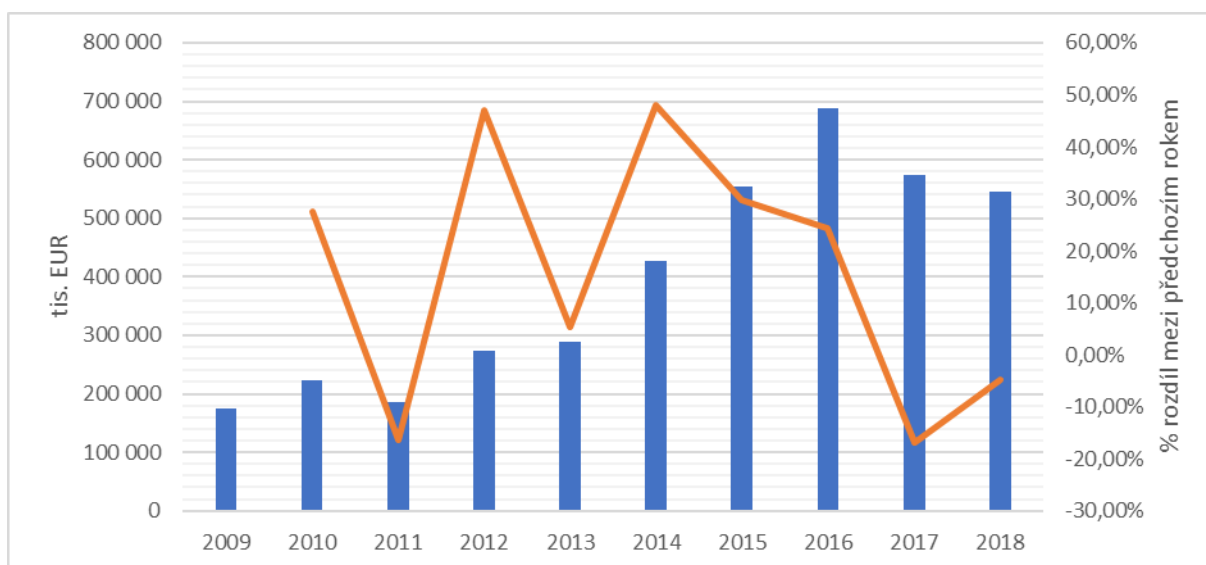

Poznámka: Od 30. června 2012 došlo ke zrušení dovozních licencí v rámci transferu mezi státy EU. Data od roku 2014 jsou včetně uskutečnění dovozu v rámci tzv. brokeringu (dovozní/vývozní licence)

Obrázek 6. Přehled dovozu vojenského materiálu z ČR v období 2009-2018 (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2019, vlastní zpracování)

5.1.3 Vývoz v období 2009-2018

Pro získání vhledu a pochopení základních souvislostí týkajících se současného exportu vojenského materiálu z České republiky je nutno analyzovat delší časové období. Zvolené desetileté období by mělo být dostatečné nejen pro znázornění celkového vývoje objemu exportu, ale zejména, což bude jistě velmi zajímavé, také z pohledu vývoje ve vybraných oblastech, regionech a „nejvýznamnějších“ (z hlediska objemu exportu) zemí. Neméně zajímavá bude možnost nahlédnout do struktury vývozu z hlediska míry svobody v jednotlivých cílových zemích či vývoj vývozu do zemí, které byly dotčeny zbrojními embargy.

Obrázek 7. Trend vývoje vývozu vojenského materiálu z ČR v období 2009–2018 (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2019, vlastní zpracování)

Tabulka 5. Trend vývoje vývozu vojenského materiálu z ČR v období 2009–2018 (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2019, vlastní zpracování)

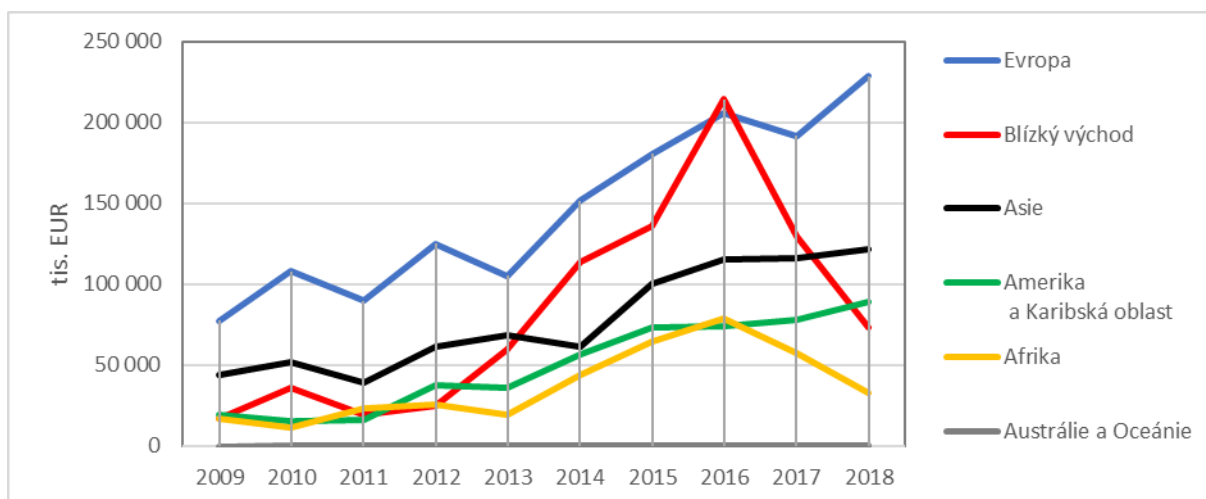
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
tis. EUR	175 117	223 147	186 643	274 310	288 818	427 630	554 501	688 995	573 381	545 541
% rozdíl		27,43%	-16,36%	46,97%	5,29%	48,06%	29,67%	24,25%	-16,78%	-4,86%

V uvedeném desetiletém období rostl vývoz průměrně 16 % ročně.

V pětiletém období 2012–2016 rostl vývoz průměrně 31 % ročně.

Přestože byl tuzemskými vývozci a výrobci očekáván růst exportu i roce 2017 (viz text výše), došlo naopak k prudkému poklesu, a to o téměř 17 %. Co se událo?

K objasnění příčin a pochopení souvislostí postačí prostudovat Obrázek 8 (či podrobněji i následující obrázky a tabulky této podkapitoly), a poté provést komparaci s Obrázek 10 a Tabulka 11 v podkapitole 5.1.4. (pzn. omezení exportu do nesvobodných zemí o 38 %).

Obrázek 8. Přehled vývozu vojenského materiálu z ČR dle hlavních cílových oblastí (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2019, vlastní zpracování)

Na tomto grafu lze zřetelně vidět v období 2017 a 2018 prudký pokles finančního objemu vývozu vojenského materiálu z ČR na Blízký východ, do Afriky a růstu vývozu do Evropy, Asie a Ameriky.

Tabulka 6. Přehled vývoje hodnoty vývozu vojenského materiálu z ČR v období 2009-2018 v hlavních oblastech a regionech (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2019, vlastní zpracování)

Oblast	Region	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Celkem 2009 - 2018
Evropa	Evropská unie	70 823	88 105	74 617	109 489	88 793	128 802	156 021	181 986	169 233	191 296	1 259 165
	Další evropské země	6 758	19 775	15 059	15 593	16 594	22 937	24 794	24 048	22 608	37 546	205 712
	Evropa Celkem	77 581	107 880	89 676	125 082	105 387	151 739	180 815	206 034	191 841	228 842	1 464 877
Blízký východ		17 129	36 077	18 921	24 555	59 891	114 040	136 097	214 258	129 896	73 416	824 280
Asie	Jižní Asie	33 104	37 664	21 723	14 873	6 654	25 840	65 305	78 903	75 620	62 615	422 301
	Jihovýchodní Asie	10 992	13 520	16 540	44 637	57 171	26 536	23 292	22 862	27 708	49 181	292 439
	Severovýchodní Asie	57	938	506	1 463	4 015	3 795	7 584	8 490	6 066	5 565	38 479
	Střední Asie	27	41	282	390	303	5 323	4 037	5 358	7 069	4 155	26 985
Asie Celkem		44 180	52 163	39 051	61 363	68 143	61 494	100 218	115 613	116 463	121 516	780 204
Amerika a Karibská oblast	Severní Amerika	10 305	12 443	14 816	33 669	29 583	33 449	42 674	43 133	64 810	67 337	352 219
	Jižní Amerika	7 560	517	722	2 993	4 283	15 917	23 242	30 401	11 669	20 429	117 733
	Střední Amerika	1 196	2 735	549	1 035	1 973	7 344	7 164	680	1 532	1 036	25 244
Amerika a Karibská oblast Celkem		19 061	15 695	16 087	37 697	35 839	56 710	73 080	74 214	78 011	88 802	495 196
Afrika	Severní Afrika	7 717	9 806	20 947	19 623	14 533	37 305	41 603	30 538	22 955	13 169	218 196
	Sub-Saharská Afrika	9 439	1 502	1 943	5 925	4 921	6 268	22 639	48 114	34 136	19 741	154 628
Afrika Celkem		17 156	11 308	22 890	25 548	19 454	43 573	64 242	78 652	57 091	32 910	372 824
Austrálie a Oceánie		10	24	18	65	104	74	49	224	79	55	702
Celkem 2009 - 2018		175 117	223 147	186 643	274 310	288 818	427 630	554 501	688 995	573 381	545 541	3 938 083

Poznámka: V poli hodnot se nachází součet hodnoty vývozu do dané oblasti/regionu v tis. EUR

Tabulka 7. Význam hlavních oblastí a regionů podle podílu na vývozu vojenského materiálu z ČR v jednotlivých letech období 2009-2018 (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2019, vlastní zpracování)

Oblast	Region	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Celkem 2009 - 2018
Evropa	Evropská unie	40,44%	39,48%	39,98%	39,91%	30,74%	30,12%	28,14%	26,41%	29,51%	35,07%	31,97%
	Další evropské země	3,86%	8,86%	8,07%	5,68%	5,75%	5,36%	4,47%	3,49%	3,94%	6,88%	5,22%
Evropa Celkem		44,30%	48,34%	48,05%	45,60%	36,49%	35,48%	32,61%	29,90%	33,46%	41,95%	37,20%
Blízký východ		9,78%	16,17%	10,14%	8,95%	20,74%	26,67%	24,54%	31,10%	22,65%	13,46%	20,93%
Asie	Jižní Asie	18,90%	16,88%	11,64%	5,42%	2,30%	6,04%	11,78%	11,45%	13,19%	11,48%	10,72%
	Jihovýchodní Asie	6,28%	6,06%	8,86%	16,27%	19,79%	6,21%	4,20%	3,32%	4,83%	9,02%	7,43%
	Severovýchodní Asie	0,03%	0,42%	0,27%	0,53%	1,39%	0,89%	1,37%	1,23%	1,06%	1,02%	0,98%
	Střední Asie	0,02%	0,02%	0,15%	0,14%	0,10%	1,24%	0,73%	0,78%	1,23%	0,76%	0,69%
Asie Celkem		25,23%	23,38%	20,92%	22,37%	23,59%	14,38%	18,07%	16,78%	20,31%	22,27%	19,81%
Amerika a Karibská oblast	Severní Amerika	5,88%	5,58%	7,94%	12,27%	10,24%	7,82%	7,70%	6,26%	11,30%	12,34%	8,94%
	Jižní Amerika	4,32%	0,23%	0,39%	1,09%	1,48%	3,72%	4,19%	4,41%	2,04%	3,74%	2,99%
	Střední Amerika a Karibská oblast	0,68%	1,23%	0,29%	0,38%	0,68%	1,72%	1,29%	0,10%	0,27%	0,19%	0,64%
	Amerika a Karibská oblast	10,88%	7,03%	8,62%	13,74%	12,41%	13,26%	13,18%	10,77%	13,61%	16,28%	12,57%
Afrika	Severní Afrika	4,41%	4,39%	11,22%	7,15%	5,03%	8,72%	7,50%	4,43%	4,00%	2,41%	5,54%
	Sub-Saharská Afrika	5,39%	0,67%	1,04%	2,16%	1,70%	1,47%	4,08%	6,98%	5,95%	3,62%	3,93%
Afrika Celkem		9,80%	5,07%	12,26%	9,31%	6,74%	10,19%	11,59%	11,42%	9,96%	6,03%	9,47%
Austrálie a Oceánie		0,01%	0,01%	0,01%	0,02%	0,04%	0,02%	0,01%	0,03%	0,01%	0,01%	0,02%

Poznámka: V poli hodnot se nachází procentuální vyjádření součtu sloupce => význam oblasti/regionu v konkrétním roce/období.

Z hlediska objemu exportu z ČR mají největší význam evropské státy, a to průměrně 37 %. Z toho 32 % patří státům Evropské unie (největší podíl má Slovensko 6,18 %, Polsko 4,06 %, Rakousko 3,83 %, Německo 3,59 %, Itálie 3,45 %, Bulharsko 2,33 %, Lucembursko 1,55 %, Maďarsko 1,07 %).

Blízkému východu patří druhé místo s průměrnými 21 % (největší podíl má Irák 5,20 %, Saúdská Arábie 4,19 %, Spojené arabské emiráty 3,68 %, Egypt 3,28 %, Izrael 1,85 %, Jordánsko 1,28 %, Jemen 0,98 %).

Tabulka 8. Meziroční procentuální rozdíl hodnoty vývozu vojenského materiálu z ČR do jednotlivých hlavních oblastí v období 2009-2018 (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2019, vlastní zpracování)

Oblast	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Evropa		39,05%	-16,87%	39,48%	-15,75%	43,98%	19,16%	13,95%	-6,89%	19,29%
Blízký východ		110,62%	-47,55%	29,78%	143,91%	90,41%	19,34%	57,43%	-39,37%	-43,48%
Asie		18,07%	-25,14%	57,14%	11,05%	-9,76%	62,97%	15,36%	0,74%	4,34%
Amerika a Karibská oblast		-17,66%	2,50%	134,33%	-4,93%	58,24%	28,87%	1,55%	5,12%	13,83%
Afrika		-34,09%	102,42%	11,61%	-23,85%	123,98%	47,44%	22,43%	-27,41%	-42,36%
Austrálie a Oceánie		140,00%	-25,00%	261,11%	60,00%	-28,85%	-33,78%	357,14%	-64,73%	-30,38%
Celkem 2009 - 2018		27,43%	-16,36%	46,97%	5,29%	48,06%	29,67%	24,25%	-16,78%	-4,86%

V uvedeném desetiletém období rostl vývoz průměrně 16 % ročně.

V pětiletém období 2012–2016 rostl vývoz průměrně 31 % ročně, a to zejména díky vývozům do zemí Blízkého východu s průměrným růstem 68 %.

V období 2017–2018 došlo k průměrnému meziročnímu poklesu o 10 %. Tento pokles byl způsoben největší měrou poklesem vývozu na Blízký východ, který činil v průměru 40 % ročně.

Tabulka 9. Nejvýznamnější státy z hlediska celkového objemu vývozu vojenského materiálu z ČR v období 2009–2018 (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010–2019, vlastní zpracování)

Stát	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Celkem 2009 - 2018
Ostatní	26,52%	27,44%	19,81%	19,81%	23,21%	19,33%	20,75%	23,46%	22,23%	24,32%	22,48%
Spojené státy americké	5,58%	5,33%	7,18%	11,64%	9,78%	7,73%	7,53%	6,12%	11,02%	12,24%	8,69%
Slovensko	12,34%	4,89%	4,36%	5,74%	6,21%	5,44%	6,39%	6,21%	5,97%	6,14%	6,18%
Irák	0,56%	0,67%		0,65%	2,23%	2,43%	10,83%	9,89%	6,31%	3,56%	5,20%
Alžírsko	3,80%	4,16%	10,79%	6,58%	4,46%	7,70%	6,76%	3,26%	2,29%	1,11%	4,55%
Vietnam	1,18%	3,19%	2,46%	12,02%	15,00%	3,80%	1,66%	0,79%	2,61%	7,38%	4,47%
Saúdská Arábie	0,00%	3,83%	2,48%	1,20%	3,91%	16,38%	3,66%	2,10%	4,94%	0,77%	4,19%
Indie	9,76%	13,17%	6,68%	2,27%	0,15%	0,66%	2,29%	4,36%	5,62%	3,40%	4,11%
Polsko	2,57%	2,06%	7,15%	4,58%	4,39%	5,38%	2,56%	2,32%	4,88%	5,69%	4,06%
Rakousko	6,62%	14,05%	12,47%	17,89%	4,36%	0,86%	0,67%	0,57%	1,25%	0,83%	3,83%
Spojené arabské emiráty	0,48%	0,70%	2,58%	0,83%	2,16%	1,34%	6,16%	7,83%	4,29%	2,00%	3,68%
Německo	5,00%	2,70%	3,21%	2,24%	1,67%	9,23%	2,82%	3,15%	3,03%	2,83%	3,59%
Itálie	5,98%	3,44%	3,97%	1,39%	2,08%	2,98%	3,51%	2,73%	3,93%	4,96%	3,45%
Afghánistán	0,20%	1,15%	1,46%	1,89%	1,13%	0,99%	4,74%	5,02%	3,58%	5,66%	3,32%
Egypt	2,39%	3,66%	2,45%	2,14%	8,48%	4,74%	0,70%	6,10%	2,38%	0,41%	3,28%
Brazílie	3,63%	0,18%	0,30%	0,96%	1,30%	3,58%	3,94%	4,00%	1,90%	3,68%	2,78%
Pákistán	8,16%	1,56%	2,15%	0,67%	0,34%	4,01%	4,55%	1,91%	3,45%	1,10%	2,69%
Bulharsko	1,13%	2,10%	1,44%	0,56%	3,02%	1,04%	6,72%	3,08%	0,88%	0,84%	2,34%
Izrael	0,21%	0,65%	1,39%	0,74%	1,46%	1,00%	1,38%	1,93%	3,74%	2,86%	1,85%
Lucembursko	0,01%	0,03%	1,42%	0,63%	2,11%	0,16%	0,23%	1,67%	2,82%	3,83%	1,55%
Thajsko	3,00%	2,65%	5,29%	3,23%	1,54%	0,79%	0,95%	0,35%	0,73%	0,50%	1,33%
Jordánsko	0,02%	1,02%	0,25%	0,97%	0,51%	0,16%	0,86%	3,07%	0,30%	2,81%	1,28%
Maďarsko	0,87%	1,39%	0,69%	1,36%	0,50%	0,28%	0,34%	0,11%	1,85%	3,08%	1,07%

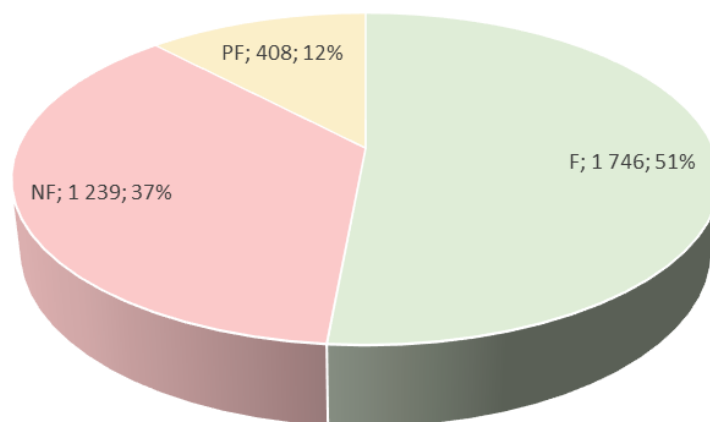
Z ČR směřují vývozy vojenského materiálu do více než stovky zemí, proto byly státy s celkovým průměrným objemem vývozu menším než 1 % agregovány do položky „Ostatní“.

Bylo identifikováno 22 nejvýznamnějších států z hlediska průměrného objemu vývozu v období 2009–2018. Význam byl stanoven hranicí průměrné hodnoty vývozu, která musí být rovna nebo vyšší než 1 % (jedná se o částku 3 938 tis. EUR cca 100 mil. Kč)

5.1.4 Komparace vývozu v období 2009–2017 dle indexu Freedom House

Freedom House je americká nevládní a nezisková organizace, která se prezentuje šířením svobody a demokracie ve světě. Toto se snaží naplňovat podporou předních aktivistů bojujících za lidská práva a demokratické změny či jejich zplnomocněním k tomuto jednání. Taktéž zesiluje hlas demokratické opozice v nesvobodných zemích s represivním režimem. Vychází přitom z přesvědčení, že svoboda je možná pouze v demokratickém právním státu se všemi jeho atributy, kde se volená vláda zodpovídá svým občanům. Tato organizace vznikla v roce 1941 a jejími zakladateli jsou Eleanor Rooseveltová a Wendell Willkie (Freedom House, 2019a).

Vzhledem ke skutečnosti, že příjmy Freedom House jsou tvořeny převážně z příspěvků Spojených států Amerických (Freedom House, 2018), bývá často jejími kritiky označována za podjatou. Dále bývá zpochybňována i použitá metodika hodnocení, ovšem i přes zmíněné výhrady nelze pochybovat o celkovém pozitivním přínosu v dané oblasti a významném celosvětovém vlivu.

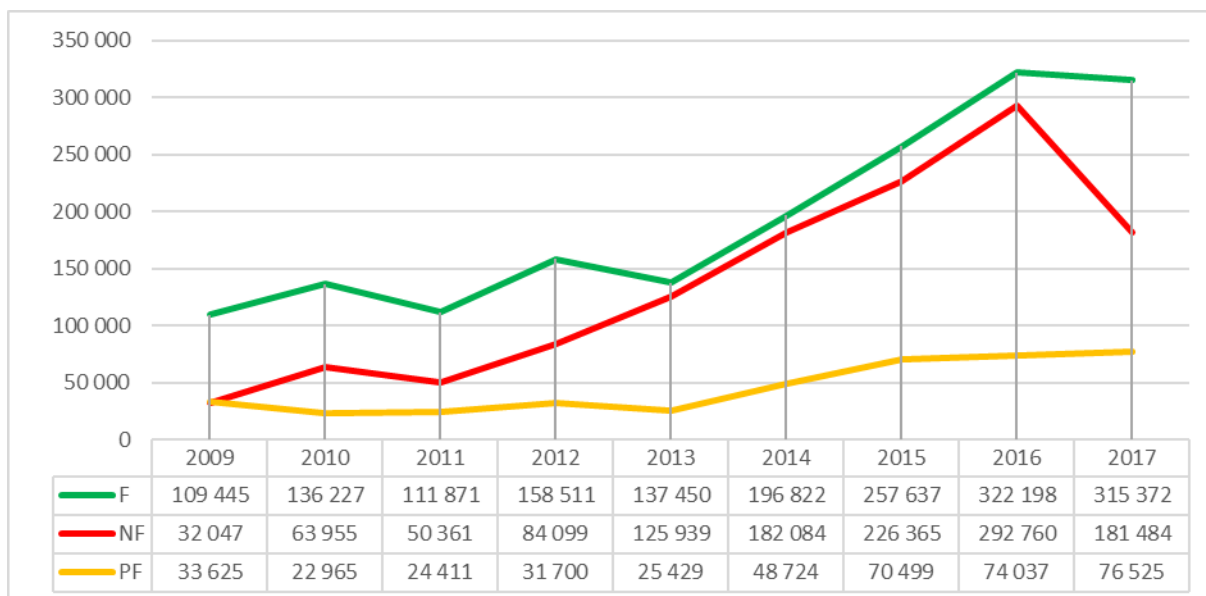
Legenda: F=svobodné země, PF=částečně svobodné země, NF=nesvobodné země.

Poznámka: Hodnoty uvedeny v mil. EUR,

Obrázek 9. Poměr celkového objemu vývozu vojenského materiálu z ČR v období 2009-2017 dle míry svobody cílových zemí (zdroj dat: Freedom House, 2019b, Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2018, vlastní zpracování)

Při interpretaci údajů z Obrázek 8, je nutno brát v úvahu i tvrzení Němcové (2017), že prostřednictvím vývozu vojenského materiálu do Iráku či Nigérie se Česká republika podílí na boji proti teroristickým skupinám typu Islámského státu či extremistickým skupinám typu Boko Haram.

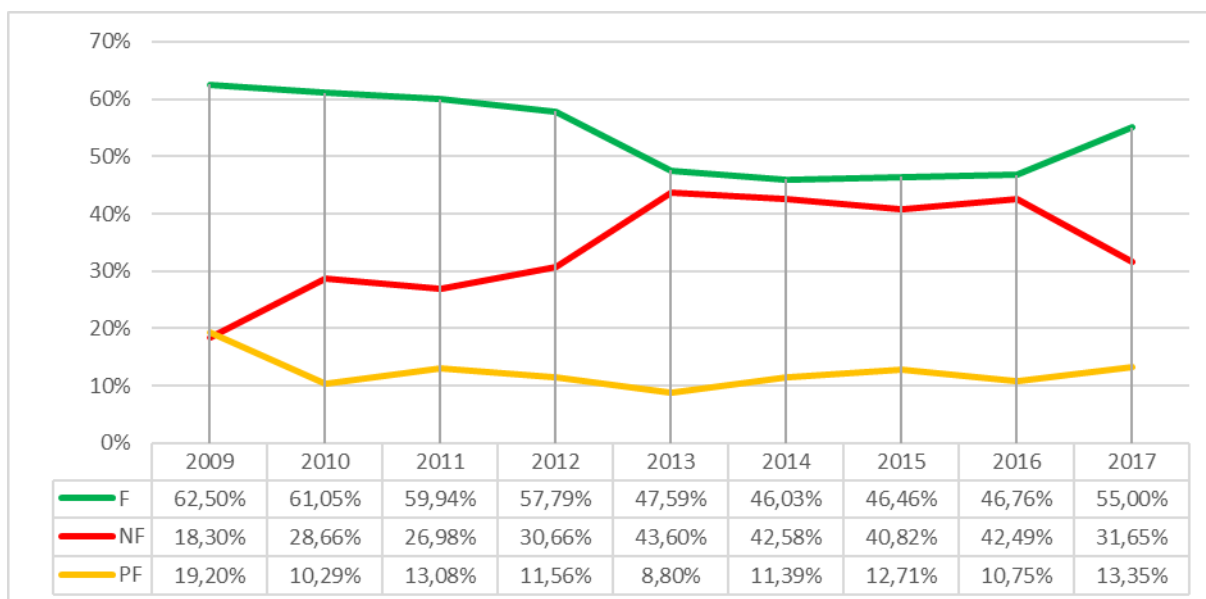

Legenda: F= svobodné země, NF= nesvobodné země, PF=částečně svobodné země.

Poznámka: Hodnoty uvedeny v tis. EUR

Obrázek 10. Vývoj objemu vývozu vojenského materiálu z ČR v období 2009-2017 dle míry svobody v cílových zemích (zdroj dat: Freedom House, 2019b, Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2018, vlastní zpracování)

Legenda: F= svobodné země, NF= nesvobodné země, PF=částečně svobodné země

Obrázek 11. Procentuální vyjádření vývoje poměru objemu vývozu vojenského materiálu z ČR v období 2009-2017 dle míry svobody v cílových zemích (zdroj dat: Freedom House, 2019b, Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2018, vlastní zpracování)

Tabulka 10. Meziroční procentuální rozdíl finančního objemu vývozu vojenského materiálu z ČR dle míry svobody v cílových zemích (zdroj dat: Freedom House, 2019b, Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2018, vlastní zpracování)

STATUS FIW	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
F		24,47%	-17,88%	41,69%	-13,29%	43,20%	30,90%	25,06%	-2,12%
NF		99,57%	-21,26%	66,99%	49,75%	44,58%	24,32%	29,33%	-38,01%
PF		-31,70%	6,30%	29,86%	-19,78%	91,61%	44,69%	5,02%	3,36%

Legenda: F= svobodné země, NF= nesvobodné země, PF=částečně svobodné země

Z Obrázek 10, Obrázek 11 a Tabulka 10 jednoznačně vyplývá **velmi pozitivní trend**, neboť **v roce 2017 došlo k poklesu finančního objemu vývozu do nesvobodných zemí o 38 %!**

5.1.5 Komparace vývozu v roce 2017 s rokem 2016

V souvislosti se zvratem nepřetržitého pětiletého růstového trendu vývozu vojenského materiálu z ČR (v průměru 31 % ročně), který byl zaznamenán v období 2012-2016, kdy v roce 2017 došlo ke strmému poklesu (o 17 %)(viz Tabulka 8) se jeví jako podstatné blíže analyzovat toto období, a to v detailu konkrétních cílových zemí. Pro tyto účely bylo ze 119 cílových zemí (v období 2016-2017) vybráno 29 hlavních zemí. Výběr byl proveden na základě podmínky, kdy alespoň v jednom srovnávaném roce dosáhne objem vývozu do dané země jednoho procenta z ročního objemu vývozu (tj. 6 890 tis. EUR v roce 2016, nebo 5 734 tis. EUR v roce 2017). Bylo vybráno 29 zemí (v souhrnu se podílely na vývozu z 87 % v roce 2016 a z 85 % v roce 2017).

Tabulka 11. Porovnání hlavních cílových zemí vývozu vojenského materiálu z ČR v roce 2016 a 2017
(zdroj dat: Freedom House, 2019b, Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2017-2018, vlastní zpracování)

FIW	Stát	tis. EUR		celkový podíl (význam)		bilance	
		2016	2017	2016	2017	2017 vs 2016	
NF	Irák	68 141	36 161	9,89%	6,31%	-31 980	-46,93%
	Spojené arabské emiráty	53 953	24 597	7,83%	4,29%	-29 356	-54,41%
	Egypt	42 020	13 637	6,10%	2,38%	-28 383	-67,55%
	Uganda*	21 121		3,07%		-21 121	
	Afghánistán	34 556	20 535	5,02%	3,58%	-14 021	-40,57%
	Alžírsko	22 467	13 107	3,26%	2,29%	-9 360	-41,66%
	Ruská federace	7 036	1 843	1,02%	0,32%	-5 193	-73,81%
	Vietnam	5 422	14 962	0,79%	2,61%	9 540	175,95%
	Saúdská Arábie	14 492	28 327	2,10%	4,94%	13 835	95,47%
	Celkem NF	269 208	153 169			-116 039	
F	Spojené státy americké	42 181	63 159	6,12%	11,02%	20 978	49,73%
	Polsko	16 003	27 998	2,32%	4,88%	11 995	74,95%
	Maďarsko	731	10 633	0,11%	1,85%	9 902	1354,58%
	Izrael	13 274	21 449	1,93%	3,74%	8 175	61,59%
	Lucembursko	11 508	16 189	1,67%	2,82%	4 681	40,68%
	Itálie	18 782	22 556	2,73%	3,93%	3 774	20,09%
	Rakousko	3 904	7 175	0,57%	1,25%	3 271	83,79%
	Indie	30 019	32 208	4,36%	5,62%	2 189	7,29%
	Francie	5 103	6 800	0,74%	1,19%	1 697	33,25%
	Německo	21 703	17 395	3,15%	3,03%	-4 308	-19,85%
	Tunisko	7 824	2 060	1,14%	0,36%	-5 764	-73,67%
	Slovensko	42 778	34 206	6,21%	5,97%	-8 572	-20,04%
	Lotyšsko	13 962	353	2,03%	0,06%	-13 609	-97,47%
	Bulharsko	21 193	5 031	3,08%	0,88%	-16 162	-76,26%
Brazílie	27 559	10 896	4,00%	1,90%	-16 663	-60,46%	
	Celkem F	276 524	278 108			1 584	
PF	Jordánsko	21 136	1 733	3,07%	0,30%	-19 403	-91,80%
	Indonésie	12 195	4 048	1,77%	0,71%	-8 147	-66,81%
	Uganda*		2 883		0,50%	2 883	
	Pákistán	13 165	19 793	1,91%	3,45%	6 628	50,35%
	Maroko	247	7 788	0,04%	1,36%	7 541	3053,04%
	Keňa	4 427	21 942	0,64%	3,83%	17 515	395,64%
	Celkem PF	51 170	58 187			7 017	
	ostatních 90 zemí	92 093	83 917	13,37%	14,64%	-8 176	-8,88%
	Celkový součet	688 995	573 381	100,00%	100,00%	-115 614	-16,78%

Legenda: NF=nesvobodné země, F=svobodné země, PF=částečně svobodné země.

Poznámka: V případě Ugandy není v daném řádku tabulky provedeno procentuální srovnání, neboť tato země byla v roce 2016 hodnocena dle Freedom House jako nesvobodná země a v roce 2017 jako země svobodná.

Z Tabulka 11 vyplývá, že výrazný pokles vývozu vojenského materiálu z ČR, ke kterému došlo v roce 2017, byl způsoben zejména redukcí vývozu do nesvobodných zemí. Jen v případě Iráku, Spojených arabských emirátů a Egypta činil pokles 89 719 tis. EUR! Další zajímavostí je prudký růst nesvobodného Vietnamu, Saúdské Arábie a extrémní růst částečně svobodného Maroka. Dále byl zjištěn obrovský růst o 1 355 % v případě Maďarska (pzn. z toho největší část 61 % tvořil export pozemních vozidel a jejich součástí a 20 % tvořilo zobrazovací vybavení nebo vybavení pro ochranu proti průzkumu).

5.1.6 Komparace vývozu v období 2009–2018 se zbrojnými embargy

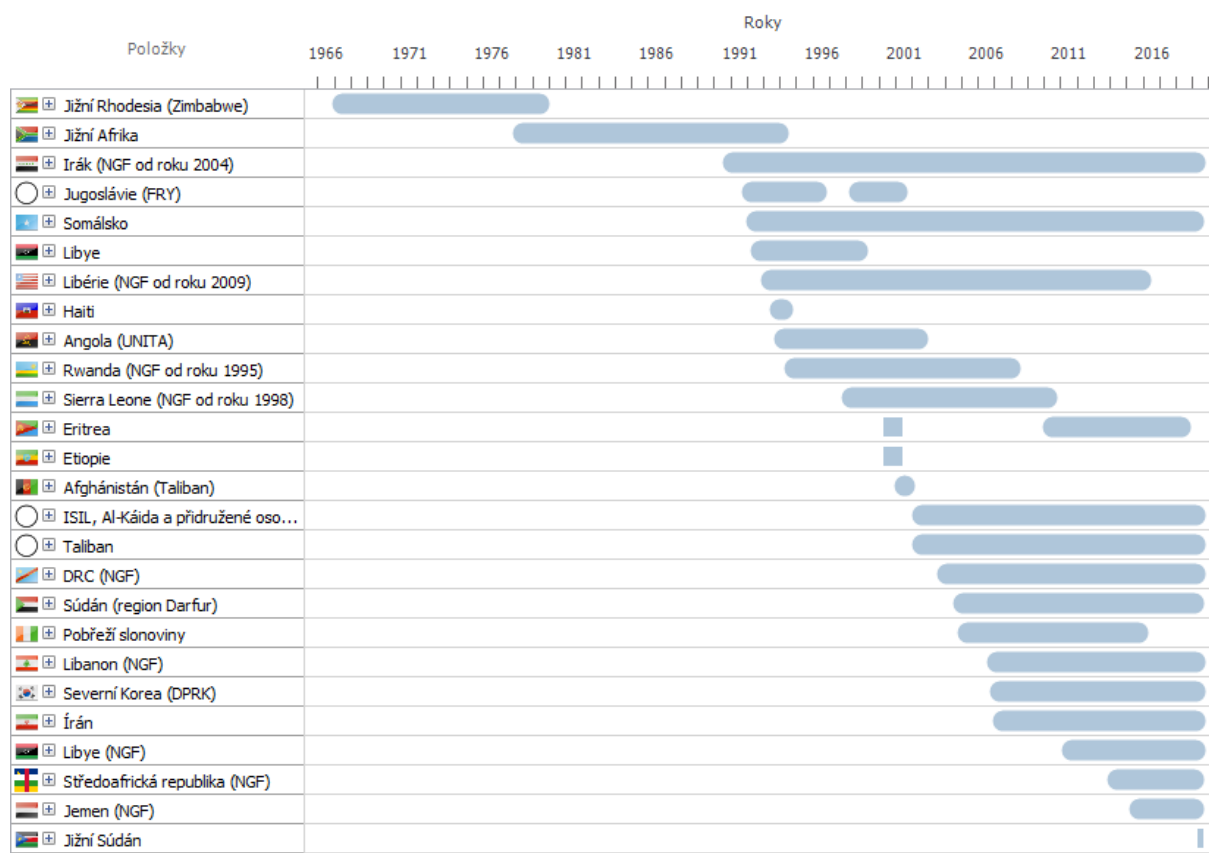
Embargo je typem sankce, která je mezinárodním společenstvím často uplatňována k přinucení států a nevládních subjektů ke zlepšení jejich chování v zájmu a ve prospěch mezinárodního míru a bezpečnosti.

Česká republika respektuje veškerá zbrojní embarga vyhlášená OSN, EU a OBSE. Evropská unie implementuje do vlastní legislativy veškeré sankce schválené Radou bezpečnosti OSN, a současně také vydává množství vlastních restrikcí. Embargo je obvykle vymezeno specifikací dotčeného materiálu, oblastí či konečným uživatelem, proti kterému je uvaleno. Nežádoucími konečnými uživateli mohou být například nevládní ozbrojené milice (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2019).

Cílem této podkapitoly není snaha identifikovat sporné vývozy, které by mohly být v rozporu s uvedenými zbrojnými embargy, ale umožnit náhled na vývoj objemu exportů z ČR do takto dotčené oblasti.

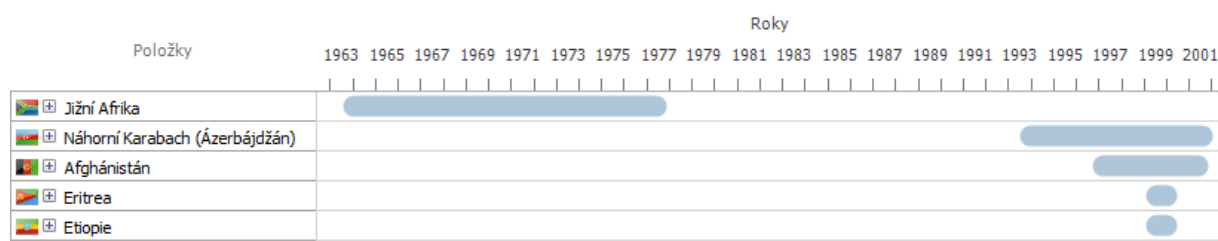
Nejprve jsou však z důvodu velkého množství zbrojních sankcí předloženy jejich přehledy, které tyto sankce zachycují chronologicky vzestupně na časové ose, a to od roku 1966 do současnosti.

Přehled zbrojních embarg

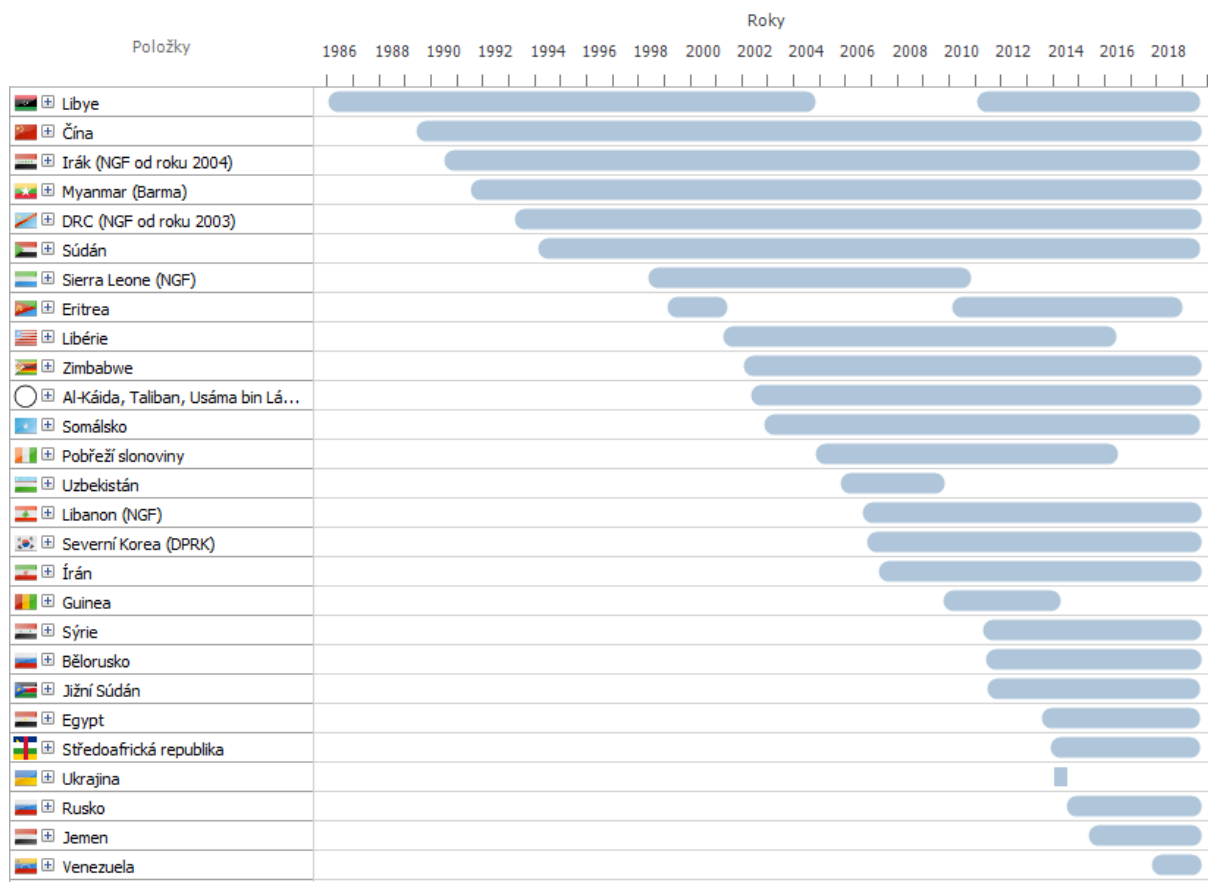

Legenda: DRC = Konžská demokratická republika (dříve Zair); FRY = Jugoslávská federativní republika; NGF = nevládní síly; UNITA = Národní unie pro úplnou nezávislost Angoly

Obrázek 12. Zbrojní embarga OSN (zdroj dat: SIPRI, 2019c, vlastní zpracování)

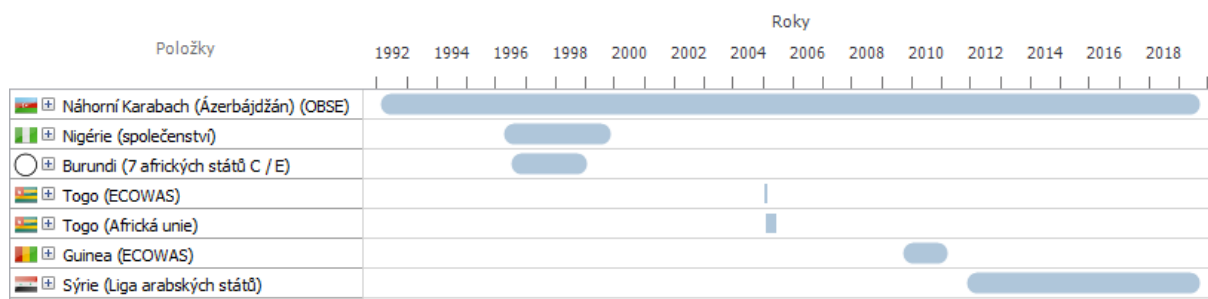

Obrázek 13. Zbrojní Embarga OSN(nepovinná) (zdroj dat: SIPRI, 2019c, vlastní zpracování)

Legenda: DRC = Konžská demokratická republika (dříve Zair); NGF = nevládní síly

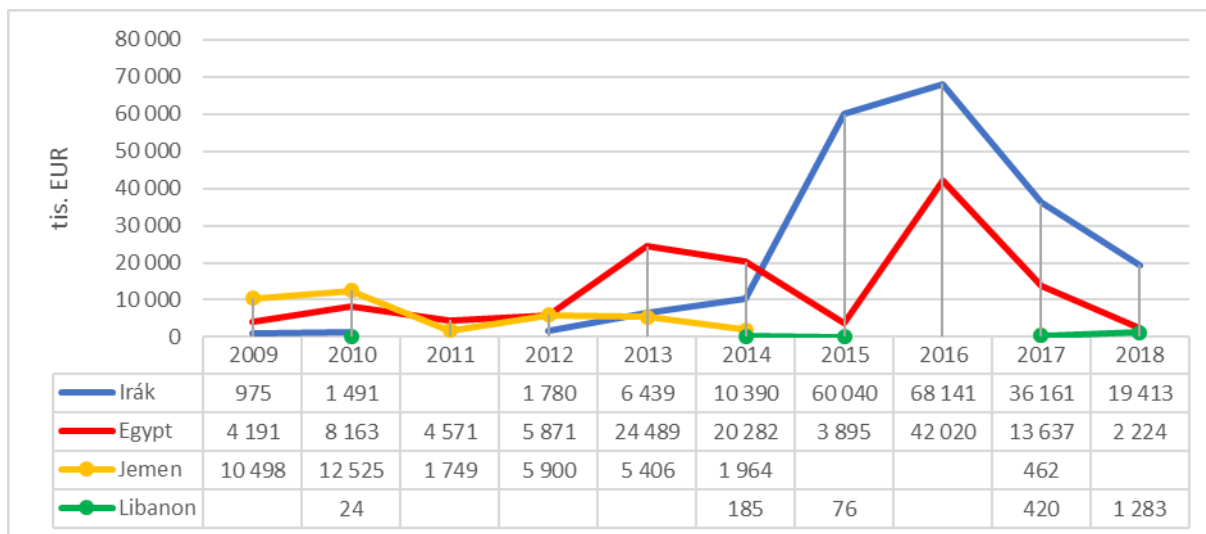
Obrázek 14. Zbrojní Embarga EU (zdroj dat: SIPRI, 2019c, vlastní zpracování)

Legenda: OBSE = Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě; C/E = ECOWAS (CEDEAO), ECOWAS=Hospodářské společenství západoafrických států

Obrázek 15. Další mnohostranná zbrojní embarga (zdroj dat: SIPRI, 2019c, vlastní zpracování)

5.1.6.1 Oblast Blízkého východu

Poznámka: Hodnoty uvedeny v tis. EUR

Obrázek 16. Přehled vývozu vojenského materiálu z ČR v období 2009-2018 do Iráku, Egypta, Jemenu a Libanonu (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2019, vlastní zpracování)

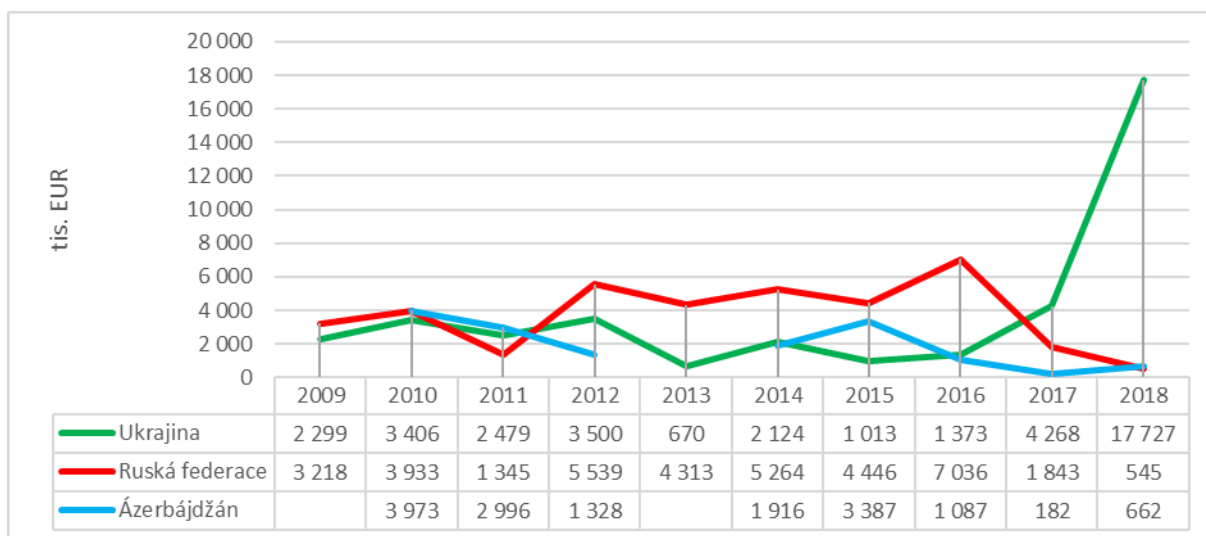
Tabulka 12. Meziroční procentuální rozdíl hodnoty vývozu vojenského materiálu z ČR v období 2009-2018 do Iráku, Egypta, Jemenu a Libanonu (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2019, vlastní zpracování)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Irák		52,92%	-100,00%		261,74%	61,36%	477,86%	13,49%	-46,93%	-46,32%
Egypt		94,77%	-44,00%	28,44%	317,12%	-17,18%	-80,80%	978,82%	-67,55%	-83,69%
Jemen		19,31%	-86,04%	237,34%	-8,37%	-63,67%	-100,00%			-100,00%
Libanon			-100,00%				-58,92%	-100,00%		205,48%

Tabulka 13. Přehled zbrojních embarg zasahující Irák, Egypt, Jemen a Libanon (zdroj dat: SIPRI, 2019c, vlastní zpracování)

EMBARGO				
Cíl sankce	Zřizovací dokument	Vstup v platnost	Pozastaveno	Zrušeno
Irák (NGF od roku 2004)	EU (ES prohlášení)	04.08.1990		
	OSN (UNSCR 661)	06.08.1990		
Egypt	EU (Dohoda EU)	21.08.2013		
Jemen	EU (EU 2015/878)	08.06.2015		
Jemen (NGF)	OSN (UNSCR 2216)	14.04.2015		
Libanon (NGF)	OSN (UNSCR 1701)	11.08.2006		
	EU (2006/625 / SZBP)	15.09.2006		

5.1.6.2 Oblast Evropy

Poznámka: Hodnoty uvedeny v tis. EUR

Obrázek 17. Přehled vývozu vojenského materiálu z ČR v období 2009-2018 na Ukrajinu, do Ruské federace a Ázerbájdžánu (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2019, vlastní zpracování)

Tabulka 14. Meziroční procentuální rozdíl hodnoty vývozu vojenského materiálu z ČR v období 2009-2018 na Ukrajinu, do Ruské federace a Náhorního Karabachu (Ázerbájdžán) (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2019, vlastní zpracování)

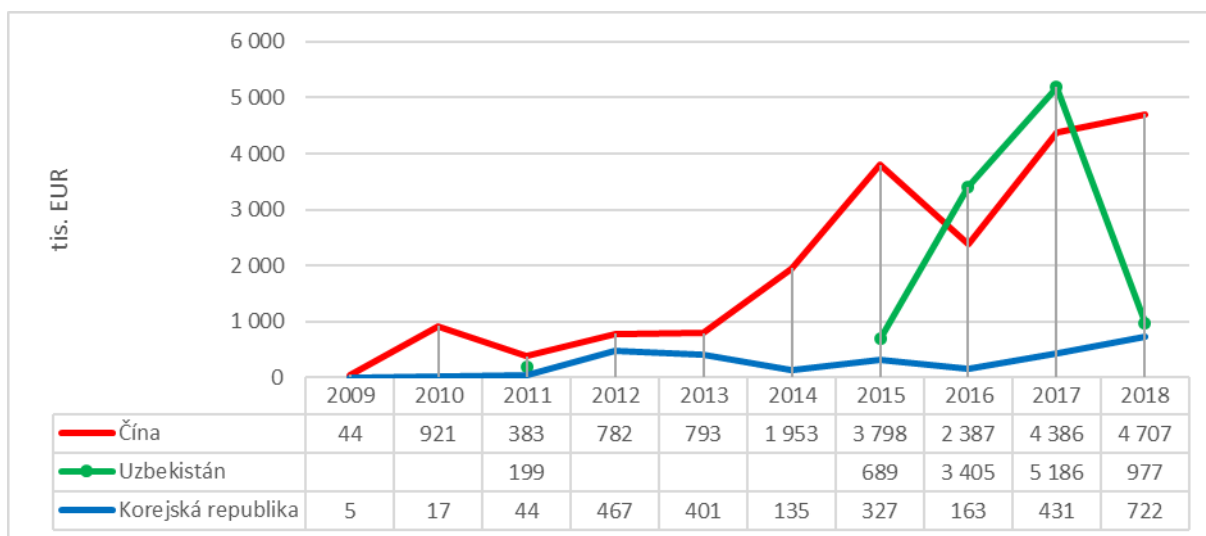
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ukrajina		48,15%	-27,22%	41,19%	-80,86%	217,01%	-52,31%	35,54%	210,85%	315,35%
Ruská federace		22,22%	-65,80%	311,82%	-22,13%	22,05%	-15,54%	58,25%	-73,81%	-70,43%
Ázerbájdžán			-24,59%	-55,67%	-100,00%		76,77%	-67,91%	-83,26%	263,74%

Tabulka 15. Přehled zbrojních embarg zasahující Ukrajinu, Ruskou federaci a Náhorní Karabach (Ázerbájdžán) (zdroj dat: SIPRI, 2019c, vlastní zpracování)

EMBARGO				
Cíl sankce	Zřizovací dokument	Vstup v platnost	Pozastaveno	Zrušeno
Ukrajina	EU (Dohoda EU)	20.2.2014		16.7.2014
Rusko	EU (2014/512 / SZBP)	31.7.2014		
Náhorní Karabach (Ázerbájdžán)	Prohlášení OBSE	28.2.1992		

5.1.6.3 Oblast Asie

Poznámka: Hodnoty uvedeny v tis. EUR

Obrázek 18. Přehled vývozu vojenského materiálu z ČR v období 2009-2018 do Číny, Uzbekistánu a Korejské republiky (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2019, vlastní zpracování)

Tabulka 16. Meziroční procentuální rozdíl hodnoty vývozu vojenského materiálu z ČR v období 2009-2018 do Číny, Uzbekistánu a Korejské republiky (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2019, vlastní zpracování)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Čína		1993,18%	-58,41%	104,18%	1,41%	146,28%	94,47%	-37,15%	83,75%	7,32%
Uzbekistán				-100,00%				394,19%	52,31%	-81,16%
Korejská republika		240,00%	158,82%	961,36%	-14,13%	-66,33%	142,22%	-50,15%	164,42%	67,52%

Tabulka 17. Přehled zbrojních embarg zasahujících Čínu, Uzbekistán a Severní Koreu (zdroj dat: SIPRI, 2019c, vlastní zpracování)

EMBARGO				
Cíl sankce	Zřizovací dokument	Vstup v platnost	Pozastaveno	Zrušeno
Čína	EU (ES prohlášení)	27.7.1989		
Uzbekistán	EU (2005/792 / SZBP)	14.11.2005	31.10.2009	
Severní Korea (DPRK)	OSN (UNSCR 1718)	14.10.2006		
	EU (2006/795 / SZBP)	22.11.2006		

5.1.6.4 Oblast Afriky

Tabulka 18. Přehled hodnoty vývozu vojenského materiálu z ČR v období 2009-2018 do Konžské republiky, Libye a Jižního Súdánu (zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2010-2019, vlastní zpracování)

	2010	2014	2017	2018
Konžská republika		17		836
Libye	13	299		
Jižní Súdán			102	

Poznámka: Hodnoty uvedeny v tis. EUR

Tabulka 19. Přehled zbrojních embarg zasahujících DRC, Libyi a Jižní Súdán (zdroj dat: SIPRI, 2019c, vlastní zpracování)

EMBARGO				
Cíl sankce	Zřizovací dokument	Vstup v platnost	Pozastaveno	Zrušeno
DRC (NGF od roku 2003)	EU (ES prohlášení)	07.04.1993		
DRC (NGF)	OSN (UNSCR 1493)	28.07.2003		
Libye	EU (2011/137 / SZBP)	28.02.2011		
Libye (NGF)	OSN (UNSCR 1970)	26.02.2011		
Jižní Súdán	EU (2011/423 / SZBP)	18.07.2011		
	OSN (UNSCR 2428)	13.06.2019		

Podrobnější interpretaci identifikovaných vývozu v tabulkách a obrázcích podkapitoly 5.1.6 bohužel znemožňuje několik omezení. Některá embarga se týkají pouze konkrétních subjektů např. nevládních sil a informace o příjemci, respektive konečném uživateli jsou až na výjimky neveřejné²⁰. Další omezení je časové, neboť informace o uskutečněných vývozech se vztahují k období celého roku, kdežto počátek, pozastavení či konec embarga je určeno konkrétním datem.

---

²⁰ např. vývoz pancéřované Toyoty pro Food and Agriculture Organization of the United Nations (organizace OSN pro výživu a zemědělství), která se uskutečnila v roce 2017 do Jižního Súdánu (tato informace byla uvedena ve výroční zprávě o kontrole vývozu vojenského materiálu, ručních zbraní pro civilní použití a zboží a technologií dvojího užití v České republice za rok 2017)

5.2 Identifikace slabých míst v praxi

V rámci této kapitoly dochází k identifikaci slabých míst v rámci nastolené praxe vývozu vojenského materiálu.

Na jednu stranu je vývoz vojenského materiálu příspěvkem do státních rozpočtů řady členských států Evropské unie (včetně těch největších jako Německa či Francie, nebo Španělska), ale na druhou stranu může tato činnost ohrozit lokální i globální bezpečnost. Je vždy na daném členském státu, komu vojenský materiál či vybavení prodá. Z tohoto důvodu se stále častěji diskutuje o možnosti regulace i na celounijní úrovni (Evropská unie, 2010).

Nevládní organizace Amnesty International upozorňuje na několik slabých míst, které vedou k tomu, že mezinárodní obchod s vojenským materiálem není v České republice dostatečně a zodpovědně sledován či regulován (Amnesty International, 2016):

- Koncepční a jiné závazné dokumenty neobsahují požadavek na zvážení toho, jestli vývoz vojenského materiálu neodporuje rozvoji demokracie a dodržování lidských práv v zemi příjemce.
- Neexistuje prioritizace, hierarchizace či jasná identifikace konfliktního potenciálu různých složek zahraniční politiky a jejich zvládnutí v případě výskytu konfliktní situace.
- Systém kontroly exportu vojenského materiálu nevytváří dostatečný prostor pro kritickou reflexi problematických případů (výroční zprávy například obsahují obecné označení „skupiny vojenského materiálu“, což neumožňuje zpětný přezkum realizovaných transferů, či zhodnocení úrovně dodržování závazků).
- Obvyklou praxí je zlehčování úrovně realizovaných transferů, které se potom z velké části definují jako široké spektrum možných produktů obranného průmyslu v rámci několika kategorií (skupin) vojenského materiálu. Následně nelze zjistit přesnější informace o exportovaných položkách, takže nelze provádět hlubší analýzy.

Na druhé straně řešené problematiky jsou podnikatelské subjekty, které se zabývají výrobou vojenského materiálu a mají zájem o jeho export, protože trh v České republice jim velikostně nestačí.

Takovéto organizace se většinou sdružují do Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu České republiky, která sdružuje více než sto významných výrobců a exportérů. Tato organizace dlouhodobě požaduje zjednodušení obchodu s vojenským materiálem, a to zejména s ohledem na různé regulace. Dle Asociace je například aktuální verze společného seznamu vojenského materiálu EU a seznam zboží dvojího použití zastaralý, kdy vychází zejména z doby studené války. Dle představitelů Asociace řada položek, jejichž obchod je regulován, je dostupná na běžném civilním trhu. Spojené státy americké už reagovaly na tento vývoj a došlo u nich k podstatnému snížení přísně regulovaných položek. V Evropské unii se nic takového nestalo (Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu České republiky, 2018).

Zástupců zbrojního průmyslu se zastává i prezident Miloš Zeman, který hovoří o tom, že je český zbrojní průmysl jako každý jiný, a tedy měl by své výrobky vyvážet do celého světa. Dle dalšího vyjádření české zbrojní organizace v některých případech brzdí licenční politika, když jim neumožňuje vyvážet do neembargovaných zemí pod záminkou, že zde existuje riziko reexportu do zemí, které už nejsou bezpečné. Prezident argumentuje, tím že se vyváží do bezpečných zemí, a co s tím v těchto zemích udělají již není věcí českých subjektů. Byrokratické omezení tak v podstatě pouze omezuje český zbrojní export (Novinky, 2017).

V rámci mezinárodního obchodu s vojenským materiálem dále existuje i tzv. End User Certificate, který je při obchodu s vojenským materiálem potřebný, a na jehož základě licencovaný subjekt žádá o povolení k exportu. Země dovozu se tímto zaručuje, že vojenský materiál nebude pře prodávat do třetích zemí (Wirnitzer, 2017).

Tuto praxi potvrzuje i případ z roku 2016, kdy Česká republika neudělila žádnou vývozní licenci na vojenský materiál do Sýrie, ale přesto se do Sýrie dostal. Předmětný materiál byl původně určen a vyvezen do Spojených států Amerických, které se zaručily, že koncovým uživatelem bude americká armáda, ovšem i přes tento závazek byl reexportován do Sýrie na školení a vybavení rebelů bojujících proti Islámskému státu a prezidentu Asadovi (Novinky, 2017).

„Na restrikce omezující export vojenského materiálu si stěžují různé firmy, protože uplatnit je u spojenců je vzhledem ke konkurenci a agresivní politice světových výrobců obtížné. ČR navíc na dodržování zákonů dbá – na rozdíl od postsovětských zemí (Novinky, 2017).“

Pro stát, který tradičně vyrábí a exportuje vojenský materiál, je velmi výhodné zachování stávající praxe, která podporuje tento průmysl, čímž podporuje i ekonomiku, zaměstnanost, obchodní bilanci, posilování mezinárodních vztahů. Na druhou stranu existují nevýhody a rizika, která se vztahují například k problémům se sdílením citlivých technologií, možnosti snížení obranyschopnosti, k riziku ekonomických ztrát, ohrožení lidských životů a práv (Hykl, 2014).

5.2.1 Nízká transparentnost

Nízká transparentnost (nedostatečná informovanost veřejnosti).

Nepřehledná situace se vyskytuje i v rámci Evropské unie, neboť ne všechny členské státy poskytují relevantní informace o vývozu vojenského materiálu, dále se liší způsoby shromažďování dat a jejich poskytování, či se liší výklad osmi kritérií (viz výše). To znamená, že jsou potom data neúplná a různá, a tedy nelze hovořit o přehledné situaci. Zároveň se liší i praxe vývozu vojenského materiálu. Na úrovni Evropské unie pak neexistuje žádný mechanismus pro standardizované a nezávislé ověření a podávání zpráv o dodržování osmi kritérií společného postoje (Evropský parlament, 2018).

Globální a regionální bezpečnostní situace se v posledních letech dramaticky mění, a to i v rámci Evropské unie, kdy se zhoršuje bezpečnostní situace v jejím jižním a východním sousedství. Za takového stavu je nutné prioritně zlepšit metodiku získávání informací o vývozu vojenského materiálu a zlepšit metodiku související s posuzováním rizik v rámci udělování vývozních licencí (Evropský parlament, 2018).

Veřejný přístup k informacím z licenčního řízení však nelze v praxi zajistit, protože přístup k těmto informacím mají pouze účastníci licenčního řízení. Veřejnost musí čerpat informace ze zpráv, které příslušné instituce vydávají, tedy informace, které je veřejná správa ochotna poskytnout (Evropská komise, 2015).

„Nad rámec těchto agregovaných údajů nelze žádné uvádět, zaměstnanci a příslušníci ve služebním poměru ke správním orgánům jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech majících povahu obchodního a služebního tajemství, o nichž se dozvěděli v souvislosti s vydáváním povolení, udělováním licence nebo kontrolou obchodu s vojenským materiálem (Hrbáček, 2018).“

5.2.2 Nerespektování společných pravidel

Nerespektování společných pravidel a ujednání členskými státy a ostatními státy.

Dalším příkladem porušení certifikátu End user Certificate je příklad zbrojařské organizace Czechoslovak Group, která prodala izraelské společnosti Elbit Systems houfnice Dana a raketometry Vampir. Zbraněmi však posléze disponovala armáda Ázerbájdžánu, kam byly následně reexportovány, a to i přes existenci embarga (Hrbáček, 2018).

V současném systému kontroly vývozu vojenského materiálu existuje určitý rozpor, kdy na jedné straně existují závazky a priority, které jsou součástí koncepčních dokumentů a mezinárodních smluv, ale na druhé straně jsou zde akcentovány ekonomické zájmy, které v řadě směrů dané normativy narušují. Podobná situace se však vyskytuje v řadě dalších zemí, od Německa, Francie, Španělska, až po Polsko nebo Slovensko (Mochťak, 2014).

5.2.3 Absence informací o transferech

Jednou z navrhovaných změn současného stavu (z hlediska legislativního) je povinnost držitelů povolení (k zahraničnímu obchodu s vojenským materiálem) informovat o uskutečněném transferu vojenského materiálu z jiných členských států na území České republiky. Tímto by se měla podpořit transparentnost při realizaci zahraničního obchodu s vojenským materiálem. V rámci návrhu nejde o realizaci nového povolovacího řízení (nad rámec stávajícího), ale jen o informační povinnost, aby došlo k získání širšího přehledu o tom, jaký vojenský materiál je transferován na území ČR z jiných členských států EU. Tato informační povinnost by měla směřovat vůči Ministerstvu průmyslu a obchodu, vůči Ministerstvu obrany (když by se jednalo o vojenský materiál podléhající smlouvě o konvenčních ozbrojených silách v Evropě) (Česká republika, 2015).

5.2.4 Zastaralá a nevyhovující definice vojenského materiálu

Definice vojenského materiálu v rámci tuzemské legislativy je nedostatečná a v současnosti nevyhovuje požadavkům praxe, což je dáno zejména vývojem zahraničního obchodu s vojenským materiálem v uplynulých letech a existencí zákona č. 38/1994 (tedy z roku 1994). K revizi definice došlo pouze jednou, a to novelou č. 220/2009 Sb. Stále však úpravy neodpovídají současným potřebám praxe. Navrhovaná legislativní úprava upouští od stanovení vojenského materiálu dle toho, zda je hromadně užíván v ozbrojených silách nebo v bezpečnostních sborech k zabezpečení úkolů obrany a bezpečnosti státu. Po odstranění tohoto požadavku bude zachována pouze podmínka, že materiál má být uveden v Seznamu vojenského

materiálu, kdy tento jednoznačně definuje parametry pro každý výrobek, přičemž parametry jsou rozhodující pro určení, zda jde o vojenský materiál, či nikoliv (Česká republika, 2015).

5.2.5 Nedostatečné procesní zázemí pro rozšiřování povolení

Nedostatečná situace je i v oblasti procesní v rámci rozšiřování povolení o další skupiny vojenského materiálu či rozšíření povolení o teritoria. Proces vydávání rozhodnutí o rozšíření povolení by měl být obdobný jako při vydávání nového povolení, tedy Ministerstvo průmyslu a obchodu má rozhodovat dle závazných stanovisek dotčených orgánů státní správy, čímž dojde k větší transparentnosti vydaných povolení, protože jejich rozšiřování bude probíhat dle zákonem jednoznačně stanovených pravidel (Česká republika, 2015).

5.2.6 Délka období pro vydání licence

Dále se diskutuje o problematice doby, na kterou se vydávají licence k obchodu s vojenským materiálem. Mělo by dojít k jejich vydávání na dobu určitou (tj. 3 roky), protože vydávání licence na delší časové období nekoresponduje s dobou platnosti povolení k zahraničnímu obchodu s vojenským materiálem. Doba určitá v tomto případě umožňuje lepší plnění cílů v podobě zajištění větší transparentnosti a zpřehlednění stavu realizovaných obchodů v rámci kontrolního režimu (Česká republika, 2015).

5.3 Návrhy na zlepšení regulace

Z obsahu práce vyplývá, že je v některých směrech stávající regulace méně efektivní. To znamená, že přináší problémy jak subjektům obranného a bezpečnostního průmyslu, tak subjektům jejichž prioritou je zájem na zajištění světového míru. Jako například Evropská unie.

Vývoz vojenského materiálu je jednou z oblastí, kterou Evropská unie aktivně řeší, a která je důležitou oblastí jejího zájmu. Evropská unie si uvědomuje problémy, které souvisí se zahraničním obchodem s vojenským materiálem, zejména rizika vývozu, na což aktivně reaguje různými aktivitami a opatřeními. Největší díl odpovědnosti zde však nesou jednotlivé členské státy, které mají prostřednictvím vlastní legislativy a vlastních mechanismů zamezit tomu, že bude vývoz vojenského materiálu představovat závažné bezpečnostní riziko. To znamená, že navrhovaná doporučení směřují zejména vůči veřejné správě v České republice, která disponuje možnostmi k odstranění vytýkaných problémů.

Tato práce se zaměřila na problematiku zahraničního obchodu s vojenským materiálem z různých stran a perspektiv, tedy například z pohledu legislativy, přístupů jednotlivých organizací veřejné správy, ale také z pohledu neziskových organizací a samozřejmě výrobců a exportérů vojenského materiálu. Je zřejmé, že na danou problematiku existují různé názory, které pouze potvrzují, že je problematika velmi rozsáhlá a složitá, proto musí být zkoumána a posuzována komplexně. Zatímco, jedna strana tvrdí, že je nutné podporovat vývoz vojenského materiálu, protože to má významné hospodářské a ekonomické efekty, tak další strana zde tvrdí, že nelze pokračovat ve vývozu vojenského materiálu, protože tento ohrožuje lidské životy v zemích importu. Z toho vyplývá, že je nutné na každý vývoz (udělenou licenci) pohlížet individuálně a individuálně hodnotit, zdali může daná licence skutečně vést ke vzniku těchto negativních důsledků.

Dále existuje rozpor v tom, že neziskové organizace tvrdí, že jsou pravidla vývozu vojenského materiálu z České republiky benevolentní a nedochází k důkladné kontrole. Na druhé straně opět stojí orgány veřejné správy a exportéři, kteří naopak upozorňují na příliš přísná pravidla, která narušují volnou hospodářskou soutěž. Opět jsou zřejmé rozpory v názorech na řešenou problematiku. Nelze přitom jednoznačně stanovit, jakým způsobem tuto problematiku řešit. Pokud Česká republika plní veškeré mezinárodní ujednání a dodržuje platnou legislativu (stejně jako vývozci), tak v podstatě nelze hovořit o porušování pravidel z jejich strany. Pokud existují pochybnosti o transparentnosti, tak to lze samozřejmě řešit preciznější kontrolou a kvalitativně i kvantitativně lepšími informacemi ze strany veřejné správy. Nelze však opomenout, že je mezinárodní obchod vždy vztahem obchodním a podléhá obchodnímu tajemství, které nemůže být narušeno, čili prostor pro úplné informování o jednotlivých transakcích v podstatě neexistuje.

Tento náhled na základní argumenty prokazuje, že řešenou problematiku nelze zjednodušovat, a tedy je nutné využívat komplexního a uceleného pohledu. Nelze se spoléhat na krátkodobá řešení, ale je nutné postupovat systematicky, a to nejlépe v rámci celého globálního prostředí. Základním doporučením je tedy zlepšit regulaci zahraničního obchodu s vojenským materiálem, což nutně neznamená, že musí dojít k jeho omezení. Naopak, jak vyplývá z těchto návrhů, tak zlepšená regulace se může projevit i jiným způsobem. Jedná se o dílčí návrhy v podobě:

- Zavedení povinnosti držitelům povolení informovat o uskutečněném transferu vojenského materiálu z jiných členských států EU na území ČR, aby byla možná jeho kontrola.

- Vyšší transparentnost zveřejňování informací o vývozu.
- Dodržování osmi kritérií a tlak na členské státy, které toto nedodržují.
- Definice vojenského materiálu z legislativního hlediska.
- Zohlednění lidskoprávní problematiky při vývozu vojenského materiálu.
- Zapojení neziskových organizací.

5.3.1 Informační povinnost o transferech

Zavedení povinnosti držitelům povolení informovat o transferech vojenského materiálu z jiných členských států EU na území ČR, tak aby byla možná jeho kontrola.

Tento návrh souvisí s tím, že pokud dochází k realizaci transferů z jiného členského státu EU do ČR, tak o tom neexistují dostatečné informace, což významně snižuje transparentnost celé oblasti zahraničního obchodu s vojenským materiálem. Zejména však absence těchto informací snižuje účinnost a efektivitu kontrolních opatření pověřených orgánů, které nejsou informovány o vstupu vojenského materiálu na území ČR. Z tohoto důvodu je nutno stávající stav zlepšit, a to zavedením informační povinnosti pro držitele povolení (příjemce), kteří budou pověřené kontrolní orgány o realizovaných transferech předem informovat.

5.3.2 Vyšší transparentnost

Vyšší transparentnost zveřejňování informací o vývozu.

Celkově lze jako nejkritičtější problém a slabou stránku hodnotit nedostatečnou transparentnost vývozu vojenského materiálu (z globálního pohledu), kterou však nemůže česká veřejná správa zcela zlepšit. Například se země dovozu prostřednictvím certifikátu End User Certificate zaručuje, že nebude dále prodávat vojenský materiál, ale v některých případech není tento závazek naplněn. Pokud některé země porušují mezinárodní ujednání (typu End User Certificate), tak s tímto samozřejmě tuzemské organizace či veřejná správa nemůže nic udělat. Zároveň však existuje prostor, jak transparentnost zlepšit (alespoň v rámci možností).

Pokud je porušováno pravidlo o konečném uživateli, tak to samozřejmě není problémem exportérů nebo úřadů v České republice. Tomuto riziku nelze zamezit a je potom na mezinárodních institucích, ať konají patřičné kroky k zamezení praxe, kdy vláda země dovozu úmyslně taková pravidla porušuje. Česká republika může vyvíjet tlak na země, které toto pravidlo porušují, a to právě prostřednictvím svého členství a působení v těchto mezinárodních institucích.

Současná praxe tedy poškozují tuzemské vývozce, kteří respektují zákony, zatímco jiné subjekty v dalších zemích nikoliv. Je tedy zájmem České republiky bránit organizace, které v České republice podnikají a jsou tímto chováním poškozované.

Je to právě nízká transparentnost, která zhoršuje bezpečnostní situaci a dlouhodobě vede k tomu, že je export vojenského materiálu terčem kritiky ze strany různých institucí a organizací, či jednotlivců. V České republice je každý vývozní případ posuzován z hlediska povahy dodávaného vojenského materiálu a jeho koncového uživatele. V ostatních zemích toto není pravidlem.

Transparentnost vývozu vojenského materiálu je však terčem kritiky i v České republice, ale nelze hovořit o kritické situaci. Nízkou míru transparentnosti může způsobovat i současná legislativní úprava a celý systém regulace, na kterém participuje příliš velké množství různých subjektů, které mohou mít jiné priority a akcentovat odlišná hlediska. Za takové situace je pak velmi obtížné a časově náročné hledat kompromisy a postupy, které vyhovují všem zainteresovaným stranám. Zároveň však platí, že základní dohody a ujednání jsou dodržované, ať už ze strany vývozců či veřejné správy.

Dostupnost a ucelenost dat o mezinárodním obchodu s vojenským materiálem by měl být zájmem všech zúčastněných subjektů, včetně veřejnosti, která je důležitou pojistkou.

Dále je problémem, že neexistuje podrobnější statistika o konkrétních materiálových položkách, které jsou předmětem obchodu (rozdělení do kategorií může být nejasné a vytvářet situaci, kdy je za vojenský materiál považován takový, který nakonec nemá vojenské využití, ale slouží například pro ochranu civilního obyvatelstva). V takovém stavu nelze realizovat hlubší analýzy. Ke zlepšení tohoto stavu by přispělo zpřesnění jednotlivých skupin či položek, které se budou do těchto skupin zařazovat.

5.3.3 Dodržování osmi kritérií

Dodržování osmi kritérií a tlak na členské státy, které toto nedodržují.

Zhoršená mezinárodní situace v oblasti bezpečnosti je sice přínosem pro tuzemský obranný průmysl, ale samozřejmě, že stěžejním zájmem České republiky je posilování globální bezpečnosti a míru. Tuto prioritu plní Česká republika právě i dohledem nad vývozem vojenského materiálu. Nemůže však zamezit tomu, když některé státy (dovozu) porušují platná pravidla a vojenský materiál dále reexportují do zemí, kde probíhá nějaká forma ozbrojeného konfliktu. To právě souvisí s tím, že některé členské země Evropské unie nerespektují tzv. společná kritéria, případně používají pro jejich výklad odlišné postupy.

Je otázkou, do jaké míry je Česká republika schopna ovlivnit chování ostatních členských zemí tak, aby vojenský materiál do rizikových oblastí nevyvážely, nebo aby důsledněji dodržovaly stanovená kritéria (a to vzhledem k suverenitě každé země).

V dnešním globalizovaném a integrovaném světě je zřejmé, že ozbrojené konflikty v geograficky vzdálených zemích, mohou negativně ovlivňovat i státy Evropské unie. Je tedy v nejvyšším zájmu všech neeskalovat napětí v globálním prostředí.

Kritéria vyplývající ze Společného postoje Rady 2008/994/SZBP mají ovlivňovat konečné rozhodnutí o vývozu vojenského materiálu z členského státu Evropské unie. Členské státy se zavazují tato kritéria respektovat, ale opět platí, že k tomu nejsou přímo zavázané a hovoří se o snížené transparentnosti, kdy některé členské státy si daná kritéria vykládají jinak, než jiné členské státy. Jedná se však o kritéria, která jsou velmi důležitá pro udržení globální bezpečnosti a míru, tedy není v žádném případě žádoucí, aby docházelo k jejich neakceptování či dezinterpretaci. Společný postoj Evropské unie vůči kontrole vývozu zbraní sice definuje potřebné mechanismy pro oznamování či konzultování vývozních licencí, ale v praxi se nejedná o dostatečný nástroj pro plnění stanovených cílů.

Jako další významnou aktivitu Evropské unie v rámci řešené problematiky lze zmínit existenci Kodexu chování Evropské unie při vývozu zbraní a existenci Uživatelské příručky ke Kodexu chování. Pro členské státy se jedná o významné dokumenty, které poskytují základní ustanovení a zásady, které se vztahují k úrovni jejich obchodu s vojenským materiálem. Opět se však naráží na praxi, kdy kodex chování některé členské státy nerespektují. V takovém případě nelze hovořit o příznivé situaci.

Některé z členských států neposkytují úplně relevantní informace o vývozu vojenského materiálu, což je dáno právě méně přísnou regulací ze strany Evropské unie. Není však přímo nutné měnit legislativní pravidla. Je možné, že pomůže i zpřesnění jednotlivých kritérií a rozšíření povědomí o dobrých příkladech z praxe, popř. by bylo možné vytvořit pouze mechanismus pro standardizované a nezávislé ověření a podávání zpráv o dodržování osmi kritérií společného postoje.

V rámci návrhů a doporučení lze samozřejmě zvažovat i potenciální možnost, kdy bude obchod s vojenským materiálem regulovat Evropská unie jako celek, a tedy členské státy už nebudou rozhodovat samostatně a jednotlivě. Tato praxe by však znamenala velmi výrazný zásah do celého odvětví a možné potenciální poškození zájmů obranného průmyslu v jednotlivých členských zemích. Nelze předpokládat, že by tento návrh získal dostatečnou podporu, a tedy není nutné zvažovat v rámci práce jeho další souvislosti. Evropská unie by se měla zaměřit na to, aby se členské státy zapojovaly dobrovolně ke společnému postoji a dodržování kritérií.

5.3.4 Nová legislativní definice vojenského materiálu

Z legislativního hlediska je sice pojem vojenský materiál definován, ovšem aktuální definice nevyhovuje současné praxi. To pak samozřejmě vede i k tomu, že se může snižovat transparentnost zahraničního obchodu s vojenským materiálem, či může docházet k dezinformacím ohledně stavu exportu z České republiky.

Nevládní organizace Amnesty International (2016) k tomuto uvádí příklad z praxe, kdy například v roce 2014 došlo k vývozu vojenského materiálu ze skupiny SVM 7²¹ do nesvobodných a nedemokratických zemí typu Libye, Turkmenistánů či Kazachstánu. V tomto případě není konkrétně specifikováno, o jaký materiál se jednalo. Přitom, do této skupiny patří jak vojenský materiál, který lze využít pro potlačování nepokojů, tak materiál, který je určen pro záchranu lidských životů (například detektor životu nebezpečných látek atd.) Takovéto nesrovnalosti a nedostatečné informace pak neumožňují získání hlubšího přehledu o tom, jestli vývoz vojenského materiálu z České republiky skutečně tamějšímu obyvatelstvu škodí, či nikoliv.

To poukazuje na nutnost přijatelnější definice pojmu vojenský materiál. V rámci práce byla zmíněna i Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu České republiky. Tuto lze považovat

---

²¹ Chemické látky, „biologická agens“, „látky určené pro potlačování nepokojů“, radioaktivní materiály, související vybavení, součásti a materiály (Česká republika, 2012).

za klíčovou profesní asociaci pro vývozce vojenského materiálu. Poradní hlas asociace může mimo jiné přispět i k přijatelnější a vhodnější definici vojenského materiálu.

5.3.5 Zohlednění lidskoprávní problematiky

Zohlednění lidskoprávní problematiky při vývozu vojenského materiálu.

Tématem exportu vojenského materiálu se velmi výrazně prolíná problematika lidských práv, protože právě vojenský materiál může vést k poškozování lidských práv. I Evropská unie apeluje na to, že mají členské státy bránit vývozu vojenského materiálu, který může být využit pro vnitřní represi, mezinárodní agresí, či podporovat nestabilitu.

Jako velmi významnou mezinárodní dohodu v oblasti vývozu zbraní lze hodnotit Arms Trade Treaty, která byla iniciována Organizací spojených národů. Jednotlivé státy se v jejím rámci zavazují k odmítnutí, pozastavení či odejmutí licence na mezinárodní transfer výrobků obranného průmyslu v případech, kdy lze identifikovat riziko, že může daný materiál přispět k vážnému porušování lidských práv či mezinárodního humanitárního práva. V souvislosti s dohodou lze hovořit o přelomovém ujednání, kdy došlo k zdůraznění humanitárního hlediska v rámci obchodu se zbraněmi. Opět se však objevují problémy v tom, jaký obsah má tato dohoda. Neupravuje například některé z oblastí vojenského materiálu, takže ji někteří analytici hodnotí jako nedostatečnou. Tato dohoda však velmi výrazně napomohla k tomu, že začíná být reflektována i problematika lidskoprávní v rámci mezinárodního obchodu se zbraněmi. Evropské unii lze doporučit, ať se více zaměří na vyhodnocení toho, jak jednotlivé členské státy tuto dohodu plní. Prostřednictvím poukazování na nedostatečnou situaci může Evropská unie zlepšit aktuální situaci, protože bude motivovat členské státy ke zlepšení – právě prostřednictvím kontroly a zveřejnění výsledků. Zejména v situaci kdy Evropská unie jako celek patří mezi největší světové exportéry vojenského materiálu.

V závěru doporučení je ještě nutné konstatovat, že se problematika lidskoprávní vztahuje pouze k části exportu vojenského materiálu z České republiky. Dalším řešením je tedy možnost posílení exportu do zemí, kde takové problémy neexistují, či hledání nových trhů, kde pravděpodobně takové problémy nebudou vůbec vznikat. To mohou být například další trhy členských států Evropské unie. Toto však vždy bude záviset na aktuální poptávce, protože obchod s vojenským materiálem je tržním prostředím, které se řídí právě poptávkou a nabídkou.

5.3.6 Zapojení neziskových organizací

Úloha a zapojení neziskových organizací při realizaci návrhů (zlepšování regulace).

Práce akcentuje význam nestátních neziskových organizací při plnění humanitárních cílů při regulaci zahraničního obchodu s vojenským materiálem. Nyní lze v rámci návrhů a doporučení zhodnotit možnosti, které tyto organizace mají v budoucnosti v rámci jejich realizace.

Například NESEHNUTÍ informovala o nedostatečné kontrole vývozu vojenského materiálu z České republiky, kdy se tuto informaci dozvídá veřejnost prostřednictvím médií.

Z dalších informací od nestátních neziskových organizací lze za velmi významné považovat memorandum organizace Amnesty International, ve kterém vyzývá Ministerstvo zahraničních věcí k tomu, aby v plném rozsahu dostalo závazkům podpory demokracie a lidských práv, neboť stále dochází k exportům vojenského materiálu do zemí, které se staví negativně k dodržování lidských práv či jde o režimy autokratické, kdy předmětný vojenský materiál tento stav podporuje a prohlubuje, což je samozřejmě vysoce negativním jevem. Tímto se potvrzuje, že neziskový sektor má svoji významnou informační a kontrolní roli, která apeluje na humanitární hlediska v rámci zahraničního obchodu s vojenským materiálem. Pro budoucnost je pozitivní fakt, že nestátní neziskové organizace nepřichází pouze s kritikou současné situace, ale také hledají prostor na zlepšení prostřednictvím jimi navrhovaných opatření. Právě zmíněné memorandum Amnesty International navrhuje implementaci důkladného hodnocení a řádného zohlednění lidskoprávních rizik vývozu zbraní, dále zajištění vyšší transparentnosti či zlepšení kontroly a dohledu nad transfery. Tedy opatření, která jsou v souladu s výše uvedenými návrhy a doporučeními. To znamená, že se potvrzuje nutnost jejich realizace či zvážení jejich realizace ze strany odpovědných institucí. Úkolem nestátních neziskových organizací je konzultovat s dotčenými orgány možnosti, jak tyto návrhy uplatnit či implementovat v praxi.

Neziskový sektor (například organizace Amnesty International) dlouhodobě apeluje na zohlednění lidskoprávního hlediska při vývozu vojenského materiálu, což není v rozporu s postojem veřejné správy v České republice. Nicméně, jak apelují neziskové organizace, tak je nutné klást větší důraz, než je tomu v současnosti.

V mezinárodním měřítku je velmi významná činnost Stockholm International Peace Research Institute, která se aktivně a podrobně zabývá problematikou regulace obchodu s vojenským materiálem, monitoringem, informováním o stavu mezinárodního obchodu s vojenským materiálem. SIPRI poskytuje různé údaje, analýzy a doporučení vztahující se k obchodování s vojenským materiálem. Poskytuje důležité informace o stavu tohoto obchodu a je uznávanou institucí pro různé konzultace a poradenství vztahující se k této problematice. Lze předpokládat, že si tato organizace svůj mezinárodní význam udrží i v budoucnosti.

Nevládní neziskový sektor bude i v budoucnosti zastávat významnou a nezastupitelnou roli při dohlížení nad dodržováním lidských práv a při prosazování udržitelného rozvoje, proto by měl být více akceptován při realizaci budoucích změn i v oblasti regulace zahraničního obchodu s vojenským materiálem.

Shrnutí

Domnívám se, že pro zajištění bezpečnosti a obranyschopnosti je pro každý stát nezbytné, zejména pro menší státy, mít funkční a technologicky vyspělý obranný a bezpečnostní průmysl. Je naprosto zřejmé, že bezpečnostní a obranný průmysl jednotlivých států nemůže obsáhnout celou šíři potřebného vojenského materiálu či technologií, z čehož vyplývá nezbytnost zapojení se do zahraničního obchodu. Totéž platí i v jednotlivých specifických oblastech, pokud chceme dosáhnout konkurenčních výrobků a technologií nebo tento stav dlouhodobě udržet. Podpora vybraných subjektů této části průmyslu jako strategických partnerů v oblasti zabezpečení obranyschopnosti a bezpečnosti je tedy velmi důležitá. Vzhledem k proexportní orientaci České republiky a činnosti Ministerstva průmyslu a obchodu, jež má agendu zahraničního obchodu s vojenským materiálem v gesci, nelze o nedostatku podpory v této oblasti pochybovat. Nikdy však nesmí dojít k situaci, kdy budou více akcentovány ekonomické zájmy určitých subjektů nad bezpečnostními zájmy České republiky, či dodržování mezinárodního humanitárního práva a prosazování udržitelného rozvoje. Garancí tohoto stavu je vysoká transparentnost, která umožní veřejnosti účinnou kontrolu, zejména prostřednictvím výše prezentované činnosti nestátních neziskových organizací.

6 ZÁVĚR

Jedním ze stanovených cílů této práce bylo seznámit čtenáře s problematikou zahraničního obchodu s vojenským materiálem a souvisejícími normami tvořící právní rámec v České republice. Vzhledem k rozsáhlosti a složitosti problematiky, byly z důvodu zachování přiměřeného rozsahu práce zpracovány pouze nejpodstatnější informace a v takové míře detailu, které byly třeba ke splnění stanoveného cíle. Domnívám se, že tato práce umožní čtenáři základní vhled a orientaci v řešené problematice a pochopení nezbytnosti účinné státní regulace v této oblasti, a to vzhledem k bezpečnostním, zahraničněpolitickým a hospodářským zájmům státu.

Hlavním cílem práce bylo identifikovat ve stávající praxi kontrolního režimu zahraničního obchodu s vojenským materiálem v České republice slabá místa a rovněž nabídnout možnosti jejich řešení. Analýzou získaných poznatků se podařilo identifikovat ve stávajícím kontrolním režimu šest slabých míst a navrhnout šest způsobů, které by mohly přispět ke zlepšení.

Klíčová otázka této práce byla formulována: Je stávající regulace dostatečná a plní svoji funkci?

Na tuto otázku nelze odpovědět bez výhrad kladně, přestože Evropská unie přijímá určité kroky, jež mají vést k zajištění dostatečnosti a naplnění účelu, je zřejmé, že situace není ideální. Některé členské státy nekladou důraz na transparentnost nebo dodržování společných kritérií, čímž znevýhodňují ostatní členské státy, které takové kroky provádějí. Zejména však hrozí, že přímo podporují eskalaci zahraničních ozbrojených konfliktů či porušování lidských práv. Do budoucna je nutné zlepšit úroveň regulace, k čemuž mohou být nápomocné i zde sestavené návrhy a doporučení:

- Zavedení povinnosti držitelům povolení informovat o uskutečněném transferu vojenského materiálu z jiných členských států EU na území ČR, aby byla možná jeho kontrola
- Vyšší transparentnost zveřejňování informací o vývozu
- Dodržování osmi kritérií a tlak na členské státy, které toto nedodržují
- Nová legislativní definice vojenského materiálu
- Zohlednění lidskoprávní problematiky při vývozu vojenského materiálu
- Umožnit neziskovým organizacím větší participaci při zlepšování stávající regulace

Přes výše zmíněné nedostatky, nelze hovořit o stávající úrovni regulace pouze negativně. Evropská unie prostřednictvím svojí činnosti průběžně reaguje na zjištěné nedostatky, vytváří prostor pro diskusi a řešení problematiky. V budoucnosti může pokračovat v nastoleném tempu a dále prohlubovat řešenou regulaci prostřednictvím svojí činnosti, tak jako kompetentní orgány v České republice. Jako velice pozitivní hodnotím nový trend ve směřování vývozu od roku 2017, kdy došlo výraznému snížení vývozu vojenského materiálu do nesvobodných zemí, který byl zjištěn analýzou získaných dat v podkapitole 5.1.4 a 5.1.5.

7 SOUHRN

Tato práce se zabývá problematikou mezinárodního obchodování s vojenským materiálem, a to ve vztahu k situaci v České republice a Evropské unii. Obchodování s vojenským materiálem je významnou politickou záležitostí, která ovlivňuje i mezinárodní vztahy s ostatními zeměmi, či významnými mezinárodními organizacemi. Na jednu stranu zde vystupuje Česká republika jako člen Evropské unie (přijímá a souhlasí s jejími stanovisky a postupy), ale na druhou stranu má v některých rozhodnutích nezávislost, tedy reprezentuje sama sebe.

Cílem této práce bylo umožnit čtenáři základní orientaci v problematice zahraničního obchodu s vojenským materiálem, a to z pohledu současné národní a unijní legislativy a vybraných mezinárodních smluv. Hlavní část práce je zaměřena na analýzu stávající regulace s cílem posoudit, zdali je dostatečná a plní svůj účel.

Zpracování práce potvrdilo, že existují slabá místa v praxi při vývozu vojenského materiálu. Těchto je celá řada a prostřednictvím návrhů a doporučení je reagováno na nejvýznamnější z těchto nedostatků.

V Evropské unii patří Česká republika mezi největší vývozce vojenského materiálu a český obranný průmysl vykazuje růstové hodnoty, a to dlouhodobě. K největším odběratelům mimo Evropskou unii patří Spojené státy, Izrael, Indie, či Irák. Nicméně, jak uvádí nestátní nezisková organizace NESEHNUTÍ, tak 32 % z hodnoty zbraní skončilo v nesvobodných zemích a dalších 13 % potom v zemích částečně svobodných, což značí, že jde o země, kde může docházet k porušování lidských práv. Přitom k tomu mohou používat i vojenský materiál od českých výrobců (teoreticky). Veškerý vývoz je však realizován dle zákona a výrobci neporušují platná legislativní ustanovení.

Z tohoto pohledu je důležité se zabývat problematikou vývozu vojenského materiálu z České republiky, protože tento významně ovlivňuje výkonnost ekonomiky, včetně tvorby všech dalších navazujících efektů (typu podpory zaměstnanosti apod.)

V celé diskuzi se potom často opomíná i opačný efekt, že má export vojenského materiálu svůj význam při boji proti teroristickým organizacím, či při potírání kriminality apod. Případné utlumení a přílišná regulace tohoto obchodu pak může poškodit právě efektivitu těchto činností. Je tedy nutné hledat kompromisy.

V závěru se lze více zaměřit na otázku, jestli je současná regulace ze strany Evropské unie a České republiky dostatečná a plní svůj účel? Na tuto otázku nelze odpovědět bez výhrad kladně, protože Evropská unie sice přijímá určité kroky, které mají vést k zajištění dostatečnosti a naplnění účelu, ale je zřejmé, že situace není ideální. Některé členské státy nekladou důraz na transparentnost nebo dodržování společných kritérií, čímž znevýhodňují ostatní členské státy, které takové kroky provádějí. Zejména však hrozí, že přímo podporují eskalaci zahraničních ozbrojených konfliktů či porušování lidských práv. Do budoucnosti je nutné zlepšit úroveň regulace, k čemuž mohou být nápomocné i zde sestavené návrhy a doporučení:

- Zavedení povinnosti držitelům povolení informovat o uskutečněném transferu vojenského materiálu z jiných členských států EU na území ČR, aby byla možná jeho kontrola
- Vyšší transparentnost zveřejňování informací o vývozu
- Dodržování osmi kritérií a tlak na členské státy, které toto nedodržují
- Nová legislativní definice vojenského materiálu
- Zohlednění lidskoprávní problematiky při vývozu vojenského materiálu
- Umožnit neziskovým organizacím větší participaci při zlepšování stávající regulace

Přes výše zmíněné nedostatky, nelze hovořit o stávající úrovni regulace pouze negativně. Evropská unie prostřednictvím svojí činnosti průběžně reaguje na zjištěné nedostatky, vytváří prostor pro diskusi a řešení problematiky. V budoucnosti může pokračovat v nastoleném tempu a dále prohlubovat řešenou regulaci prostřednictvím svojí činnosti.

8 SUMMARY

This work dealt with the issue of international trade in military material, in relation to the situation in the Czech Republic and the European Union. Trading in military material is an important political issue that also affects international relations with other countries or major international organizations. On the one hand, the Czech Republic acts as a member of the European Union (adopts and agrees with its opinions and procedures), but on the other hand it has independence in some decisions, ie it represents itself.

The aim of this work was to enable the reader to be familiar with the issues of foreign trade in military material, from the perspective of current national and EU legislation and selected international treaties. The main part of the work is focused on the analysis of the existing regulation in order to assess whether it is sufficient and fulfills its purpose.

Work has confirmed that there are weaknesses in the practice of exporting military equipment. These are a number of them and, through suggestions and recommendations, respond to the most significant of these shortcomings.

In the European Union, the Czech Republic is one of the largest exporters of military equipment, and the Czech defence industry is showing growth values in the long term. The largest customers outside the European Union include the United States, Israel, India, and Iraq. Nonetheless, as NESEHNUTI says, 32% of the value of weapons ended up in non-free countries and another 13% in semi-free countries, indicating that there are human rights violations. In doing so, they can also use military material from Czech manufacturers (theoretically). However, all exports are made in accordance with the law and the producers do not violate the valid legislative provisions.

From this point of view, it is important to deal with the issue of export of military material from the Czech Republic, because it significantly affects the performance of the economy, including the creation of all other related effects (type of employment support, etc.)

In the whole discussion, the opposite effect is often forgotten that the export of military material is important in the fight against terrorist organizations, or in the fight against crime, etc. The possible suppression and excessive regulation of this trade can then damage the effectiveness of these activities. It is therefore necessary to seek compromises.

In conclusion, we can focus more on the question whether the current regulation by the European Union and the Czech Republic is sufficient and fulfills its purpose? This question cannot be answered in the affirmative, because the European Union takes some steps to ensure that it is sufficient and fulfilled its purpose, but it is clear that the situation is not ideal. Some member states do not place emphasis on transparency or compliance with the common criteria, thereby disadvantaging other Member States implementing such actions. In particular, they are in danger of directly promoting the escalation of foreign armed conflicts or human rights violations. There is a need to improve the level of regulation in the future, as well as suggestions and recommendations made here:

- Introduction of an obligation for license holders to inform about the transfer of military material from other EU Member States in the Czech Republic so that it can be checked
- Increased transparency of export disclosure
- Respect for eight criteria and pressure on Member States that do not comply
- Legislative definition of military material
- Consideration of human rights issues in the export of military equipment
- Enable NGOs to be more involved in improving existing regulation

In spite of the above-mentioned shortcomings, it is not possible to talk about the current level of regulation negatively. Through its activities, the European Union is continuously responding to identified shortcomings, creating a space for discussion and problem-solving. In the future, it can continue at the established pace and further deepen the solved regulation through its activities.

9 REFERENČNÍ SEZNAM

- Amnesty International. (2016). MEMORANDUM Za zodpovědnost a transparentnost v obchodu s vojenským materiálem. *Www.amnesty.cz* [online]. [cit. 2019-05-05]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/data/file/1866-memorandum-za-zodpovedny-vyvoz-zbrani-z-cr.pdf?version=1452277299>
- Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu České republiky. (2018). AOBP požaduje zjednodušení obchodu s vojenským materiálem – video. *Www.ceskenoviny.cz* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/aobp-pozaduje-zjednoduseni-obchodu-s-vojenskym-materialem-video/1626266>
- Česká republika. (1961). Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). *Www.mvcr.cz/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1101>
- Česká republika. (1994). Zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. *Www.mvcr.cz/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2742>
- Česká republika. (1997). Zákon č. 19/1997 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní a o změně a doplnění zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. *Www.mvcr.cz/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2996>
- Česká republika. (1997). Vyhláška č. 61/1974 Sb., ministra zahraničních věcí o Smlouvě o nešíření jaderných zbraní. *Www.mvcr.cz/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1764>
- Česká republika. (1998). Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). *Www.mvcr.cz/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3146>

- Česká republika. (1999). Sdělení č. 21/1999 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o zákazu nebo omezení použití některých konvenčních zbraní, které mohou způsobovat nadměrné utrpení nebo mít nerozlišující účinky. *Www.mvcr.cz/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3224>
- Česká republika. (1999). Zákon č. 305/1999 Sb., o zákazu použití, skladování, výroby a převodu protipěchotních min a o jejich zničení a o změně zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. *Www.mvcr.cz/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3317>
- Česká republika. (2000). Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. *Www.mvcr.cz/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3461>
- Česká republika. (2002). Zákon č. 281/2002 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o změně živnostenského zákona. *Www.mvcr.cz/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3921>
- Česká republika. (2003). Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. *Www.mvcr.cz/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4205>
- Česká republika. (2012). Vyhláška č. 210/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem. *Www.mvcr.cz/* [online]. [cit. 2019-06-19]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=24482>
- Česká republika. (2013). Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4.7.2013 č.j. 7 As 28/2013-35. *Www.nssoud.cz/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0028_7As__130_2013073109500_prevedeno.pdf

- Česká republika. (2015). Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. *Www.psp.cz/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=408&ct1=0
- Česká televize. (2018). Česko se stále více prosazuje v exportu zbraní. Za deset let ho zvýšilo sedmkrát. *Ct24.ceskatelevize.cz* [online]. [cit. 2019-06-21]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2505040-cesko-se-stale-vice-prosazuje-v-exportu-zbrani-za-deset-let-ho-zvysilo-sedmkrat>
- Česká tisková kancelář. (2018). Česko podporuje násilné režimy a povstalce na Blízkém východě, tvrdí Nesehnutí. Může za to nedostatečná kontrola vývozu zbraní. *Domaci.ihned.cz* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://domaci.ihned.cz/c1-66249980-cesko-podporuje-nasilne-rezimy-a-povstalce-na-blizkem-vychode-tvrdi-nesehnuti-muze-za-to-nedostatecna-kontrola-vyvozu-zbrani>
- Česká tisková kancelář. (2019). Svět dál ostře zbrojí, vydaje znovu stouply. Rusko k první pětce už nepatří. *Www.idnes.cz/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/zbrojeni-zbrane-vyzbroj-vydaje-rust-svet-sipri.A190429_163923_eko-zahranicni_remy
- Český statistický úřad. (2019). Databáze zahraničního obchodu. *Www.czso.cz/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>
- Deník Referendum. (2017). Mezinárodní den míru: ČR se vývozem zbraní podílí na destabilizaci světa. *Denikreferendum.cz* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/26103-mezinarodni-den-miru-cr-se-vyvozem-zbrani-podili-na-destabilizaci-sveta>
- Devoto, María Pía a Hé Guerra. ARMS TRADE REGULATION AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT: THE NEXT 15 YEARS. (2015). *Sur International Journal on Human Rights* [online]. vol. 12, no. 22, s. 133-143. ISSN 18066445.

- Evropská komise. (2015). User's Guide to Council Common Position 2008/944/CFSP defining common rules governing the control of exports of military technology and equipment. *Data.consilium.europa.eu* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10858-2015-INIT/en/pdf>
- Evropská komise. (2017). Osmnáctá výroční zpráva podle čl. 8 odst. 2 společného postoje Rady 2008/944/SZBP, kterým se stanoví společná pravidla pro kontrolu vývozu vojenských technologií a vojenského materiálu. *Data.consilium.europa.eu* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6857-2017-INIT/cs/pdf>
- Evropská unie. (2008). SPOLEČNÝ POSTOJ RADY 2008/944/SZBP ze dne 8. prosince 2008, kterým se stanoví společná pravidla pro kontrolu vývozu vojenských technologií a vojenského materiálu. *Eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008E0944&from=EN>
- Evropská unie. (2010). Vývoz vojenského materiálu: Mezi členskými státy je zapotřebí zlepšit koordinaci. *Www.europarl.europa.eu* [online]. [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/world/20100910STO81931/vyvoz-vojenskeho-materialu>
- Evropská unie. (2015). Arms Export Control. *Eeas.europa.eu* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/8465/arms-export-control_en
- Evropský parlament. (2009). Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/43/ES ze dne 6. května 2009 o zjednodušení podmínek transferů produktů pro obranné účely uvnitř Společenství. *Https://eur-lex.europa.eu/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32009L0043>
- Evropský parlament. (2018). ZPRÁVA o vývozu zbraní: provádění společného postoje 2008/944/SZBP. *Www.europarl.europa.eu* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0335_CS.pdf
- Freedom House. (2018). Freedom House Financial Reports. *Https://freedomhouse.org* [online]. [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: https://freedomhouse.org/sites/default/files/FINAL_Freedom_House_Financial%20Statements_2018.pdf

- Freedom House. (2019a). Our History. <https://freedomhouse.org> [online]. [cit. 2019-10-15].
Dostupné z: <https://freedomhouse.org/our-history>
- Freedom House. (2019b). Freedom in the World Data and Resources. <https://freedomhouse.org> [online]. [cit. 2019-09-15]. Dostupné z:
<https://freedomhouse.org/sites/default/files/Country%20and%20Territory%20Ratings%20and%20Statuses%20FIW1973-2018.xlsx>
- Hrbáček, J. (2018). Šéf pardubické Explosie a zbrojař je stíhán kvůli vývozu vojenského materiálu do Ázerbájdžánu. www.ceska-justice.cz/ [online]. [cit. 2019-05-21].
Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2018/04/sef-pardubicke-explosie-zbrojar-stihan-kvuli-vyvozu-vojenskeho-materialu-azerbajdzanu/>
- Hykl, A. (2014). Transparentnost obchodu se zbraněmi. www.amo.cz/ [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Transparentnost-obchodu-se-zbran%C4%9Bmi-DISEC.pdf>
- Kolín, V. (2010). HOSPODÁRNÝ, EFEKTIVNÍ A UDRZITELNÝ ROZVOJ VOJENSKÝCH SCHOPNOSTÍ ČR: ZBOZNÉ PRÁNÍ NEBO POLITICKÁ NUTNOST?/ECONOMIC, EFFECTIVE AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF CZECH MILITARY CAPABILITIES: WISHFUL THINKING OR POLITICAL NECESSITY? *Univerzita Obrany.Ustav Strategickych Studii.Obrana a Strategie*, 2010(2), 121-131,155. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/838931952>
- Lustgarten, L. (2015). THE ARMS TRADE TREATY: ACHIEVEMENTS, FAILINGS, FUTURE. *The International and Comparative Law Quarterly*, 64(3), 569-600. doi: <http://dx.doi.org/10.1017/S0020589315000202>
- Machander, J. (2016). Obchod s konvenčními zbraněmi. www.studentsummit.cz [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: https://www.studentsummit.cz/wp-content/uploads/2019/02/DISEC_zbrane_final.pdf
- Ministerstvo obrany České republiky. (2016). Strategie vyzbrojování a podpory rozvoje obranného průmyslu České republiky do roku 2025. www.mocr.army.cz/ [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z:
http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/strategie-vyzbrojovani-do-2025.pdf

- Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. (2010). VÝROČNÍ ZPRÁVA O KONTROLE VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU, RUČNÍCH ZBRANÍ PRO CIVILNÍ POUŽITÍ A ZBOŽÍ A TECHNOLOGIÍ DVOJÍHO UŽITÍ V ČESKÉ REPUBLICE ZA ROK 2009. *Www.mpo.cz* [online]. [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/35863/64318/658524/priloha006.pdf>
- Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. (2011). VÝROČNÍ ZPRÁVA O KONTROLE VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU, RUČNÍCH ZBRANÍ PRO CIVILNÍ POUŽITÍ A ZBOŽÍ A TECHNOLOGIÍ DVOJÍHO UŽITÍ V ČESKÉ REPUBLICE ZA ROK 2010. *Www.mpo.cz* [online]. [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/35863/64318/658523/priloha007.pdf>
- Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. (2012). VÝROČNÍ ZPRÁVA O KONTROLE VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU, RUČNÍCH ZBRANÍ PRO CIVILNÍ POUŽITÍ A ZBOŽÍ A TECHNOLOGIÍ DVOJÍHO UŽITÍ V ČESKÉ REPUBLICE ZA ROK 2011. *Www.mpo.cz* [online]. [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/35863/64318/658522/priloha008.pdf>
- Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. (2013). VÝROČNÍ ZPRÁVA O KONTROLE VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU, RUČNÍCH ZBRANÍ PRO CIVILNÍ POUŽITÍ A ZBOŽÍ A TECHNOLOGIÍ DVOJÍHO UŽITÍ V ČESKÉ REPUBLICE ZA ROK 2012. *Www.mpo.cz* [online]. [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/35863/64318/658521/priloha009.pdf>
- Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. (2014). VÝROČNÍ ZPRÁVA O KONTROLE VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU, RUČNÍCH ZBRANÍ PRO CIVILNÍ POUŽITÍ A ZBOŽÍ A TECHNOLOGIÍ DVOJÍHO UŽITÍ V ČESKÉ REPUBLICE ZA ROK 2013. *Www.mpo.cz* [online]. [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/35863/64318/658528/priloha002.pdf>
- Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. (2014). Základní informace oddělení vojenského materiálu. *Www.mpo.cz* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/licencni-sprava/zahranicni-obchod-s-vojenskym-materialem/zakladni-informace-oddeleni-vojenskeho-materialu--55858/>

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. (2015). VÝROČNÍ ZPRÁVA O KONTROLE VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU, RUČNÍCH ZBRANÍ PRO CIVILNÍ POUŽITÍ A ZBOŽÍ A TECHNOLOGIÍ DVOJÍHO UŽITÍ V ČESKÉ REPUBLICE ZA ROK 2014. *Www.mpo.cz* [online]. [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/35863/64318/658527/priloha003.pdf>

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. (2016). Legislativa. *Www.mpo.cz* [online]. [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/licencni-sprava/zahranicni-obchod-s-vojenskym-materialem/legislativa--55863/>

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. (2016). VÝROČNÍ ZPRÁVA O KONTROLE VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU, RUČNÍCH ZBRANÍ PRO CIVILNÍ POUŽITÍ A ZBOŽÍ A TECHNOLOGIÍ DVOJÍHO UŽITÍ V ČESKÉ REPUBLICE ZA ROK 2015. *Www.mpo.cz* [online]. [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/35863/64318/658529/priloha001.pdf>

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. (2017). VÝROČNÍ ZPRÁVA O KONTROLE VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU, RUČNÍCH ZBRANÍ PRO CIVILNÍ POUŽITÍ A ZBOŽÍ A TECHNOLOGIÍ DVOJÍHO UŽITÍ V ČESKÉ REPUBLICE ZA ROK 2016. *Www.mpo.cz* [online]. [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: https://www.mpo.cz/assets/cz/zahranicni-obchod/licencni-sprava/o-licencni-sprave/2017/7/Vyrocnizprava-za-rok-2016_1.pdf

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. (2018). VÝROČNÍ ZPRÁVA O KONTROLE VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU, RUČNÍCH ZBRANÍ PRO CIVILNÍ POUŽITÍ A ZBOŽÍ A TECHNOLOGIÍ DVOJÍHO UŽITÍ V ČESKÉ REPUBLICE ZA ROK 2017. *Www.mpo.cz* [online]. [cit. 2019-05-05]. Dostupné z: https://www.mpo.cz/assets/cz/zahranicni-obchod/licencni-sprava/o-licencni-sprave/2018/7/Vyrocnizprava-za-rok-2017_1.pdf

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. (2019). VÝROČNÍ ZPRÁVA O KONTROLE VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU, RUČNÍCH ZBRANÍ PRO CIVILNÍ POUŽITÍ A ZBOŽÍ A TECHNOLOGIÍ DVOJÍHO UŽITÍ V ČESKÉ REPUBLICE ZA ROK 2018. *Www.mpo.cz* [online]. [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: https://www.mpo.cz/assets/cz/zahranicni-obchod/licencni-sprava/2019/9/VYROCNIZPRAVA_-2018.pdf

- Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. (2012). Strategie vztahu státu a obranného a bezpečnostního průmyslu České republiky. *Www.mzv.cz* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/1163948/Strategie_vztahu_statu_a_obranneho_a_bezpecnostniho_prumyslu_CR.pdf
- Mochťák, M. (2014). Obchod s vojenským materiálem: když se závazky setkávají se zájmy. *Cz.boell.org* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://cz.boell.org/cs/2014/08/05/obchod-s-vojenskym-materialem-kdyz-se-zavazky-setkavaji-se-zajmy>
- Němcová, V. (2017). Svět zbrojí a Češi sčítají zisky. Na další růst nejsou lidi, říká šéf asociace. *Www.idnes.cz/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/ceske-zbrojovky-bojuji-s-islamskym-statem.A170308_2310724_ekonomika_rts
- Novinky.cz. (2017). Prodávějme zbraně kamkoliv. Kam zamíří, nás trápit nemusí, tvrdí Zeman. *Www.novinky.cz/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/439413-prodavejme-zbrane-kamkoliv-kam-zamiri-nas-trapit-nemusi-tvrdi-zeman.html>
- Novotná, T. (2018). Export zbraní ze států Evropské unie (současný stav). *Www.cbap.cz* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://www.cbap.cz/archiv/3822>
- Procházka, J. (2002). STRATEGICKÉ PRÍSTUPY K VYZBROJOVÁNÍ OZBROJENÝCH SIL. *Univerzita Obrany. Ustav Strategickych Studii. Obrana a Strategie, 2002(1)*, 105-117,160-161. Dostupné z: <https://www.proquest.com/>
- Stockholm International Peace Research Institute. (2019a) SIPRI. *Www.sipri.org/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://www.sipri.org/about>
- Stockholm International Peace Research Institute. (2019b). TRENDS IN INTERNATIONAL ARMS TRANSFERS, 2018. *Www.sipri.org/* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: https://www.sipri.org/sites/default/files/2019-03/fs_1903_at_2018.pdf
- Stockholm International Peace Research Institute. (2019c). Arms Embargoes Database. [online]. [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://www.sipri.org/databases/embargoes>

- Šulc, F. (2016) Vývoz českého vojenského materiálu dramaticky roste. *Ceskapozice.lidovky.cz* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: http://ceskapozice.lidovky.cz/vyvoz-ceskeho-vojenskeho-materialu-dramaticky-roste-pdz-/tema.aspx?c=A160907_180305_pozice-tema_lube
- Tzou, C. P. (2015). ZRUSENIE EMBARGA NA VYVOZ ZBRANÍ Z EURÓPSKEJ ÚNIE DO ČÍNY A JEHO POTENCIÁLNY DOPAD NA BEZPEČNOST VO VYCHODOÁZIJSKOM REGIÓNE/ THE LIFTING OF THE EUROPEAN UNION ARMS EMBARGO AGAINST CHINA AND ITS POTENTIAL IMPACT ON EAST ASIAN SECURITY. *Medzinárodné Vztahy*, 13(1), 8-29. Dostupné z: <https://www.proquest.com/>
- Wirnitzer, J. (2017). Zeman hájil zbrojaře proti pacifistům a byrokracii. Export však vrcholí. *Www.idnes.cz* [online]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/zeman-idet-zbrojari-zbrojovky-byrokracie.A170531_115135_domaci_jw
- Wood, B., & Abdul-Rahim, R. (2015). THE BIRTH AND THE HEART OF THE ARMS TRADE TREATY. *Sur International Journal on Human Rights*, 12(22), 15-29. Dostupné z: <https://www.proquest.com/>

9.1 Přehled tabulek

TABULKA 1. POROVNÁNÍ HODNOTY VYVEZENÉHO VOJENSKÉHO MATERIÁLU S CELKOVOU HODNOTOU EXPORTU (ZDROJ DAT: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2019, MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	38
TABULKA 2. VÝZNAM JEDNOTLIVÝCH SKUPIN VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z HLEDISKA JEHO PODÍLU NA CELKOVÉM DOVOZU A VÝVOZU V ROCE 2018 (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	40
TABULKA 3. VÝZNAM JEDNOTLIVÝCH OBLASTÍ A REGIONŮ Z HLEDISKA DOVOZU JEDNOTLIVÝCH POLOŽEK SVM V ROCE 2018 (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	41
TABULKA 4. VÝZNAM JEDNOTLIVÝCH OBLASTÍ A REGIONŮ Z HLEDISKA VÝVOZU JEDNOTLIVÝCH POLOŽEK SVM V ROCE 2018 (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	41
TABULKA 5. TREND VÝVOJE VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR V OBDOBÍ 2009–2018 (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	43
TABULKA 6. PŘEHLED VÝVOJE HODNOTY VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR V OBDOBÍ 2009-2018 V HLAVNÍCH OBLASTECH A REGIONECH (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	44
TABULKA 7. VÝZNAM HLAVNÍCH OBLASTÍ A REGIONŮ PODLE PODÍLU NA VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR V JEDNOTLIVÝCH LETECH OBDOBÍ 2009-2018 (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	45
TABULKA 8. MEZIROČNÍ PROCENTUÁLNÍ ROZDÍL HODNOTY VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR DO JEDNOTLIVÝCH HLAVNÍCH OBLASTÍ V OBDOBÍ 2009-2018 (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	46
TABULKA 9. NEJVÝZNAMNĚJŠÍ STÁTY Z HLEDISKA CELKOVÉHO OBJEMU VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR V OBDOBÍ 2009–2018 (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	47
TABULKA 10. MEZIROČNÍ PROCENTUÁLNÍ ROZDÍL FINANČNÍHO OBJEMU VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR DLE MÍRY SVOBODY V CÍLOVÝCH ZEMÍCH (ZDROJ DAT: FREEDOM HOUSE, 2019B, MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2018, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	50
TABULKA 11. POROVNÁNÍ HLAVNÍCH CÍLOVÝCH ZEMÍ VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR V ROCE 2016 A 2017 (ZDROJ DAT: FREEDOM HOUSE, 2019B, MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2017-2018, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	51
TABULKA 12. MEZIROČNÍ PROCENTUÁLNÍ ROZDÍL HODNOTY VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR V OBDOBÍ 2009-2018 DO IRÁKU, EGYPTA, JEMENU A LIBANONU (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	55
TABULKA 13. PŘEHLED ZBROJNÍCH EMBARG ZASAHUJÍCÍ IRÁK, EGYPT, JEMEN A LIBANON (ZDROJ DAT: SIPRI, 2019C, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	55

TABULKA 14. MEZIROČNÍ PROCENTUÁLNÍ ROZDÍL HODNOTY VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR V OBDOBÍ 2009-2018 NA UKRAJINU, DO RUSKÉ FEDERACE A NÁHORNÍHO KARABACHU (ÁZERBÁJDŽÁN) (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	56
TABULKA 15. PŘEHLED ZBROJNÍCH EMBARG ZASAHOJÍCÍ UKRAJINU, RUSKOU FEDERACI A NÁHORNÍ KARABACH (ÁZERBÁJDŽÁN) (ZDROJ DAT: SIPRI, 2019C, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ).....	56
TABULKA 16. MEZIROČNÍ PROCENTUÁLNÍ ROZDÍL HODNOTY VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR V OBDOBÍ 2009-2018 DO ČÍNY, UZBEKISTÁNU A KOREJSKÉ REPUBLIKY (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	57
TABULKA 17. PŘEHLED ZBROJNÍCH EMBARG ZASAHOJÍCÍCH ČÍNU, UZBEKISTÁN A SEVERNÍ KOREU (ZDROJ DAT: SIPRI, 2019C, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	57
TABULKA 18. PŘEHLED HODNOTY VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR V OBDOBÍ 2009-2018 DO KONŽSKÉ REPUBLIKY, LIBYE A JIŽNÍHO SÚDÁNU (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	58
TABULKA 19. PŘEHLED ZBROJNÍCH EMBARG ZASAHOJÍCÍCH DRC, LIBYI A JIŽNÍ SÚDÁN (ZDROJ DAT: SIPRI, 2019C, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	58

9.2 Přehled obrázků

OBRÁZEK 1. VÝVOJ POČTU DRŽITELŮ POVOLENÍ K ZAHRANIČNÍMU OBCHODU S VOJENSKÝM MATERIÁLEM V ČR (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	27
OBRÁZEK 2. VÝVOZ VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR DO SAÚDSKÉ ARÁBIE V OBDOBÍ 2013-2017 (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2014-2018, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	29
OBRÁZEK 3. DESET NEJVĚTŠÍCH SVĚTOVÝCH DOVOZCŮ A VÝVOZCŮ VOJENSKÉHO MATERIÁLU V OBDOBÍ 2014-2018 (ZDROJ DAT: SIPRI, 2019B, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	31
OBRÁZEK 4. PODÍL VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU NA CELKOVÉM EXPORTU Z ČR V OBDOBÍ 2009-2018 (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	38
OBRÁZEK 5. POMĚR DOVOZU A VÝVOZU NA CELKOVÉM OBJEMU ZAHRANIČNÍHO OBCHODU S VOJENSKÝM MATERIÁLEM V ROCE 2018 (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	39
OBRÁZEK 6. PŘEHLED DOVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR V OBDOBÍ 2009-2018 (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	42
OBRÁZEK 7. TREND VÝVOJE VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR V OBDOBÍ 2009–2018 (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ).....	43
OBRÁZEK 8. PŘEHLED VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR DLE HLAVNÍCH CÍLOVÝCH OBLASTÍ (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ).....	44
OBRÁZEK 9. POMĚR CELKOVÉHO OBJEMU VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR V OBDOBÍ 2009-2017 DLE MÍRY SVOBODY CÍLOVÝCH ZEMÍ (ZDROJ DAT: FREEDOM HOUSE, 2019B, MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2018, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	48
OBRÁZEK 10. VÝVOJ OBJEMU VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR V OBDOBÍ 2009-2017 DLE MÍRY SVOBODY V CÍLOVÝCH ZEMÍCH (ZDROJ DAT: FREEDOM HOUSE, 2019B, MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2018, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	49
OBRÁZEK 11. PROCENTUÁLNÍ VYJÁDŘENÍ VÝVOJE POMĚRU OBJEMU VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR V OBDOBÍ 2009-2017 DLE MÍRY SVOBODY V CÍLOVÝCH ZEMÍCH (ZDROJ DAT: FREEDOM HOUSE, 2019B, MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2018, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	49
OBRÁZEK 12. ZBROJNÍ EMBARGA OSN (ZDROJ DAT: SIPRI, 2019C, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ).....	53
OBRÁZEK 13. ZBROJNÍ EMBARGA OSN(NEPOVINNÁ) (ZDROJ DAT: SIPRI, 2019C, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	53
OBRÁZEK 14. ZBROJNÍ EMBARGA EU (ZDROJ DAT: SIPRI, 2019C, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	54
OBRÁZEK 15. DALŠÍ MNOHOSTRANNÁ ZBROJNÍ EMBARGA (ZDROJ DAT: SIPRI, 2019C, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	54
OBRÁZEK 16. PŘEHLED VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR V OBDOBÍ 2009-2018 DO IRÁKU, EGYPTA, JEMENU A LIBANONU (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	55
OBRÁZEK 17. PŘEHLED VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR V OBDOBÍ 2009-2018 NA UKRAJINU, DO RUSKÉ FEDERACE A ÁZERBÁJDŽÁNU (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	56

OBRÁZEK 18. PŘEHLED VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU Z ČR V OBDOBÍ 2009-2018 DO ČÍNY, UZBEKISTÁNU A KOREJSKÉ REPUBLIKY (ZDROJ DAT: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2010-2019, VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ)	57
---	----